



SOTAVETERAANI KRIGSVETERANEN

N:o 4/2009 ■ Tarkastettu levikki 68 225 ■ Syyskuun 9. päivänä 2009



Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit viettivät kesäpäiviään 14. kerran, tällä kertaa Tikkakoskella. Kuvassa heimoveteraanit Luonetjärven varuskunnan lippukentällä Draken torjuntahävittäjän siipien varjossa. Ensimmäisen kerran Sotaveteraaniliitto järjesti kesäpäivät Mikkelissä 1996 (sivu 16). Kuva: Taito Salmi



Sotaveteraani-lehdessä jatkuu sarja veteraanien asioiden käsittelystä eri maissa. Tässä lehdessä Ari Uino kirjoittaa saksalaisten veteraanien tilanteesta (s. 18–19). Aikaisemmin on julkaistu artikkelit Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton veteraanien tilanteesta. Kuvassa saksalaiset jalkaväkimiehet ovat suojautuneet matalaan maastopainanteeseen hyökkäyksensä aikana.

**Juho Seppälä 30 vuotta
veteraanityössä sivu 6**

**Espoon Sotaveteraanit
50 vuotta sivu 7**

**Rauman seudun
Sotaveteraanit 50 vuotta
sivu 8–9**

**Veteraanikampanjoiden
suunnittelija Juha Kytömaa
sivu 10**

**Vanhustyön keskusliitto
60 vuotta sivu 11**

**Veteraaniperinnematkoja
Keski-Suomesta sivu 14**

**Puolustusvalmiuden
kohottaminen ennen
talvisotaa sivu 20–21**

**Itärajan linnoittaminen
ennen talvisotaa sivu 22–23**



Helsingissä 9. syyskuuta 2009

Edunvalvontaa ja lähitapahtumia

Veteraanijärjestöt tekivät vuoden alussa valtioneuvostolle esityksen uuden veteraanihuoltoa koskevan linjauspäätöksen valmistamisesta. Jatkosodan päättymisen 60-vuotismuistovuonna 2004 julkistettujen linjaukset ulottuivat vuoteen 2007. Sen jälkeen on päätöksenteon jäntevyydessä järjestöjen mielestä ollut toivomisen varaa.

Alkukesän mieluisia asioita sotiemme veteraanien edunvalvonnassa olikin peruspalveluministerin ilmoitus sosiaali- ja terveysministeriön päätöksestä päivittää sotainvalidi- ja veteraanihuollon tulevaisuussuunnitelma. Suunnitelman on tarkoitus valmistua jo lokakuun loppuun mennessä. Veteraanijärjestöjä kuullaan sen valmisteluvaiheessa, ministeriö lupaa.

Jo parin vuoden ajan järjestöt ovat esittäneet pienituloisimpien veteraanien aseman kohentamista erityisellä veteraanilisällä, jonka saisivat Kelan korotetun tai ylimmän hoitotuen piiriin otetut veteraanit tarvitsemiensa palveluiden hankkimiseen. Sosiaali- ja terveysministeriö on pitänyt esitystä kelvollisena. Valtiovarainministeriö ei sitä alkuun kelpuuttanut, mutta onneksi elokuussa budjettiriihessä asia korjaantui olkoonkin, että tuen määrään nähden järjestöillä on korkeammat tavoitteet.

Pettymyksen hallitus sen sijaan tuotti veteraanien kuntoutusmäärärahaa vuonna 2010 koskevalla esityksellään. Kuntoutusmääräraha on neljä miljoonaa euroa, yli 10 prosenttia pienempi kuin tänä vuonna. Näin siitähän huolimatta, että jo keväällä tämän vuoden määrärahan riittämättömyys oli ennakoitavissa varsin monessa kunnassa.

Veteraaniliittojen valtuuskunnan syksy-

syn aherrukseen näyttävät jälleen kuuluvan käynnit viime käden päättäjien – kansanedustajien – pakeilla.

* * * * *

Sotaveteraaniliiton sisäisellä työkentällä ovat syys- ja talvikauden kohteena paljolti Kuopiossa 8.-9. kesäkuuta vietettävien liittopäivien asiat. Liiton tulevaisuussuunnitelman päivittämisen tarve on jo valtuuston ja hallituksen puheenjohtajistoista koostuvan hallinnon rakenneryhmän puntaroitavana.

Ryhmän alustavat kaavailut ovat keskeisesti esillä Riihimäellä 16.-17. syyskuuta pidettävillä liiton neuvottelupäivillä. Pohdittavana on myös kysymys, joko perinteisesti kaksipäiväinen tapahtuma Kuopiossa jää lajissaan viimeiseksi ja joko 2012 siirrytään kevyempään yksipäiväiseen kokoukseen.

Talvisodan 70-vuotismuisto on avautuvassa toimintakaudessa vahvasti mukana. Veteraanijärjestöjen yhteisestä varainhankinnasta huolehtiva Veteraanivastuu ry aloittaa Marskin merkki-kampanjan marraskuun 30. päivänä ja päättää sen maaliskuun 13. päivänä 2010. Talvisodan päättymisen muistopäivään kiinnittyä myös liiton järjestöviikko, Sotaveteraaniviikko, aloitus- ja päätösjuhlallisuuksiin Lohjalla ja Oulussa. Huipentumana on tietenkin talvisodan päättymisen muistoon pitäytyvä sotaveteraanikuorojen ja niiden perinnekourojen X laulujuhla. Se järjestetään sunnuntaina 14.3.2010 Helsingin vanhassa jäähallissa.

Aarno Strömmer

Sotaveteraaniliiton ”suuret” varat

Veteraanijärjestöjen perustaman Veteraanivastuu ry:n aloitettua yhteisen varainhankinnan on veteraania näkynyt aikaisempaa enemmän mediassa. Onnistunut varainhankinta tarvitseeikin hyvän näkyvyyden. Veteraanivastuun viestit ovat olleet selkeät. Sotiemme veteraanit, miehet ja naiset, joita keskuudessamme on vielä 63 000, tarvitsevat monenlaista tukea ja apua. Lisäksi veteraanien puoliset ja lesket ovat merkittävässä tuen tarpeessa. Yhteiskunnan tuki ei ulotu kaikkialle eikä kaikkiin tilanteisiin. Veteraanijärjestöt tuntevat jäsentensä tarpeet ja ovat asiantuntijoita kohdennettaessa täydentävää tukea veteraaneille, puolisoille ja leskille.

Varainhankinnan yhteydessä silloin tällöin kysytään Sotaveteraaniliiton väeltä, miksi vielä kerätään? Eikö liitto voisi käyttää varansa, jolloin mitään keräyksiä ei enää tarvittaisi?

Liiton taseen mukaiset varat ovat 1,5 milj. euroa. Varat ovat viime vuosina vähentyneet. Liiton varoja on jo siis käytetty veteraanien hyväksi. Liittokokouksissa hyväksytyjen tulevaisuussuunnitelmien mukaisesti liittoa ja sen jäsenyhdistyksiä tarvitaan 2020-luvulle asti. Olemme sitoutuneet kulkemaan veteraanien rinnalla loppuun asti. Liiton hallinto valvoo varojen käytämistä.

Todellisuudessa liiton varat riittäisivät alle vuoden mittaiseen liiton toiminnan rahoittamiseen. Sik-

si meidän on välttämätöntä hankkia varoja vielä monien vuosien ajan kaikista nykyisistä lähteistä: raha-automaattiyhdistykseltä, toimintaamme lähellä olevilta säätiöiltä, lehden ilmoitushankinnalla ja tilausmaksuilla ja sotiemme veteraanien yhteiskeräyksen lisäksi muulla omatoimisella varainhankinnalla. Näköpiirissä on lisäksi asioita, jotka ennakoivat joidenkin nykyisten rahoituslähteiden ehtymistä, jolloin joudumme tehostamaan omaa varainhankintaamme. Tulevaisuussuunnitelman mukaisesti liiton varat käytetään veteraanien, puolisoitten ja leskien hyväksi. Pelkoa ei ole siitä, että näin ei kävisi. Haastetta ja pientä pelkoakin voi kokea siinä, miten muussa varainhankinnassa lähivuosina onnistumme.

* * * * *

Tämän lehden keskiaukeamalla on 14 Divisioonan perinneyhdistyksen tämänvuotisen Korven Kaiku -nimisen lehden osia. Perinneyhdistys on jo vuosia tehnyt määrätietoista perinnetyötä koululaisten keskuudessa erityisesti Itä-Suomessa. Sotaveteraani-lehti haluaa olla mukana tukemassa ja kannustamassa perinnetyön tekemistä julkaisemalla osan perinnehden sisällöstä.

Markku Seppä

Talvisodasta 70 vuotta

Talvisotaan liittyvistä tapahtumista on syksyn ja ensi talven aikana kulunut 70 vuotta. Nuoremmille sukupolville on tarpeen kertoa tämän sodan vaiheista. Monilla paikkakunnilla on pitkät perinteet muistaa Talvisodan aikaisia tapahtumia. Erityisesti nämä toimet ovat ajankohtaisia, kun Talvisodasta on kulunut 70 vuotta ja keskuudessamme on vielä Talvisodan veteraaneja.

Haminan-Vehkalahden Sotaveteraanit on laatinut kolmi-kohtaisen ohjelman muistaakseen Talvisodan tapahtumia.

Eteläisen Kymenlaakson miehet lähtivät Haminan asemalta ylimääräisiin harjoituksiin (YH) 16.10.1939 klo 18. Samana päivänä tänä vuonna klo 17 on sepeleen lasku paikalla olevalla Veteraanikivellä. Siihen osallistuvat Haminan varuskunta, kaupunki ja seurakunta sekä veteraanijärjestöt, maanpuolustusjärjestöt ja partiolaiset. Muistotilaisuus pidetään Simeonsalissa. Tilaisuudessa on musiikkia, Soitilasläänin komentajan Jukka Pennasen puhe ja seurakunnan kirkkoherran päätösrukous. Tilaisuus päättyy yhteisesti lau-

lettavaan virteen *Jumala omi linnamme*. Samalla virrellä hyvästeli tuhatlukuinen saattajien joukko Helsingin rautatieasemalla ensimmäisiä Moskovaan lähteviä neuvottelijoita 9. lokakuuta. Tämä virsi kaikui radioissa kautta Suomen 70 vuotta sitten.

Talvisodan alkamisen muistotilaisuus pidetään Haminan Työväentalolla 30.11. klo 18.00. Esitelmän pitää Kymenlaakson aluetoimiston päällikkö Markku Hutka ja tilaisuus päättyy yhdessä laulettavaan *Sillanpään marssilauluun*. F.E. Sillanpään kirjoittaman Marssi-

laulun sanat julkaistiin YH:n aikana.

Kun Talvisodan päättymisestä on 70 vuotta 13.3.2010, järjestetään kunnianosoitus Myllykylän ja Johanneksen sankarihaudoilla. Muistotilaisuus järjestetään Johanneksen kirkossa. Puheen pitää RUK:n

johtaja Heikki Bergqvist. Tilaisuus päättyy yhdessä laulettavaan virteen *Jumala omi linnamme*. Haminan Soittokunta avustaa kaikissa tilaisuuksissa. Sen johtaja Juhani Leinonen toimii myös ohjelman juontajana.

**Veteraani,
muista hakea
kuntoutukseen.**

Ari Puheloinen puolustusvoimain komentajaksi

Ari Puheloinen aloitti puolustusvoimain komentajana 1.8.2009. Samalla hänet ylennettiin kenraaliksi. Hänet on nimitetty

tehtäväänsä viideksi vuodeksi. Ari Puheloinen toimi pääesikunnan päällikkönä 2007-2009.



Puolustusvoimain komentaja Juhani Kaskeala (vas.) ja uusi komentaja Ari Puheloinen laskivat yhdessä seppeleen Hietaniemessä 31.7.2009.

Veteraanin iltahuudon esittäminen

Aika ajoin kysytään Veteraanin iltahuudon esittämisestä. Alkuvuodesta nousi lehdissä otsikoihin seurakunnan päätös kieltää Veteraanin iltahuudon esittäminen veteraanin siunaustilaisuudessa.

Seurakunnan päätöksen taustana oli se, että Veteraanin iltahuuto ei ole voimassa olevan virsikirjan virsi. Sitä se ei voi ollakaan, koska se syntyi vuonna 1988, kaksi vuotta sen jälkeen kun kirkolliskokous vuonna 1986 hyväksyi nykyisin käytössä olevan virsikirjan.

Siunaustilaisuuksissa kuulaa varsin usein lähiomaisten pyynnöstä yksinlaulua, kuorolaulua, jopa soitinesityksiä. Esitettävänä on ollut muun muassa Suojelusenkelin, Kanteleen ja Albinonin Adagio. Yksikään näistä ei ole virsikirjan virsi ja kuitenkin niiden esittämistä siunaustilaisuudessa on pidetty luonnollisena. Myös käsikirja sallii muun kuin virren esittämisen siunaustilaisuudessa.

Jos sotaveteraanin siunaustilaisuudessa laulaa sotaveteraanikuoro, tuntuu oudolta

evätä heille omistetun, heidän työstään ja heidän jälkipolville jättämästään perinnöstä kerto- van laulun esittäminen.

Joissain tilaisuuksissa on iltahuudon esitystä kuunneltu seisaaltaan nousten. Selvennyksenä todettakoon, että vain eräät tietyt laulut kuunnellaan tai lauletaan aina seisten. Näitä ovat Maamme-laulu, Lippulaulu, Vala, Sillanpään marssilaulu, maakuntalaulut, Porilaisten marssi ja Narvan marssi. Veteraanin iltahuuto ei sisällä tähän luetteloon. Teos kuunnellaan konserttiesityksenä istuen. Epätietoisuuden välttämiseksi tulisi ohjelman juontajan tai vaikka soittokeuhkon johtajan sopivasti ilmaista, miten menettellään.

Arvo Kuikka

Helsingin Sotaveteraanikuoron johtaja

musiikkineuvos

Reijo Pajamo

Helsingin sotaveteraanikuoron varajohtaja

kirkkomusiikin professori

Adolf Ehrnroothin rahastosta tunnustuspalkinto 11 henkilölle

Tämänvuotiset tunnustuspalkinnot jaettiin Kyyhkylässä Savon Prikaatin ja Porrassalmen taistelun vuosipäivänä 13.6.2009.

Tunnustuspalkinto luovutettiin seuraaville:

Hankintapäällikkö **Esko Salakka**, Rintamaveteraaniliiton Punkaharjun osaston pitkäaikainen sihteeri, Punkaharju, Rintamaveteraaniliiton liittohallituksen 1. varapuheenjohtaja **Paavo Mäkinen**, Heinola, toiminnanjohtaja **Pertti Korttesniemi**, Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri, Seinäjoki, sotaveteraani **Antti Kangas-**

kesti, Joroisten Sotaveteraanien sihteeri, Joroinen, sotainvalidi **Eero Kankkunen** Sotainvalidien Veljesliiton Kesälahden osaston pitkäaikainen puheenjohtaja, Kesälahti.

Palkinnot jakoi professori **Veli Matti Huittinen**. Puheenpuheen luovutustilaisuudessa käytti myös eversti **Ensio Kivistö** JR 7:n perinnetoimikunnasta.

Tunnustuspalkinto oli myönnetty myös seuraaville henkilöille:

Opettaja **Pentti Halminen**, JR 7:ssä palvellut sotainvalidi, Helsinki, sotainvalidi, JR

7:ssä palvellut mm. Haapaveden sotainvalidiosaston varapuheenjohtajana edelleen toimiva **Martti Myllykangas**, Haapavesi, sotainvalidi **Väinö Leppänen** Kannonkosken sotainvalidiosaston pitkäaikainen puheenjohtaja, Kannonkoski, rovasti, sotainvalidi **Lenno Järvi**, Espoo, rakennusmestari ja Rintamanaisten liiton puheenjohtajana 2001-2005 toiminut **Ilmi Harska**, Turku, insinööri ja opettaja, Rintamanaisten Liiton hallituksen varapuheenjohtaja **Kaarina Lukkaroinen**, Tampere.

Juhani Saari



Palkinnonsaajat (vas.) Esko Salakka, Paavo Mäkinen, Pertti Korttesniemi, Antti Kangaskesti ja Eero Kankkunen. Palkinnot luovutti Sotainvalidien Veljesliiton aikaisempi puheenjohtaja Veli Matti Huittinen (oik.).

Markku Honkasalo Sotainvalidien Veljesliiton pääsihteeriksi

Sotainvalidien Veljesliiton liittovaltuusto valitsi 18.8. yksimielisellä päätöksellä liiton uudeksi pääsihteeriksi FM Markku Honkasalon. Hän on ollut vuodesta 1980 Veljesliiton Porin osaston ja myöhemmin myös Satakunnan piirin toiminnanjohtajana. Veljesliiton keskustoimistolle ja useille sen piireille ja osastoille hän on pitkään tehnyt erilaisia atk- ja taloushallinnon konsultointeja. Vuoden 2007 lopulta hän on toiminut Veljesliiton talous- ja järjestöpäällikkönä. Uudessa pääsihteerin tehtävässään hän vastaa edelleen myös liiton taloushallinnosta.

Veljesliiton puheenjohtajaksi kesän liittokokouksessa valittu varatuomari Juhani Saari jää liiton pääsihteerin toimesta eläkkeelle 1.12., josta alkaa Markku Honkasalon kausi liiton kymmenentenä pääsihteerinä. Jo lokakuun alusta lukien hän toi-



Sotainvalidien Veljesliiton pääsihteeriksi nimitetty Markku Honkasalo.

mii liiton vt. pääsihteerinä.

Markku Honkasalo on tietokirjailijana julkaissut kymmenkunta lähinnä sotainvalidien ja muiden veteraanien historiaa käsittelevää kirjaa, mm. Veljesliiton 60-vuotisjuhlatuskimuksen Suomalainen sotain-

validi (v. 2000) ja kirjan Sotiemme veteraanien päivä (v. 2007). Markku Honkasalon isä A.V. Honkasalo oli talvisodan sotainvalidi, joka toimi lähes 60 vuotta Veljesliiton valtakunnallisissa, alueellisissa ja paikallisissa luottamustehtävissä.

TÄHÄN ASTI

Tähän asti on Herra meitä auttanut, näin lauletaan eräässä hengellisessä kuorolaulussa. Laulu kokonaisuudessaan on kuin rukous, pyyntö, että Herra ei meitä hylkäisi, vaan antaisi meille apunsa ja siunauksensa tuleviin päiviin.

Tätini, joka oli syntynyt 1800-luvun lopulla, lähti nuorena tyttönä 1900-luvun alkupuolella Amerikkaan ja otti matkaevääksi virsikirjan. Olen nyt saanut tämän virsikirjan tuliaisina Amerikan serkulta, joka kävi vierailulla luonani. Tämä virsikirja on omistettu evankelis-luterilaisille seurakunnille Suomen Suuriruhtinaan maassa ja hyväksytty Suomen toisessa yleisessä kirkolliskokouksessa vuonna 1886. Kirja on historiallisesti arvokas ja puhutteleva ja siitä näkee, että se on ollut ahkerassa käytössä. Se on varmaankin ollut tärkeä yhdysside koti-ikävää kokeneelle tädilleni. Näin voin arvioda, kun tunnen sukuni ja vanhempieni hengellistä taustaa.

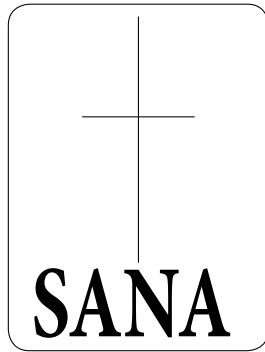
Tänä vuonna vietettiin ensimmäistä kertaa sotaveteraanien seutukunnallista kirkkopäivää. Veteraaniväen ikääntymisestä johtuen on paikallaan, että matkat kirkkopäiville osallistumiseen tehdään helpommiksi. Se mahdollistaa sen, että mahdollisimman moni voi edelleen osallistua

tärkeäksi koetuille kirkkopäiville. Siellä veteraanit voivat edelleen tavata toisiaan, tuntee kuuluvansa yhteiseen joukkoon. Tapahtumassa mukana olleena tunsin sen, että iästä ja heikentyneistä voimista huolimatta heistä kuvastui kiitollisuus siitä, että jatkettiin vielä kokoontua yhteiseen tilaisuuteen.

Keski-Pohjanmaalla ensimmäinen seudullinen kirkkopäivä oli kotipitäjässäni Toholammilla 31. toukokuuta. Jumalanpalveluksessa, joka oli Toholammin kirkossa, saarnasi emerituspiispa Olavi Rimpiläinen, liturgina rovasti Mikko Pöyhtäri ja kanttorina Osmo Jämsä. Pääjuhla oli urheiluhallissa. Siellä juhlapuhujana oli rovasti Veli-Heikki Vaahtoniemi. Tervehdyssanat lausui Keski-Pohjanmaan Sotainvalidien puheenjohtaja Heikki Kankaanpää ja päätössanat esitti kunniatohtori Viljo S Määttä.

Tuota kirkkopäivää muistellessani tulee mieleeni vielä alussa mainitsemani laulun loppuosa ”Oi pysy turvanamme ja kestävyyttä suo, aina ole auttajamme ja uutta voimaa suo”.

Anna-Kaija Annala



Kuolleita

Onni Palaste 1917-2009

Kirjailija Onni Palaste (aik. Bovellan) kuoli 1.7. Laakson sairaalassa Helsingissä 91 vuoden iässä. Palaste oli syntynyt Kiuruvedellä 27.12.1917. Hän osallistui molempiin sotiin. Jatkosodassa hän toimi Rukajärven suunnalla jalkaväen joukko-johtajana. Sotilasarvoltaan hän oli ylikersantti.

Sodan jälkeen Palaste oli Vuokatin Urheiluopiston johtajana vuodet 1946-54. Kajaaniin perustamassaan urheiluliikkeessä hän työskenteli sen jälkeen toistakymmentä vuotta.

Suomen Sotaveteraaniliiton kenttäsihteerinä hän toimi 1970-luvun alussa kolmen vuotta tehtävänäan erityisesti uusien jäsenyhdistysten perustaminen Pohjois-Suomeen. Vuonna 1971 hän toimi myös liiton toiminnanjohtajana. Kainuun sotaveteraanityöhön hän osallistui sekä Kajaanin yhdistyksen että Kainuun Sotaveteraanipiirin puheenjohtajana. Muutettuaan Helsinkiin vuonna 1981 Palaste oli

muun muassa Helsingin Sotaveteraanit ry:n hallituksen jäsen. Vuonna 1987 ilmestynyt Suomen Sotaveteraaniliiton 30-vuotisjuhlakirja oli Onni Palasteen toimittama.

Päätoimiseksi kirjailijaksi Onni Palaste jäi 1971. Esikoisteos Rukajärven sisit oli ilmestynyt 1967. Teos sai suuren suosion ja sitä on myyty yli 40 000 kappaletta. Kaikkiaan Palaste kirjoitti yli 20 kirjaa. Viimeisin oli Kaukopartio, joka ilmestyi 2003. Kuten kirjojen nimet kertovat, kirjailijan tuotanto käsitteli keskeisiltä osiltaan sotiemme sissi- ja partiotoimintaa.

Seppo Tähkäpää
Aarno Strömmer

Jukka Kasurinen 1926-2009

Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin kunniapuheenjohtaja Jukka Kasurinen kuoli 21. huhtikuuta. Hän oli syntynyt Siilinjärvellä 2.4.1926.

Jukka Kasurinen kutsuttiin asepalvelukseen 17-vuotiaana helmikuussa 1944. Jatkosodan päätyttyä Jukka Kasurinen valmistui kansakoulunopettajaksi Kajaanin seminaarista ja toimi opettajana Siilinjärven kirkonkylän kansakoululla. Myöhemmin hänet kutsuttiin kansalaiskoulun johtajaksi.

Opettajantyönsä ohella Jukka Kasurinen osallistui yhteiskunnalliseen ja vapaaseen kansalaistoimintaan. Hän toimi 1960-90-luvuilla useita vaalikausia kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen jäsenenä ja puheenjohtajana. Hän oli myös pitkäaikainen Siilinjärven kirkkovaltuuston ja -neuvoston jäsen sekä tilintarkastaja.

Jukka Kasurisen sydäntä lähellä olivat liikuntakasvatus, kulttuuri-, nuoriso- ja raittiustyö. Hän oli käytetty voima puhujana, näyttelijänä ja lukuisten harrastuspiirien ohjaajana.

Sotaveteraanitoimintaan Jukka

Kasurinen osallistui yhdistys-, piiri- ja liittotasolla. Hän oli Siilinjärven Veteraanit ry:n perustajajäsen 1966, piirihallituksen jäsen 1988-03, 1. varapuheenjohtaja 1992-00. Piirin puheenjohtajana hän toimi 2000-03. Kunniapuheenjohtajaksi hänet kutsuttiin 2003.

Sotaveteraaniliiton hallituksen jäsenenä Jukka Kasurinen oli 2002-03 ja Sotaveteraani-lehden toimitusneuvoston jäsenenä 1987-03.

Jukka Kasurisen harrastuksiin kuului myös kotiseudun historian tutkiminen. Yhdessä vaimonsa kanssa hän kokosi Siilinjärven kunnan 50-vuotishistoriikin 1975. Hän kirjoitti myös kansankuvauksen ”Isäntämiehiä” 1996.

Veteraanien perinnetyö ja sen tulevaisuus askarruttivat hänen ajatuksiaan ja hän toivoi veteraanien avoimesti ja rohkeasti kertovan nuoremmille sukupolville veteraanien uhrauksista vapaan isänmaan ja kansan puolesta raskaina sota-vuosina ja jälleenrakennuskautena.

Olavi Karttunen

Se on ohi nyt!

Minä sain Sinulta Isä Jumala, hyvän osan,
Kun sain syntyä, työtä tehdä ja kuolla
Suomenmaassa,
Sinun kansasi keskuudessa.
Lahjan Sinä minulle annoit.
Kyyvyn annoit taistella ja työtä tehdä.
Sen mukaan minä yritin. -Enempää en osannut.
Nöyränä tulen tilintekoon Sinun eteesi.
Jos Sinä suot minulle nähdä kirkkautesi,
Minun sieluni Sinua kiittää ja ylistää iankaikkisesti.
Kovasti minä olen kapinoinut vaikeina vuosina
osaani ja kohtaloani vastaan,
kun en ole ymmärtänyt Sinun tahtosi tarkoitusta.
Kuljettaessasi minua ja minun kansaani valoosi vaikeuksien kautta
Sinä meitä kasvatit ja vahvistit uskossa elämään Sinun luonasi iankaikkisuudessa.
Nyt kun mieleni ja ruumiini on rauhoittunut,
minä ajattelen ja tunnen sielussani Sinun tarkoituksesi.
Rakkaudessasi Sinä vitsaa annat, kuten rakastava Isä.

Nyt Sinä päästät palvelijasi menemään,
kun hän on saanut ymmärtää Sinun johdatuksesi
ja tuntee Sinun rakkautesi luotujasi kohtaan.
Kaikkia meitä Sinä olet varjellut lupauksesi mukaan
etkää Sinä ole vaatinut enempää,
kuin mihin olet meille kyyvyn ja mahdollisuuden suonut.
Omaa kunniaamme olemme olleet joskus liiaksi etsimässä
emme ole tahtoneet tyytyä Sinun armoosi.
Nyt tiedän omien voimieni rajallisuuden ja Sinun hyvytytesi äärettömyyden.
Tänään, tällä hetkellä minä, Sinun palvelijanas
laskeudun iankaikkiseen rauhaan siunaten heitä,
jotka vielä jatkavat taivallustaan ja kilvoitteluaan

Sinun turvallisen, armiaan kätesi alla.

Sotaveteraani Jukka Kasurisen 1992 toimittama Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin 25-vuotishistoriikki päättyy tähän ruunaan.

Onnittelemme

Juho Hiltunen 100 vuotta



Sotaveteraani Juho Hiltunen on syntynyt 14.9.1909. Hän varttui nuorukaiseksi Kemilänkylässä Kuusamossa. Syksyllä 1939, jolloin Juho oli 30-vuotias, piti kaikki sotakuntoiset miehet kutsuttiin kirkonkylään. Juho Hiltunen siirrettiin Alasalmeeen, josta matka jatkui ErP 16:n kanssa Kiannansalmeeen ja Juntusrantaan. Jatkosodassa hän palveli LinP15, 15 Pr:ssä mm. Kananaisissa, Sohjananjoella, Kokkosalmessa, Kiestingissä ja Syvärin suunnalla. Lapin sodan jälkeen Juho kotiutettiin 15.

marraskuuta 1944. Hän solmi avioliiton vuonna 1947, perusti perheen ja ryhtyi viljelemään maata perintötilallaan. Lisätönnään hän hoiti kotoa käsin erään kaupan sivumyymälää, joka helppotti tavaroiden saantia kylälle. Juho on harrastanut maamiesseuratoimintaa sekä kalastusta ja myöhemmin myös laulua veteraanikuorossa.

Meimi Mäntyniemi

Juho Hiltunen sai iäisyyskutsun 29.8.2009.

Vilho Heininen 100 vuotta



Rauman seudun Sotaveteraaniry:n jäsenistön toinen 100-vuotias, Rauman Murtamon kylästä kotoisin oleva Vihtori Heininen täytti 100 vuotta 26.6. Päivänsankaria juhlistamassa oli iso joukko lähisukua ja ystäviä. Vihtori Heininen on tehnyt elämäntyönsä kuokkien, suota raivaten ja maata viljellen. Vuonna 1975 Vihtori luovutti tilanhoidon pojalleen, jolloin oli aikaa matkustella Esteri-vaimon kanssa pitkin kaunista Suomea, myös sotave-

teraanien ryhmämatkoilla. Lapin kunnassa vietettävillä Löylypäivillä vuonna 1992 Vihtori valittiin vuoden Tervaskannoksi. Tärkeitä asioita Vihtorin elämässä ovat olleet periaatteet: ei kahvia eikä tupakkaa, myös sota-ajan kokemukset ovat hänen omiaan, niistä ei ole puhuttu.

Paljon onnea merkkipäivän johdosta 100-vuotiaalle Veteraanille!

Raimo Rautalinna

Uuno Laine 100 vuotta



Naantalin vanhin sotaveteraani Uuno Laine täytti 100 vuotta 19. elokuuta. Lähes päivittäiset kävelylenkit pitävät sekä mielen että kehon virkeänä. Maanviljelyksellä perheensä elättänyt, Maskussa syntynyt Uuno osallistui talvisotaan JR13:ssa Summassa, jossa hän myös haavoitui. Jatkosodassa hän oli mukana useilla taistelupaikoilla. Hänelle on myönnetty VM1 ja VM2 sekä Sotaveteraaniliiton kultainen ansiomerkki.

Ville Pyylampi

Uljas Marttinen 100 vuotta

Uljas Marttinen syntyi Inkerinmaalla Hietämäen kylässä 9. heinäkuuta 1909. Sieltä perhe siirtyi Karjalan Kannaksen Antrean. Antreassa Uljas Marttinen kävi kiertö- ja kansakoulun, keskikoulun hän suoritti Viipurin Suomalaisessa Lyseossa ja Helsingin Suomalaisessa Reaalilyseossa.

Uljas valmistui merkonomiksi Liikemiesten Kauppaopistosta vuonna 1932. Päätyönsä hän teki SOK:n palveluksessa jäaden eläkkeelle 1971 Kilon suurvaraston johtajan tehtävistä.

Uljas Marttinen liittyi 1924 Antrean suojeluskuntaan. Sieltä hän siirtyi 1926 Tikkurilassa olevaan Helsingin Norra Sydskår:iin ja 1928 Helsingin Tykistö Suojeluskuntaan. 1930-luvulla hänet määrättiin suojeluskunnassa uuden aselajin, ilmatorjunnan reserviläiseksi.

Hän suoritti asevelvollisuutensa KTR 1:ssä Hyrylässä 1926-1927 ja kävi RUK:ssa 13. upseerikurssin.

Talvisodassa Uljas Marttinen toimi raskaan ilmatorjuntapat-



terin päällikkönä, joka suojasi Vihtavuoren ruutitehdasta. Jatkosodan taistelupaikoista voi mainita Suomenlinnan, Koiviston, Inon ja Äänisen rannat. Eri-tyisen tärkeässä tehtävässä hän oli 15.10.1942-27.11.1944 toimissaan Äänisen Rannikkoprikaatin ilmatorjuntakomentajan tehtävässä ollen samalla RSITPSTO 4:n komentaja. Uljas Marttinen on mm. Rekolan Urheilijoiden, Ilmatorjuntaupseeriyhdistyksen ja Helsingin Reserviupseerit ry:n kunniajäsen. Sotaveteraanityöhön hän osallistuu Espoon Sotaveteraaneissa.

**Hannu Pohjanpalo
Ilmatorjunta-aseveli**

Erkki Hokkanen 70 vuotta



Sosiaalineuvos Erkki Hokkanen on syntynyt Laukaassa 17.9.1939. Sosiaalineuvoksen arvonimen hän sai vuonna 2002. Hänen pitkä uransa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluksessa alkoi vuonna 1966, kun hän tuli Lahden seurakuntayhtymän diakoniasihteeriksi. Sen jälkeen hän on toiminut Lahden kaupungin Kilpiäisten vanhainkodin johtajana, Nastolan kunnan sosiaalijohtajana ja Lahden kaupungin Launeen sosiaalikeskuksen sosiaalipäällikkönä, josta hän siirtyi eläkkeelle. Hän on ollut perustamassa mm. Lahden palvelevaa puhelinta ja asunnottomien alkoholistien ensisuoja. Erkki on kirjoittanut mm. Lahden Lähimmäispalvelun historiikin "Siltana", sekä lukuisia selvitäisiä ja artikkeleita ammatin- ja muihin lehtiin ja ollut mukana useiden kirjojen toimituskunnassa. Hän on ollut edistämässä sosiaali- ja terveydenhuollon toteutumista kolmannen sektorin useissa järjestöissä. Veteraanityö on ollut harrastusten etujoukoissa. Jo virka-aikanaan hänelle kuului osallistuminen Lahden kaupungin veteraa-

niasiaain neuvottelukuntaan asiantuntijana ja eläkkeelle siirtymisen jälkeen edelleen pysyvänä asiantuntijana. Suomen Sotaveteraaniliiton sosiaalineuvojahankkeessa hän on toiminut vapaaehtoisena Lahden sotaveteraanipiirin sosiaalineuvojana vuodesta 2004. Veteraanityö on tuonut mukanaan monipuolisia tehtäviä, mm. Suomen Sotaveteraaniliiton hallituksen jäsenyyden sekä sosiaali- ja terveyspalvelutoimikunnan puheenjohtajuuden.

Erkki Hokkaselle on tullut tärkeäksi veteraaneilta saatua perintö: Kaveria ei jätetä, Isänmaata ei unohdeta.

Eino Järvinen

Sotaveteraanikalenteri vuodelle 2010

Perinteinen taskukalenteri ilmestyy syyskuussa 31. kerran. Kalenterissa on totuttuun tapaan tietoa mm. veteraanietuuksista ja liiton toiminnasta. Liiton ja Sotaveteraanipiirin, piireissä toimivien sosiaalineuvojen, Naisjärjestön, Sotaveteraanien Tuki- ja perinesäätien luottamus- ja toimihenkilöiden yhteystiedot sisältyvät järjestöjaksoon. Kalenterista löytyvät tiedot myös sotaveteraanien valtakunnallisista tapahtumista ja liiton järjestämisestä kilpailuista.

Kalenteri on erinomainen tietopaketti veteraaneille ja heidän omaisilleen sekä hieno



lahja yhteistyökumppaneille ja sotaveteraanityön tukijoille.

Kalenterin hinta on 6 euroa ja nahkakantisena 12 euroa. Nahkakantisena kalenteriin on mahdollista tilata oma tai lahjansaaajan nimi kultakirjaimin painettuna lisähintaan 5 euroa.

Kalenteria voi ostaa tai tilata liiton myyntitoimistosta, PL 600, 00521 Helsinki, puhelin (09) 6126 2014, sähköposti helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi. Piirien toimistot sekä useimmat sotaveteraanityöryhmät hoitavat myös kalenterimyyntiä.

Sotaveteraanikalenterin tilausnumero on 35.

Yli 30 vuotta veteraanityötä

Ylivieskalainen Juho Seppälä on aktiivisesti toiminut jo yli 30 vuotta sotaveteraanityössä. Hän on toiminut yhdistyksen hallituksen jäsenenä ja varapuheenjohtajana, Keski-Pohjanmaan piirin toiminnanjohtajana, hallituksen jäsenenä ja piirin puheenjohtajana sekä liiton hallituksen jäsenenä. Työ yhdistyksen hallituksessa jatkuu edelleen.



Rautaromun paalausta. Lajittelemassa sotaveteraanit Olavi Autio ja Olli Mattila.

Juho Seppälä tuli mukaan sotaveteraanityöhön 1965, kun Ylivieskan yhdistys perustettiin. Yhdistyksen hallitukseen hänet valittiin 1975 ja vielä 32 vuoden jälkeenkin hän jatkaa hallituksen jäsenenä. Osan niistä vuosista, jotka Seppälä toimi piirin tai liiton hallinnossa, oli hän vapaa yhdistyksen tehtävistä.

Keski-Pohjanmaan piirin toiminnanjohtajana Juho Seppälä toimi 1990–1994. Toiminnanjohtajakaudella piirissä otettiin käyttöön ATK sekä aloitettiin vuosittaiset yhdistysten puheenjohtajien ja sihteerien neuvottelupäivät. Neuvottelupäivät lisäsivät selvästi vuorovaikutusta yhdistysten ja piirin välillä. Neuvottelupäivien vaikutus toiminnan yhdenmukaistamiseen ja laiskojen yhdistysten elvyttämiseen oli ilmeinen. Neuvottelupäiviä järjestetään edelleenkin.

Piirin hallitukseen Juho Seppälä valittiin 1990 ja hän toimi sen puheenjohtajana 1996–1998. Puheenjohtajavuosina hän toimi myös liiton hallituksen jäsenenä. Piirin hallituksesta Juho Seppälä vapautui 1999 jatkamaan työtä yhdistyksen hallituksessa.

Tuloksellista toimintaa

Ylivieskan yhdistykseen kuuluu 136 veteraanijäsentä ja kannattajajäsentä jo 250. Yhdistyksen hallituksessa on kuusi jäsentä, joista veteraaneja edelleen viisi. Puheenjohtaja- ja sihteeritehtävistä veteraanit ovat siirtyneet jo vapaalle ja valin-

neet tehtävien hoitajiksi kannattajajäsenet.

Yhdistyksen varainhankinnassa on näkyvintä jo 1960-luvun puolivälissä aloitettu rautaromun keräys. Keräyspiste on yleisesti tunnettu ja sinne romua tuodaan tasaiseen tahtiin ympäri vuoden. Viime vuosi oli taas ennätysvuosi, kertoo Juho Seppälä. Rautaromua kertyi peräti 16 000 tonnia, josta Kuusakoski Oy tilitti lähes 20 000 €. Se on yhdistyksen suurin yksittäinen tulonlähde. Toiseksi suurimman tuloeran muodosti kaupungin antama noin 16 000 €:n avustus.

Saamaamme rahoitusta käytämme veteraanijäsenten kuntoutus- ja virkistystoimintaan sekä matkailuun. Varsinkin jalkahoidoista on kehkeytnyt kovin haluttu omatoiminen kuntoutusmuoto. Myös hengellinen toiminta yhdistyksessä on aktiivista, Juho Sipilä kertoo.

Yhdistys järjestää kaikille ylivieskalaisille mahdollisuuden nauttia hirtteistä lounaan. Kaupungin alueella toimii seitsemän metsästysseuraa, joista kukin vuorollaan lahjoittaa syksyisin yhden hirven yhdistykselle. Lounas maksaa 5 €/annos. Lounasvieraita oli esimerkiksi viime syksynä 250. Loppuosa hirstä myydään huutokaupalla. Lounastilaisuuden yhteydessä on myös lahjoituksena saatujen esineiden myyjäiset/arpajaiset.

Toinen suuri yleisötapahtuma on PSTO 30:ssä ja KTR 4:ssä palvelleiden joka toinen

vuosi järjestämä yhteinen veteraanijuhla Ylivieskan, Haapajärven ja Nivalan veteraaneille. Juhlaan ovat tervetulleita kaikki alueen veteraanit ja niinpä osallistujien määrä nousee helposti 500–600 henkilöön.

Sotaretelle ja työelämään

Juho Seppälä syntyi työläisperheeseen Ylivieskan Raudaskylässä 1924. Kotimökki sijaitsi samalla tontilla, jolla Juho Seppälän perheen nykyinenkin asuintalo on. Raudaskylä oli asukasmäärältään vielä suuri ja niinpä siellä sijaitsi muun muassa useita kauppia, posti sekä keskikoulu ja lukio. Juholle riitti keskikoulu, koska perheen taloudellinen tilanne edellytti pojalta lähtöä töihin.

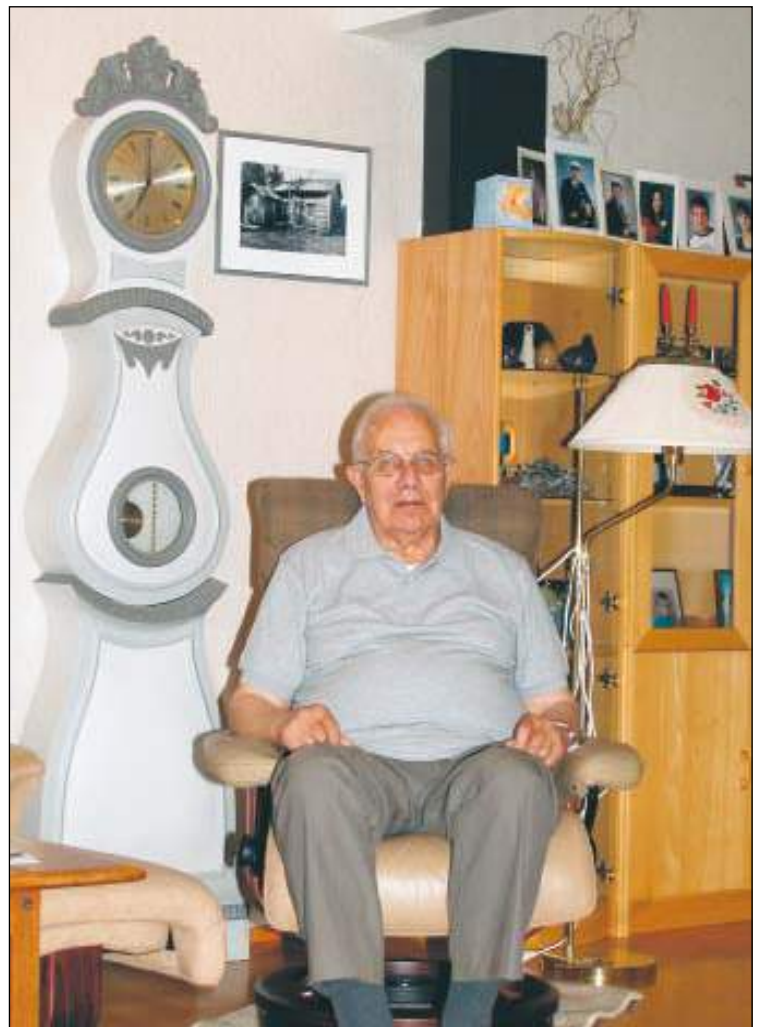
Asevelvollisuusajaksi Juho Seppälä sai vuonna 1943 kutsun Riihimäelle tykistön koulutuskeskukseen (TTK 3). Siirto rintamalle oli jo saman vuoden syyskuussa ja sijoituspaikkana oli Syvärin eteläpuolella sijaitseva Barani. Aluksi tehtävä tykillä oli toimia suuntaajana, mutta pian hän sai siirron laskijaksi ja tehtävä jatkui samana taistelujen päättymiseen asti. Tykki oli Haupits 122.

Rauhan tultua 1944 en päässyt siviiliin, vaan minut määrättiin upseerikoulutuksen valmennusporukkaan, Juho Seppälä muistelee. Rauhansopimus kuitenkin kielsi Suomelta kaikenlaisen upseerikoulutuksen jo ennen, kuin oli päästy edes alkuun.

Sodan päätyttyä hakeuduin VR:n asemamiesalokkaaksi 1945 ja otin innolla vastaan kaiken työnantajan tarjoaman kurssituksen, kertoo Juho Seppälä. Ensimmäinen kurssi oli junanlähettajakoulutus. Sitä seurasi useiden kursien jakso, viimeisenä päällikkökurssi. Työn ohessa Juho Seppälä opiskeli yksityisesti Kokkolan kauppaopistossa merkonomiksi 1968.

Juho Seppälä päätyi Ylivieskan asemapäälliköksi 1977–1986. Tehtävänimike oli Ylivieskan liikennealueen päällikkö. Alueeseen kuului reilut 100 km rataosuutta ja henkilökuntaa parhaimmillaan 151. Tästä työstä Seppälä jäi eläkkeelle.

Eläkeläisen päivään liittyvät veteraanityön ohella tiiviisti ristisanatehtävät ja lukeminen. Juho tunnustaa lukijana olevansa todellinen ahmatti. Sotakirjat sekä vanhat seikkai-



Juho Seppälä lukuharrastuksensa mielipaikassa. Vasemmalla hänen itsensä valmistama pohjalaistyylinen kaappikello, ylhäällä kuva kotimökistä.

lu- ja luontokirjat ovat suosikkeja. Mutta myös uusin kirjallisuus maistuu, josta muun muassa Sofi Oksasen ja Jari Tervon teokset ovat tulleet luetuiksi.

Juho Seppälän perheeseen

kuuluu postivirkailijana toiminut vaimo Anja. Häinkin on toiminut naisjaoston sihteerinä 10 vuotta.

Matti Värri



Ylivieskan asema toimi sodanaikana saksalaisten sotilaiden ja junien huoltopisteenä. Päivittäin asemalla pysähtyi kaksi junaa. Toimen matkalla rintamaa kohti, toinen toi sotilaita lomalle. Asemaa vartioi aina saksalaissotilas.

Espoon Sotaveteraanit toiminut 50 vuotta

Espoolaisten veteraanien yhdistys syntyi käytännön syistä. Sotien jälkeen pääkaupunkiseudulle oli muuttanut paljon uutta väkeä; rintamamiehiä, sodassa kotiseutunsa menettäneitä ja muualta maasta työn perässä tulleita. Asunnoista oli kuitenkin puutetta ja joukko rintamamiehiä perusti 1956 Espoon Rintamamiesten asuntoyhdistyksen saadakseen yhteistoimin hankituksi asuntoja perheilleen. Jonkin verran asuntoja pystyttiinkin hankkimaan. Epävirallisena toiminut yhdistys rekisteröitiin vuonna 1959 Espoon-Helsingin Rintamamiesten Asuntoyhdistys ry:nä. Toiminta hiljeni kuitenkin, kun pahin asutuspula helpotti. Yhdistystoimintaan ei muutenkaan tunnettu kiinnostusta, sillä työelämä ja nuoret perheet eivät miesten ajan ja voimat.

Yhdistyksen toiminta heräsi uudelleen 1960-luvun puolivälissä. Yhdistyksen nimi muutettiin Espoon Sotaveteraanit ry:ksi ja se liittyi Uudenmaan Sotaveteraanipiiriin. Vuonna 1993 yhdistys siirtyi Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiriin.

Alkuvuosina toiminnan pääpaino oli asuntoasioiden lisäksi vapaa-ajan virkistyksestä ja kuntoutuksessa. Heikosti toimeentulevia rintamamiesperheitä avustettiin. Rahastonhoitajana alkuvuosina toiminut **Yrjö Kahra** muistaa, ettei veljiä jätetty.

– Eräänä jouluna keräsimme jäsenmaksuista jääneet roposet ja haimme kaupasta elintarvikkeita. Veimme pieniä ruokapaketteja, leluja, luistimia ja hiiliä vaikeuksissa oleville perheille. Joskus kierrätettiin hattua, jotta veteraani saatiin kunnialla hautaan.

Yrjö Kahra voi nyt jo huvittuneena muistella alkuvuosien haparoivaa toimintaa.

– Mieleeni jäi Leppävaaran koululla 1963 pidetty vuosiko-

kous. Siihen saapui 30 osanotajaa. Kun kukaan ei ollut yhdistyksen jäsen, kannettiin ovella kolmen markan maksu ja kirjattiin henkilötiedot. Ennen kokouksen alkua hallitus hyväksyi kaikki maksun suorittaneet jäseniksi ja sääntömääräinen vuosikokous saatiin pidetyksi.

Toiminta oli aallonpohjassa 1960-luvun lopulla. Vuosikokoukseen osallistui vain 12 jäsentä. He totesivat, että yhdistyksen toiminta oli paras lopettaa. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, vaan toiminta saatiin elvytettyä. Jäsenhankintaa tehostettiin. Uudesta jäsenestä maksettiin hankkijalle markka palkkiota. Asuntojen hankinnoissa edistytettiin. Leppävaaran seudulle muodostetun suuren veteraanien asuntalueen lisäksi rakennettiin Tontunmäkeen kerrostalo, johon 1975 muutti 67 veteraaniperhettä.

Viime vuonna yli 600 tilaisuutta

Puheenjohtajana 1990-1992 ollut **Veikko Sjöblom** sovelsi yhdistykseen yritysjohtajan tehtävissä omaksumansa hallintomallin, jossa toiminnan suunnittelu ja vastuu uskottiin itsenäisille jaostoilta. Alueelliset tai toimintapohjaiset jaostot saivat omat puheenjohtajansa ja muut toimihenkilönsä ja varojen hallinnoinnin. Hallitus asetti jaostoihin edustajansa koordinoimaan toimintaa. Alueellisten jaostojen lisäksi perustettiin sosiaali-, kuntoliikunta-, matkailu-, kulttuuri-, valistus-, hengellinen ja lehtijaosto. Musiikista kiinnostuneet löysivät kuorosta ja soitinyhtyeestä samanhenkisiä harrastajia. Kalakerho vei naisia ja miehiä pilkille ja ongelle. Naisjaosto ja tukineuvosto syntyivät tukemaan yhdistyksen toimintaa. Myyjäisistä, arpajaisista ja kahvinmyynnistä kertyneillä

varoilla naisjaosto lahjoitti yhdistykselle lipun ja pöytävierejä. Myös kuoro sai oman lipun. Tukineuvoston toiminta perustuu jäsenten asiantuntemukseen ja yhteiskuntasuhteisiin. Tukineuvosto on järjestänyt suuren suosion saaneita konsertteja, joiden tuotto on annettu yhdistykselle. Perinteensiirron koulutyöryhmä on välittänyt nuorisolle veteraanien kokemuksia. Seppelejaosto on huolehtinut viimeiseen iltahuutoon kutsuttujen muistamisesta. Toimintayksiköitä vuonna 2009 on lähes 30 ja niissä yli 200 aktiivista toimijaa. Viime vuoden aikana jaostot järjestivät 667 eri tilaisuutta, joissa oli noin 25 000 osallistujaa.

Yhdistyksen aloitteesta pystytettiin Espoon Kirkkopuistoon veteraanikivi vuonna 1992. Kiven tunnus on: Koti, uskonto ja isänmaa. Toinen kiveen uurrettu teksti muistuttaa: Aarteista kallein on vapaus.

Yhdistys järjesti vuonna 1996 suuren kirjakeräyksen yhteistoiminnassa Espoon koulutuskuskuksen ja koulujen kanssa. Kirjoja saatiin 6 000 teosta, niistä 500 sota-aiheista. Kirjat tarkastettiin ja lajiteltiin talloilla Tapiolan kirjaston tiloissa, osa järjesteltiin kirjaston hyllyihin, osa luovutettiin kouluille. Jatkokeräyksellä vuonna 2000 koottiin vielä 600 kirjaa.

Eriyisen suosituksi ovat tulleet valistusjaoston maanantaisin Tapiolan palvelutalossa järjestämät esitelmätillaisuudet. Esitelmöitsijöiksi on saatu alan asiantuntijoita valtionhallinnon, lääketieteen ja kulttuurielämän huipulta. Kuulijoita on ollut 140-250.

Kuoro piti omia konsertteja 30 vuotta. Sen jälkeen kuorolaiset ovat laulaneet perinnekueen, Espoon mieslaulajien kanssa.

Veteraanit perustivat kulttuurisäätiön

Kevätkokouksessa 1999 espoolaiset veteraanit perustivat Espoon Seudun Kulttuurisäätiön ja lahjoittivat sille peruspääomaksi 150 000 markkaa. Säätiö jakaa apurahoja ja palkintoja nuorison maanpuolustustahdon kohottamiseksi sekä ammattitaidon ja taiteellisten harrastusten tukemiseksi. Säätiö on näihin tarkoituksiin myöntänyt yli 100 000 euroa.

Espoon sotaveteraanit ovat



Espoon Sotaveteraanit ry:n hallitus: (vas.) toiminnanjohtaja Eero-Juhani Juhola, Leo Tonttila, Paavo Salo, Toivo Nikander, Raimo Elonsalo, Sylvi Virtanen, Irma Ruuskanen-Sere, puheenjohtaja Eino Luostarinen, Pirkko Arminen, Olli Ollila ja Hannu Särkiö.

vuodesta 1973 lähtien julkaisee omaa lehteä neljä numeroa vuosittain.

Yhdistyksen puheenjohtaja on **Eino Luostarinen**. Yhdistyksellä on ollut vapaaehtoinen toiminnanjohtaja vuodesta 1990 alkaen. Nykyinen toiminnanjohtaja on **Eero-Juhani Juhola**, toimistonhoitaja

Liisa Nyfors ja toimistos sihteeri **Kirsti Ilveskero**.

Yhdistyksen jäsenmäärä oli suurimmillaan 1990-luvun lopulla lähes 3 000. Nyt varsinaisia jäseniä on noin 1 300. Naisjaostossa on yli 200 jäsentä.

Niilo Ihamäki

Aktiivinen toiminta jatkuu muutaman vuoden

Espoon Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja Eino Luostarinen arvioi, että yhdistyksen toiminta voi jatkua vireänä vielä muutaman vuoden.

– Viidestä vuodesta en ole varma, joten sanotaan kolme vuotta.

Sitten kaivataan nykyistä enemmän nuorempien apua. Jo nyt meillä on hyvää yhteistyötä maanpuolustusjärjestöjen kanssa ja tällaisen toiminnan turvin veteraanit voivat jatkaa yhdistystoimintaansa, vaikka ikä tuokin siihen rajoituksia. Muutaman vuoden kuluttua yhdistys muuttuu perinneyhdistykseksi. Näin veteraanien perinne säilyy ja siirtyy.

Yhdistyksen perustamisajan tärkein tavoite, asuntojen hankinta, on jo kauan sitten toteutunut.

– Nyt veteraanit toivovat, että saisivat mahdollisimman pitkään asua kotonaan.

Suosituimmat yhdistyksen toimintamuodot liittyvät nykyään kuntoutuksen ja virkistykseen. Päivän matkoilla tutustutaan lähinnä eteläisen Suomen kulttuuri-kohteisiin tai käydään teatterissa ja konserteissa. Kulttuuri- jaosto jak-

saa muistuttaa, että ilman liikuntaa väsähdämme ja ilman kulttuuria näivetyimme. Valistusjaoston maanantaiesitelmät keräävät tiedonhaluisia veteraaneja Tapiolan palvelukeskuksen salin täyteen. Yksinäisille veteraaneille yhdessäolo on muodostunut hyvin tärkeäksi sosiaaliseksi tapahtumaksi.

Puheenjohtaja Luostarisen mukaan Espoon kaupunki ja Kirkkonummen kunta sekä alueen seurakunnat ansaitsevat kiitokset myönteisestä suhtautumisesta veteraanien asioihin.

Erinomaista apua yhdistys on saanut sotilaspoijilta, naisjaostoltaan ja tukineuvostolta, jonka jäsenillä on monipuolisia suhteita yhteiskunnan eri tahoille.

Espoon yhdistys on pitänyt yhteyttä myös Suomen-poiikkiin Virossa. Lentopalloa on pelattu molemmissa maissa ja kuorot ovat laulaneet yhdessä.

– Yhteistyö virolaisten kanssa on ollut hyvin antoisaa ja se on opettanut meitä ymmärtämään veljeskansamme kärsimyksiä.

Niilo Ihamäki



Eino Luostarinen on toiminut Espoon Sotaveteraanit ry:n puheenjohtajana vuodesta 2005.

Veteraanien etuudet valtion vuoden 2010 talousarviossa

Hallituksen budjettiriihessä päättämät kohdat eivät olleet kokonaan käytettävissä lehteä tehtäessä. Sotaveteraani-lehden lokakuun numerossa esitellään veteraanietuudet yksityiskohdaisemmin.

Uusi etuus, veteraanilisä

Veteraanijärjestöjen jo kolmen vuoden ajan yhteisesti esittämä veteraanilisä sisältyy hallituksen ehdotukseen. Lisä on 50 euroa kuukaudessa ja siihen ovat oikeutettuja ylimääräistä rintamalisää ja korotettua tai ylintä hoitotukea saavat veteraanit. Vuonna 2009 tukeen oikeutettuja olisi 7 700 ja vuosikustannus yli 4 milj. euroa. Tuen maksaminen aloitetaan 1.9.2010.

Veteraanijärjestöt esittivät tuen suuruudeksi 200 euroa kuukaudessa. Tuki kohdistuu pienituloisimmille ja Kelan

ylintä tai korotettua hoitolisää saaville veteraaneille.

Kuntoutusmääräraha laskee

Rintamaveteraanien kuntoutukseen on varattu 34,1 milj. euron määräraha. Laskua siinä on 4 milj. euroa eli 10,5 %. Määräraha laskee hiukan enemmän kuin veteraanien määrä. Lisäksi kuntoutuksen kustannukset ovat nousseet.

Ulkomaalaisten rintama-avustus

Ulkomaalaisille vapaaehtoisille on maksettu suomalaisille veteraaneille maksettavan rintamalisän suuruista rintama-avustusta. Etuus on jäänyt jälkeen rintamalisästä. Ensi vuodelle rintama-avustuksen määrä on 540 euroa vuodessa, jossa on nousua 95 euroa.

Rauman seudun Sotaveteraanit 50 vuotta



Kuvassa yhdistyksen juhluvuoden 2009 hallitus kesäkokouksessa, henkilöt vasemmalta: Antti Högman, Antti Tuomi, Keijo Vähä-Ettala, Ester Ruohonen, Olavi Nurmi, Arvo Vaajala ja Aimo Mäki-Pietilä, takarivissä seisomassa Raimo Rautalinna.

Perustavassa kokouksessa Raumalla Ravintola Seurahuoneella oli 22.5.1959 läsnä 102 miestä. Heistä elossa ovat yhä **Pauli Madetoja** ja **Väinö Leppänen**. Kokouksessa selvitettiin läsnäolijoille, miksi yhteenliittyminen oli tarpeellista niille rintamamielille, joilla ei ollut aiemmin mahdollisuutta saada valtion lainaa asuntotilanteensa helpottamiseksi. Yhteenliittymisen vahvistamiseksi päätettiin perustaa yhdistys, joka tulisi toimimaan Rintamamiesten Asuntoliiton alaisena. Perustettavan yhdistyksen nimeksi annettiin Rauman seudun Rintamamiesten asuntoyhdistys. Yhdistyksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin asiaa esitellyt **Teuvo Rahkonen**, sihteeriksi **Arvo Huvitus**, joka oli toiminut perustavan kokouksen puheenjohtajana. Muiksi jäseniksi valittiin **Matti Eloranta**, **Erkki Pösö**, **Kalle Mattila** ja **Jaakko Niemi**. Perustavan kokouksen sihteerinä oli Väinö Leppänen.

Asuntoja tarvitaan

Hyvin ripeästi alkanut toiminta jakautui melko pian kahteen leiriin, muodostui omakotitalolinja ja kerrostalolinja. Kerrostalolinja toimi yhdistyksen nimissä ja saikin hyvin nopeasti tulosta aikaan. Rakennettavat kerrostalot suunniteltiin raumalainen arkkitehti **Eero Kari**. Vuonna 1961 oltiin jo ra-

kentamassa ensimmäistä vaihetta, joka käsitti kolme kolmikerroksista asuintaloa. Vuonna 1962 päätettiin laajentaa toimintaa vielä kahdella kerrostalolla. Yhdistyksen hallitukseenkin saatiin tämän laajennusrakentamisen johdosta uusia jäseniä, **Erkki Villa**, **Yrjö Hartikkala** ja **Oiva Helimo**. Ensimmäisen vaiheen valmistuessa kesällä 1963 pääsi 27 ensimmäistä perhettä muuttamaan uusiin koteihinsa.

Lähetystö Helsinkiin

Ilmeisesti rahoitusasioiden järjestäminen tuohon aikaan oli erityisen vaikeaa. Niinpä rahoitusasioissa jouduttiinkin käymään Helsingissä lähetystönä, johon kuuluivat pankinjohtaja **Olavi Lounasmeri**, kansanedustaja **Uljas Mäkelä** ja nimismies **Paavo Rautkalio**. Mukana olivat myös **Erkki Villa**, eversti **Viljo Turunen** liitosta sekä Rauman kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Erkki Saarinen**. Lähetystön tehtävä tuli hyvin suoritettua, sillä jo vuoden 1964 joulukuun alussa oli saatu valmiiksi kolme vuotta kestänyt viiden kerrostalon rakennushanke, yhteensä 45 perheasuntoa.

Asuntoyhtiön nimeksi päätettiin antaa ”Asunto Oy Rauman Poterot”. Asuntotuotannon alalla yhteistyötä oli runsaasti Rauman Karjalaiset ja Rauman Sotainvalidit yhdistysten kanssa.

Nimi muutetaan

Vuonna 1964 muutettiin liiton nimeksi Suomen Sotaveteraaniliitto, johon myös Rauman yhdistys liittyi välittömästi. Yhdistyksen viralliseksi nimeksi 18.6.1965 lähtien tuli Rauman seudun Sotaveteraanit ry.

Vähitellen myös jäsenmäärä kasvoi ja olikin vuoden 1966 lopussa 280.

Vuonna 1966 raumalaiset olivat yhdessä Huittisten, Kaakanpään ja Säkylän yhdistysten kanssa perustamassa Satakunnan Sotaveteraanipiiriä. Perustamiskokous pidettiin Porissa 15.5.1966. Rauman seudun Sotaveteraanit ry:n johtoon oli valittu uusi puheenjohtaja Kalle Mattila.

Vuonna 1967 yhdistyksen jäsenmäärä oli lähes kaksinkertaistunut ollen nyt 427.

Oma lippu

17.5.1969 oli yhdistyksen 10-vuotisen taipaleen eräs kohokohta. Kansallis-Osake-Pankin Rauman konttori oli lahjoittanut yhdistykselle kauan kaivatun oman lipun. Lipun juhlallinen vihkiminen tapahtui seuraavana päivänä Seminaarin juhlasalissa yhdistyksemme arvostetun jäsenen, rovasti **Oiva K. Tuomisen** toimesta.

Vahvaa toimintaa

Vuonna 1972 Rauman yhdistys teki aloitteen Rauman kau-

**Pirkanmaan
Avo-Asunnot Oy**
Tampere

**Vanhustyön
Keskusliitto Ry**
Helsinki
www.vtkl.fi

Transmar Ab
Maarianhamina

Ipa-Pesu Oy
Rekolanpohjankatu 6, 15300 Lahti,
Puh. 03 - 756 1710

pungin ja maalaiskunnan, Lapin, Pyhärannan, Eurajoen, Kodisjoen sekä Hinnerjoen kuntien päättävälle elimille so-
dissamme rintamalla olleiden
miesten terveydentilan tutki-
miseksi. Esitys sai nuivan vas-
taanoton. Asiaa ei kuitenkaan
haudattu, vaan mukaan kut-
suttiin Rintamamiesveteraani-
en yhdistykset ja näin saatiin
asialle riittävästi pontta. Kun-
tien päättäjien toimenpiteet oli-
vat edelleen melko vaisuja.

Vuoden 1975 päätapahtuma
oli syyskuussa liiton järjestämä
Suurjuhla Helsingissä. Senaa-
tintori täyttyi yli 22 000 vete-
raanista. Alkuohjelman jälkeen
veteraanit marssivat Manner-
heimintietä Olympiastadionil-
le. Puheissa korostettiin Rau-
mallakin esiintuotua terveys-
tutkimuksen tärkeyttä. Juhla
oli suuri yhteenkuuluvuuden
osoitus kaikkien sotaveteraani-
en kohdalta. Yhdistyksen jä-
senmäärä oli noussut 638:een.
Vuonna 1976 hallitukseen yh-
dysmiehiksi valittiin Kodisjo-
elta **Aarne Hyörtlä** ja Pyhärän-
nasta **Toivo Kaerila**.

Vuosi 1977 oli Sotaveteraani-
liiton 20-vuotisjuhlavuosi.
Helsingissä Finlandia-tal-
lossa pidetyssä juhlassa oli yli
1 500 juhlijaa. Rauman yhdis-
tys järjesti tapahtuman johdos-
ta oman juhlatilaisuuden, jos-
sa Rauman Mieslaulajat sekä
Niinisalon Varusmiessoitto-
kunta esittivät tilaisuuteen so-
pivaa isänmaallista ohjelmaa.



Rauman veteraaneille rakennettu ensimmäinen kerrostalo, johon
27 veteraaniperhettä pääsi muuttamaan 1963.

Kuoroa johti professori **Arvo Räikkönen**. Jäsenmäärä nousi
720:een.

Vuoden 1978 toiminta oli
hyvin edellisten vuosien kal-
taista. Piiritasolla yhdistystä
edustivat **Paatola** ja **Selivaa-
ra**. Liittovaltuuston varajäsen
Varhon tilalle valittiin **Markus
Aaltonen** Eurasta.

Itsenäisyyspäivän tienool-
la järjestettiin Isänmaallinen
juhla, juhlapuheen piti liiton
puheenjohtaja **Gunnar Laatio**.
Tilaisuuden taiteellisesta puo-
lesta vastasivat Rauman Mies-
laulajat ja Turun Varuskunnan
soittokunta. Jäsenmäärä vuo-
den lopussa oli 735.

20.2. perustettiin yhdistyk-
sen Naisjaosto. Kokoukses-
sa perustajajäseninä olivat pj.
Pekka Paatola, **Helvi Takala**,
Enni Nieminen, **Toini Leino**,
Laina Vaahtera, **Kaija Loutti**
ja **Elsi Korhonen**.

Vuosi 1979 yhdistyksen 20. toimintavuosi

Kokousasioita

26.2. vuosikokous pidettiin ra-
vintola Kalliohovissa. Puheen-
johtajana oli Väinö Leppänen
ja sihteerinä **Pentti Vainio**.
Kokouksessa valittiin hallitus
vuodelle 1979: **Pekka Paatola**
edelleen puheenjohtajaksi, **Vil-
jo Antola** varapj., muut jäsenet:
Veikko Tapani, **Aarne Hyörtlä**,
Erkki Kreula, **Väinö Lep-
pänen**, **Vihtori Rintanen**, **Into
Riihivainio**, **Olavi Inananen**,

Veikko Vesa, **Niilo Selivaara**,
Risto Kotilehto, **Mauno Ae-
rila** ja **Matti Huikkonen**. Ta-
loudenhoitajaksi valittiin **Ola-
vi Pitkonen**, tilintarkastajik-
si **Johannes Laihon** ja **Simo
Numminen**. Ulkopuolisena
sihteerinä toimi **Esa Nieminen**.
Kokouksessa **Unto Rahkonen**
nimettiin kunniajäseneksi nro
4 ja Kalle Mattila kunniajäse-
neksi nro 5. Jäsenmäärä vuo-
den lopussa oli 725 jäsentä.

Tapahtumia maaliskuussa

Sankarihaudalle tehdyssä
kunnianosoituksessa seppe-
leen laskivat Inananen, Riihi-
vainio ja Leppänen. Tilaisuu-
dessa oli 68 jäsentä.

Piirineuvosto kokoontui Po-
rissa, edustajina olivat Paatola
ja Vainio.

Piirin vuosikokouksessa Sä-
kylässä edustajina olivat Anto-
la, Vesa, Rintanen, Riihivainio
ja Kotilehto.

Toukokuussa

vietettiin yhdessä Naisjaos-
ton kanssa Sinisaaren koululla
Rauman seudun Sotaveteraanit
ry:n 20-vuotisjuhlaa ja pidet-
tiin juhla kokous.

Kesäkuussa

tehtiin retki Narville Lapin
SRK:n rantasaunalle.

Heinäkuussa

saunaretki Hinnerjoelle.

Syyskuussa

vietettiin kirkkopyhää Rau-
man Pyhän Ristin kirkossa.

Marraskuussa

pidettiin Satakunnan Sotavete-
raanien ja Naisjaoston yhteiset
myyjäiset Raumalla.

Joulukuussa

vietettiin jo perinteeksi tullut-
ta isänmaallista juhlaa Sinisaa-
ren koululla. Juhlapuhujana oli
”Kollaa kestää”-kirjan tekijä
Erkki Palolampi.

Huomionosoituksia

Yhdistyksen

- *kultainen muistolaatta* Suo-
men Sotaveteraaniliitolle,
- *hopeinen muistolaatta* Sata-
kunnan Sotaveteraanipiirille ja
kenraalimajuri Olavi Lehdelle,
- *pronssinen muistolaatta* Heik-
ki Laiholle ja Laura Kemppi-
selle,
- Suomen Sotaveteraaniliiton
standaari useille yhteisöille ja
tukijoille,
- *hopeinen ansiomerkki* Ante-
ro Lehtiselle, Väinö Leppäsel-
le, Pentti Mäkiselle ja Veikko Ta-
panille,
- *kultainen ansiomerkki* luovu-
tettiin liiton tilaisuudessa Hel-
singissä pj. Pekka Paatolalle.
- *Kisa-Puku Oy*, *Peiteala Oy*,

*Suomen Yhdyspankki ja Viipu-
rikerho luovuttivat yhdistyksel-
le Suomen lipun.*

Vuodet näiden päivien jäl-
keen ovat olleet hyvin saman-
kaltaisia. On tehty tutustumis-
retkiä kotimaahan, useita ulko-
maille suuntautuneita matkoja
ja vietetty paljon viihtyisiä yh-
dessäolon hetkiä.

Jäsenmäärät tällä hetkellä:
154 veteraania, kannattaja- ja
naisjäseniä 88, yhteensä 262 jä-
sentä.

Yhdistyksen puheenjohtajat
perustamisesta nykypäivään:
Teuvo Rahkonen 1959-1964
Erkki Villa 1965

Kalle Mattila 1966
Olli K. Varho 1967-1970
Pakka Paatola 1971-1983
Tuure Kämpäs 1984-1997
Matti Raes 1998
Väinö Leppänen 1999
Vaito Valpio 2000-2002
Eino Nerg 2003-2006
Raimo Rautalinna 2007-

Yhdistyksen kunniapuheen-
johtajaksi kutsutut:
Pekka Paatola 1983
(† 13.4.1984)
Tuure Kämpäs 1997
(† 30.4.2007)
Eino Nerg 2009

Raimo Rautalinna

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

HANSATON
hearing & emotions

Ei enää pariston vaihtoa. Ei enää säätimiä.
HANSATON AQ
Ladattava, täysin automaattinen kuulokoje.

AQ on saatavilla Hansaton -jälleenmyyjiltä sekä
maahantuojalta jonottamatta. Kun haluat inves-
toida elämäsi laatuun, valitse palveleva kuuloko-
jetoimittaja.

Maahantuonti ja myynti
KUULOHANSA
Soidintie 8 - 00700 HELSINKI (Malmi)
(09) 345 5300

AQ
HEARING SYSTEMS

Suklaanmakuinen
MOVICOL® Chocolate
hoitaa pehmeästi ummetuksen

UUSI!

**Tehokas ja
hyvin siedetty**
**Movicol sisältää
elimistölle tärkeitä
elektrolyyttejä
säilyttäen elimistön
elektrolyytti- ja
nestetasapainon**

Aptekeista ilman reseptiä.

Raskauden ja imetyksen aikana sekä alle 12-vuotiaille lääkärin määräyksen mukaan.
Tutustu pakkaushjeeseen.

Sabora Pharma Oy
PL 20, 03601 Kaikkila, puh. (09) 2257 147
www.saborapharma.fi

NORGINE

Luovaa veteraanituotteiden suunnittelua

Veteraanijärjestöjen ja Kaatuneitten Omaisten Liiton perustaman Veteraanivastuu ry:n varainhankinnan kampanjatuotteet ovat saaneet kiitettävän vastaanoton. Tästä on paljon kiittäminen graafikko, toimitusjohtaja **Juha Kytömaa** ja perustamaansa Sky Advertising-mainostoimistoa, joka henkilökuntineen on hoitanut työnsä asevelihengessä.

Kytömaa perusti toimiston 1994 oltuaan kymmenen vuotta mainonnan suunnittelijana toisen palveluksessa. Vuodesta 2007 hän on ollut ainoa omistaja. Henkilöstöön kuuluu neljä ammattilaista. Vuotuinen liikevaihto pyörii 0,5 - 0,7 milj. euron välillä.

- Mottonamme on alusta lähtien pidetty mainonnan tehoa ja toimivuutta. Olemme tulleet siihen, ettemme ole asiakkaiden läpikävelypaikka. Esimerkiksi pitkäaikainen kumppanuus VR:n henkilöliikenteen kanssa vuodesta 1994 jatkuu edelleen. Lisäksi asiakaskaisiimme kuuluu mm. Keops-optiikkaketju ja Instrun premium-ketju. Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenialle olemme tehneet useita projekteja ja Etelä-Suomen lääninhallitukselle Noste-ohjelman joitakin mainitakseni.

Yritys on ammatillisesti täyden palvelun toimisto kaikilla



Graafikko, toimitusjohtaja Juha Kytömaa toimistossaan Helsingissä.

mainonnan osa-alueilla. Kunnon alihankkija- ja kumppaniverkosto sekä korkeatasoinen osaaminen on olennainen osa järjestelmää, toimitusjohtaja tähdentää.

Rautasormus

Sotiemme veteraanit -yhteistyö koetaan Sky Advertisin-gissa hyvin tärkeänä. - Olemme ylpeitä mukanaolostamme. Rintamaveteraaniliitto kysyi meitä 1996 kilpailuun suunnittelemaan keräyskampanjaa asevelihintaan eli ilmaiseksi. Voitimme ja teimme menestys-sekkään *Etulinjalla* -keräyksen.

Kari Tapion Taistelija -kappale syntyi suunnittelemamme paketin käsikirjoituksen myötä. **Markku Seppä** Sotaveteraaniliitosta soitti 2005 kertoen kultaseppämestari **Mika Tarkkasen** löytäneen sodanaikaiset rautasormukset. Hän kysyi, olisiko tässä toteuttamiskelpoinen idea. Näimme siinä erinomaisen mahdollisuuden ja lähdimme mukaan. Tästä syntyi rautasormusidea, josta tuli todellinen myyntimestitys 2006. Esittelijöiksi valittiin **Kari Tapio, Aake Kalliala, Tanja Poutiainen** ja **Jasper Pääkkönen**.

Graafikkona ja mainonnan suunnittelijana olen edelleen ylpeä, kun sain suunnitella tunnuksen.

Ilmapuolustussormus

Varastoon oli jäänyt myös ilmapuolustussormuksia. Näille lähdettiin hakemaan uutta konseptia vuodelle 2007. Keräystunnuksena säilytettiin maanpuolustussormuksen kuva, mutta edelleen sama näkökulma, jossa kultaa vaihdetaan rautaiseen sormukseen. Tällä viestitettiin, että aina autetaan, kun apua tarvitaan. Esittelijöiksi kevään julkisuuteen sovittiin **Katri-Helena** ja yhdistetyn maailmanmestari **Hannu Manninen**, syyskuksi **Jussi Lampi, Mikko Kivinen, Juha Laitila** ja olympiamitalisti **Marko Kemppainen**. Oma tuotanto ja kaikki alihankinta on pyritty järjestelmään mahdollisimman pienin kuluin.

Veteraaniheijastin heilumaan

Sormukset oli myyty 2008. Näiden jälkeen oli löydettävä uusi konsepti osoittamaan veteraanien olevan liikkeellä. Järjestöjen yhteen hiileen puhaltamista voitaisiin ehkä vieläkin tehostaa. Brittiveteraanit käyttävät unikonkukan kuvaa tapahtumissaan. Ajattelin omasta historiasta tuttua heraldista ruusua hyväksi pohjaksi, jos siinä käytettäisiin hyväksi suomalaisen sotilaan manttelinharmaa-väriä. Mielessä oli rautainen, koruton, himmeästi hohtava pohja ja sen päälle asetettuna vuoden 1939 kokardi. Näinhän se hankittu tarina ja sisältö lö-

tyi! Metallia ja emalia kuvastava kokardi manttelinharmaalla pohjalla edustaa suomalaista sotilasta, joka sai kokardin, vyön ja kiväärin. Jokainen heraldisen ruusun terälehti symboloi tasavertaisesti yhtä veteraanijärjestöä, joista jokaisella on tärkeä tehtävä vartioida kunniakansalaistemme etua. Tuote-idean Juha Kytömaa sai Suomen vuodenajan pimeimmästä jaksosta: Myyntiin tehtiin uuden Sotiemme Veteraanit -tunnuksen näköinen vaatteisiin kiinnitettävä veteraaniheijastin ja esittelijöiksi saatiin rallikuskit **Juha Kankkunen** ja **Marcus Grönholm**.

Rintamerkit ja riipukset

Samaan heraldiseen ruusuun, manttelinharmaaseen pohjaan ja kokardiin mallia Cajander perustuu myös Kytömaan suunnittelema ja kultaseppämestari **Mika Tarkkasen** takoma hopeinen rintamerkki ja riipus. Näitä ja myös kultaisia voi tilata verkon kautta. Verkkokauppaa ylläpitää Rahapaja Moneta. Sotiemme veteraanien syyskampanjatuotteena lanseerataan Marskin merkki.

Yhteistä vastuuta veteraaneistamme

Juha Kytömaa haluaa panostaa sotiemme veteraaneihin osamisellaan ja tahtoo nähdä ja olla auttamassa maamme kunniakansalaisia.

- Isoisäni **Mauno Kytömaa** vietti viisi vuotta sodissamme toimien autonkuljettajana mm. Summan taisteluissa, joissa kuljetti ammuksia etulinjaan. Hänen **Antti**-veljensä kaatui Taipalejoella tammikuussa 1940 tykinkranaatin osuessa suoraan porukansa teltaan tai korsuun. Toimiston yhteyspäällikkö **Ulla Ruuskanen** lisää veteraanien eteen tehtävän työn olevan koko henkilöstölle iloista työtä - se ei ole raakaa bisnestä. Tämä kolmannen sektorin näkökulma antaa meidän sellaista, jossa ei tarvitse olla kovien arvojen parissa. Arvomaaailma on mukavasti paikallaan, samoin meille tärkeä historiallinen näkökulma. Juha Kytömaa tahtoo kiittää kaikkia yhteistyökumppaneita **Pia Mikkosta, Silja Lehteä, Markku Seppää** ja koko yhteistyökumppaniverkostoa.

Sky Advertising: puh. (09) 684 1730.

Teksti ja kuva: Markku Rämö

Kaksi uutta adressia Sotaveteraaniliitosta



Suomen lippu ja Juhannusruusut.

Hinta 11,50 euroa.

Puh. (09) 6126 2014
www.sotaveteraaniliitto.fi

Vanhustyön keskusliitolla monia haasteita

Toimintansa 60-vuotisjuhlavuottaan viettävän Vanhustyön keskusliiton (VTKL) ja sen 340 jäsenorganisaation yhteisenä missiona on toimia vanhusten ja ikääntyneiden hyvinvoinnin sekä turvallisuuden edistämiseksi, tiivistää toiminnanjohtaja Pirkko Karjalainen.

Jäsenjärjestöt ovat yleishyödyllisiä yhdistyksiä tai säätiöitä, vanhainkoteja ja palvelukeskuksia. Lukuisille soittimme veteraaneille liitto on tullut tutuksi järjestön alueellisten korjausneuvojen kautta. Keskusliiton korjausneuvot ovat avustaneet sotainvalideja ja -veteraaneja vuodesta 2000 lähtien. Toiminta alkoi 1991 Sotainvalidien veljesliiton toimesta siirtyen sitten Vanhustyön keskusliitolle. RAY tukee kuluvanakin vuonna neuvontatoimintaa noin miljoonalla eurolla. Sotainvalidien ja -veteraanien asuntoja on kunnostettu vuodesta 1994. Neuvot ovat avustaneet veteraaneja asunnoissaan tarvittavien muutostöiden kartoittamisessa, suunnittelussa ja korjausavustusten hakemisessa.

Keskusliittoa perustettaessa 2.2.1949 paikalla oli 15 yksityisen vanhainkodin ja tiedeyhteisö Societas Gerontologica Fennican edustajia. Sodanjälkeisessä niukkuudessa vanhainkodit olivat toisen tyyppisiä kuin nykyiset.

Panostusta kuntoutustoimintaan

Viime vuosina koleat tuulet ovat puhaltaneet yleishyödyllisten yhdistysten niskaan.

Järjestössämme mietitään kovasti, miten yleishyödylliset toimijat jatkossa ylipää-

tään voivat toimia ja miten niiden perinteinen kansalais-toimintaluonne voidaan säilyttää. Keskusliiton tarkoituksena on panostaa erityisesti kuntoutustoimintaan, joka auttaa ihmisiä pysymään henkisesti vireinä, samoin ehkäisevään päivätoimintaan. Pyrimme kehittämään myös jäsenenä olevien palvelutalojen toimintaa, Karjalainen toteaa.

VTKL teki keväällä aloitteen vanhuksen asemaa koskevasta laista ja oikeudesta saada palveluja. Liitossa on havaittu, että maan hiljaiset, jotka kovaksi muuttuneessa kilpailumailmassa eivät pysty pitämään omia puoliaan ovat vaarassa jäädä syrjään, vaikka perustuslaki kuinka säätää kaikkien oikeudesta palveluihin ja toimeentuloon. Kaikki eivät näytä olevan tasavertaisessa asemassa. Nykyisessä taloustilanteessakaan näitä huonokuntoisimpia ei saa jättää ajopuiksi. VTKL tahtoo pitää kiinni sotainvalidien ja -veteraanien asuntojen korjaustoinnista jatkossakin mahdollistaakseen heidän asumisensa edelleen kotona.

2000-luvun alkupuolella toteutettiin sotainvalidi- ja veteraanijärjestöjen aloitteesta käynnistynyt geriatrisen kuntoutuksen kehittämishanke, jonka tuloksena saatiin aikaan uusia toimintatapoja.

Hukataanko yleishyödyllisyys ja talkoohenki?

Keskusliitossa on koettu Euroopan unionista tulevan yleishyödyllistä palvelutoimintaa vaikeuttavia vähemmän suotavia lainsäädäntöohjeita. Tällaisen palvelutoiminnan tulkitaan vääristävän kilpailua, koska alalla on myös likeyrityksiä.

Verottaja tulkitsee nyt meiläkin yleishyödylliset palvelutalot pääsääntöisesti elinkeinotoiminnaksi. Se ei toiminnanjohtajan mielestä sinänsä ole katastrofaalista. - Vaikeinta on se, että tältä koko yhteisöltä saatetaan riistää yleishyödyllinen status, jolloin kaikista tuloista - jopa jäsenmaksuista - tulisi verotettavaa tuloa. Raha-automaattiyhdistys tuki liiton jäsenyhteisöjen palvelutalojen investointeja aiemmin huomattavin avustuksin. Näitä avustuksia ei enää myönnetä, koska niiden katsotaan aiheuttavan ns. markkinahäiriötä. Vanhustyön keskusliitto saa edelleen merkittävää tukea omaan toimintaansa.

Veteraaneilla ja suomalaisilla yleensä on ollut halu tehdä asioita yhteishengessä, perustaa yhdistyksiä ja auttaa pulaan joutuneita talkoilla, toiminnanjohtaja Karjalainen muistuttaa.

Yleishyödyllisyydessä voidaan vertailla vanhustyötä ja nuorisotyötä. Urheiluseurojen nuorisotoiminnassa vapaaehtoiset valmentavat vuosikausia lapsia ja nuoria kuntoiluun ja eri liikuntalajeihin, jotka poh-

justavat hyvää kuntoa aikuisikään ja vanhuuteen. Karjalainen pitää järjestöinä uutta verotuskäytäntöä, jossa puututaan seurojen makkaranpistoon ja jäätelönmyyntiin varojen keräämiseksi liikuntaa ja terveyttä edistävien harrastusten rahoittamiseen. - Kun kolmas sektori voi hyvin, lisää se hyvinvointia ja toiminnallisuutta myös muualla yhteiskunnassa. Auttamis- ja tukemistoimiin osallistuville tämä antaa oman elämänsisältönsä ja näin luodaan myös keskinäistä vastuuta, Karjalainen sanoo.

Jäsenyhteisöjen turvaaminen

Suurimpana huolenaiheena keskusliitossa koetaan jäsenyhteisöjen toiminnan jatkuvuuden turvaaminen, erityisesti palvelutalojen toiminta. Kunnat kilpailuttavat ostopalveluitaan ja verottaja tulkitsee toiminnan elinkeinotoiminnaksi.

- Keskeinen tavoitteemme on tietysti vanhusten arvostuksen lisääminen ja toimiminen heidän henkisen ja fyysisen turvallisuutensa puolesta. Uusia toimintamalleja haetaan tutkimus- ja kehittämishankkeiden kautta, etenkin vanhus-

ten psyykkisen hyvinvoinnin ja mielenterveyden parantamiseksi.

- Olemme yhdessä muiden järjestöjen kanssa jollakin tavalla pystyneet huolehtimaan siitä, että yleishyödyllinen toiminta sittenkin on edelleen voimissaan. Tähän satsaamme edelleen.

Vanhustyön keskusliitto on saanut näkyviä tuloksia vanhusten ravitsemusta koskevissa asioissa sekä psykososiaalisen kuntoutus- ja kehittämishankkeen saattamisessa kentälle ja tuodessaan esille ikäihmisten olennaisia asioita yhteiskunnan tietoon.

Julkishallinnossa on keskusteltu myös yleisen vanhustyön ja veteraanitoiminnan yhteensovittamisesta. Pirkko Karjalainen arvelee sotainvalidien ja -veteraanien ikääntyessä tarvitsevan entistä enemmän hoitoa, hoivaa ja kuntoutusta. Henkilökohtaisena käsityksenään hän näkee veteraanityön edelleen merkittävänä myös veteraanien perinnön säilyttämiseksi: siinä on kulttuurihistoriallinen ja isänmaallinen tehtävä nuoremmille.

Teksti ja kuva: Markku Rämö



Toiminnanjohtaja Pirkko Karjalainen työhöoneessaan Helsingin Malmilla. Hän on myös Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan ja sosiaali- ja terveystalustoimikunnan jäsen.

Puustelli toteuttaa

Sinun
keittiö-
unelmasi.

www.puustelli.com



ISÄNNÖINTI • HUOLTO • SIIVOUS JA KORJAUSPALVELUT



KAUKAJÄRVI-ISA
osuuskunta

Juvankatu 10, 33710 Tampere
www.kaukajarviok.fi

Pidämme huolta



Tapani Huhtala Oy Ahlainen	Hanskitrans Oy Alavus	Pakkalan Liikenne Alavus
Sisustus-Taloteam Oy Aura	Söderlångvik Gård Dragsfjärd	Mittaus-Pesonen Oy Espoo
Steripolar Oy Espoo	Merilux Oy Ab Espoo	P.O.Pyhäjärvi Oy Espoo -rakentaa ja saneeraa -
Sun Chemical Oy Espoo	A.Seppälä Total Quality Oy Espoo www.astq.fi	Ollasgård Håkan Nyström Espoo
Haglund Networks Oy Espoo	Esse Elektro Kraft Ab Esse	
Kotkanpesä 2000 Oy Förby, Särkisalo www.kp-ravintolat.fi	Urakoitsija Pertti J Penttinen Haarajoki	Juhani Näppi Oy Hamina
Ulefosnv Oy Niemisen Valimo Harjavalta	Hauhon Myllärit Oy Hauho	YK-Asennus Oy Hauho
Aluteräs Oy Haukipudas		SPT-Sähkö Oy Helsinki
Kuljetusliike V.Mönkkönen Oy Helsinki	Sähköinsinööri­toimisto Niemistö Oy Helsinki	Suomen Polioliitto ry Helsinki
IV-Ykköset Oy Helsinki	Isännöitsijä­toimisto Mauri Ariluoma Ky Helsinki	Shandy Finland Oy Helsinki
Ixion Computer Oy Helsinki	Kuljetus V.Rytkönen Oy Helsinki	Merkopaino Oy Helsinki
	Kuljetusrinki Oy Helsinki	NG-Insulation Oy Helsinki
Räjätyskonsultit Oy Helsinki	Sähkö-Wathen Oy Helsinki	TRG-Rakennus Oy Helsinki
Teokon Oy Helsinki	 Strategisen henkilöstöohjauksen edelläkävijä www.arctechno.com Puh. 09 4242 990	DirektMedia Helsinki
Helaform Oy Helsinki	Pelti-ja Rautatyö Oy Helsinki	Insinööri­toimisto Pohjatekniikka Oy Helsinki

Kirkko ei ole veteraaneille vieras Kirkkopäivä kokosi Nivalaan 500 vierasta

– Toivomme, että veteraanijuhlissa tulisi todellisia kansanjuhlia – että niitä järjestettäisiin vielä sittenkin, kun meitä ei enää ole. Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** ja Rintamaveteraaniliiton puheenjohtaja, kunnallisneuvos **Onni Toljamo** luottavat suomalaisten arvostukseen.

– Maamme itsenäisyys ei ole itsestään selvä asia ja suomalaiset tietävät sen. Veteraaniliaston lämpeneminen alkoi toden teolla 80-luvulla, kun rajan takaa Baltiasta ja Neuvostoliitosta saatiin merkittäviä uutisia. Silloin oman kotimaan asemaa ja historiaa opittiin katsomaan uudelta kantilta, Strömmer muistelee.

Nivalassa vietettiin 2. päivä elokuuta seutukunnallista kirkkopäivää. Kolmen jokilaakson yhteinen tapahtuma keräsi paikalle puolentuhatta vierasta, joista kolmisen sataa oli sotiemme veteraaneja.

– Juhla järjestetään nyt toista kertaa Kalajokilaaksossa. Aiemmin juhla on ollut Ylivieskassa, kertoi juhlan järjestely-

toimikunnan puheenjohtaja, rovasti **Jorma Niinikoski**.

Kesäjuhlan perinne on jatkunut katkeamatta 12 vuoden ajan. Juhlapuheen pitänyt kenttäpiispa **Hannu Niskanen** iloitsi runsaasta vierasmäärästä.

– Hengelliset juhlat ovat olleet veteraanien toiminnassa aina suosittuja. Kirkko ei ole veteraaneille vieras. Sota-aikaan liittyi jokaisen kohdalla hengellistä etsintää sekä Jumalaan turvaamista. Siksi kynnys astua Jumalan eteen on heille matala. Veteraanien hengelliset tapahtumat ovat Niskasen mukaan kirkon tärkein miestyön muoto.

– Ei pidä puhua suurilla sanoilla, kun on kyse suomalaismiehistä, mutta veteraanit ovat rakentaneet meidän kirkkoamme hienolla tavalla. He välittävät toiminnallaan tärkeää viestiä nuoremmille sukupolville. Veteraanit ovat kokeneet tunteen, jota Niskanen kuvailee siiteeraamalla kirjailija Ester Vilarin lausahdusta.

– Heitteleväessä koneessa ei ole ateisteja. Kun maa järkkyy jalkojen alla, kaikki ru-

koilevat, vaikka kädet piilossa manttelin liepeessä.

Juhlat lähelle veteraaneja

Hengellinen työ on edelleen tarpeen maamme puolustusvoimissa.

– Jokainen kirkkoon kuuluva varusmies osallistuu palvelusaikanaan säännölliseen jumalanpalveluselämään ja kristilliseen opetukseen, jota papit antavat. Rippikoulunkin voi edelleen käydä armeijassa, Niskanen sanoo. Yhä useampi varusmies keskeyttää armeijan heti palvelukseen astumisen kynnyksellä.

– Keskeyttämistä miettivä nuori voi pohtia tilannetta yhdessä papin kanssa. Papit voivat vaikuttaa nuorten jaksamiseen. Kaikki varusmiehet tapaavat heti alussa papin, lääkärin ja sosiaalikäyttäjän. Niskanen ymmärtää, että armeijaan tulo voi olla joillekin erittäin vaikeaa.

– Se voi olla eräänlainen kriisivaihe, kun joutuu lähtemään pois kotoa ja pois muista tutuista ympyröistä, hän toteaa.



Nivalan partion nuoret Janika Palokangas ja Joni Vehkalahti laskivat seppeleen sankarihaudalle.

Jokilaaksojen seutukunnallista kirkkopäivää järjestetään ensi vuonna Pulkkilassa ja sitten Haapavedellä. Kirkkopäivissä ollaan siirtymässä yleisesti suurista maan kattavista juhlista pienempiin, seutukunnallisiin tapahtumiin.

– Aiempaa lähempänä ovat

juhlat ovat tarpeen, kun väki vanhenee eikä jaksakaan enää matkustaa pitkiä matkoja, rovasti Niinikoski toteaa.

Vastaavia veteraanijuhlita järjestetään tänä vuonna parikymmentä ympäri maan.

Kuva ja teksti: Elina Nuolioja

Pirkanmaan kirkkopäivä

Arviolta noin 1 000 sotiemme veteraania talkooväkineen koontui viettämään 7.8. kirkkopäivää Rönнин tanssilavalle Längelmäveden rannalla. Lava muuntautui orivesiläisten talkoolaisten voimin kirkoksi. Kaunis sää suosi tilaisuutta, mikä antoi hyvät puitteet oleskeluun ja ruokailuun ulkona.

Juhla alkoi sanajumalanpalveluksella, jossa saarnasi Tampereen hiippakunnan piispa **Matti Repo**. Hänen saarnansa sisältö korosti kalliolle rakentamisen merkitystä.

Onko elämämme perusta ollut usko Jumalaan? Se, mitä me jätämme perinnöksi tuleville sukupolville, kaikki omat valintamme määrittävät tulevaa, vaikka emme sitä tule ajatteleeksi.

Jumalanpalveluksesta lähetettiin havuseppeleet Orivedellä sijaitseville kolmelle sankarihaudalle rovasti **Ilmari Mustosen** runomuotoon laadittujen saatesanojen kera. Ulkona nautitun kenttälounaan jälkeen kokoonnuttiin päiväjuhlaan.

Siinä saatiin nauttia Oriveden seurakunnan Gospelkuoron esityksistä ja **Heli Lahti** esitti runonlausuntaa **Senni Valto-**sen säestäessä kanteleella. Professori **Aarre Heino** käsitteli juhlapuheessaan sota-ajan kirjallisuutta sivuten miesten uskon kuvauksia kirjallisuuden

valossa. Parolan Panssarisoitokunta esiintyi ja säesti mm. virsiä.

Varusmiehet olivat koko päivän ajan avustamassa eri tehtävissä. He pitivät veteraaniväestöä hyvää huolta tarjoten vettä juotavaksi ja käsikynkkää tueksi.

Lopuksi juhlaväki toivotettiin tervetulleeksi seuraavaan kirkkopäivään ensi vuonna 4.8. Pälkäneelle Aitoon Honkalaan.

Teksti: Seija Vehmas

Kuva: Esko Pihl



Pirkanmaan kirkkopäivän osanottajia

Sotiemme veteraanien seutukunnalliset kirkkopäivät 2010

Tämän vuoden seutukunnalliset kirkkopäivät ovat koonneet eri puolille maata ilahduttavan suuret joukot sotiemme veteraaneja, puolisoita ja leskiä.

Eri veteraaniliittojen seutukunnallisten toimijoiden on aika käynnistellä vastaavien juhlien järjestämistä myös vuodelle 2010.

Veteraanivastuu ry:n hengellisen työn toimikunta toivoo suunnitelmista ja päätöksistä tiedot sitä mukaa, kuin niitä tehdään. Yhdyshenkilönä toimii toimikunnan varapuheenjohtaja Väinö Salokorpi. Tiedot pyydetään toimittamaan hänelle osoitteella vaino.salokorpi@aina.net tai Lukiokatu 21 B 21, 13100 Hämeenlinna.

Varsinais-Suomessa onnistunut perinneseminaari

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri ja Tammenlehvän Perinne- liitto järjestivät Turussa 14.8. alueellisen veteraaniperinteen seminaarin. Tilaisuuteen oli kutsuttu kaikkien veteraanijärjestöjen piiri- ja yhdistystason edustajat, veteraaniperinneyötä tavalla tai toisella tekevät järjestöt ja muut yhteisöt ja Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen sekä kuntien ja seurakuntien edustajat. Päivän aikana veteraaniperinnettä ja siihen liittyviä asiakokonaisuuksia käsiteltiin usean alustuksen pohjalta. Alustukset herättivät vilkasta keskustelua. Tilaisuuteen osallistui 100 henkilöä.

Seminaarin alustajista dosentti **Ari Uino** Helsingin Yliopistosta käsitteli aiheita ”Veteraanit historian tekijöinä”. Ylitarkastaja **Veli-Matti Pusinen** Turun Maakunta-arkistosta kertoi ”Maakunta-arkistoista veteraaniperinteen tal-

lentajina”, ja valotti samalla myös koko arkistolaitoksen toimintaa. Suomen Kotiseutuliiton toiminnanjohtaja **Lassi Saressalo** käsitteli aiheita ”Kotiseututyö ja Veteraaniperinne”. Järjestölliset puheenvuorot käyttivät Tammenlehvän Perinneliiton toiminnanjohtaja **Pertti Suominen**, joka painotti esityksessään liiton alueellista perinneyötä sekä Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja **Markku Seppä**, joka pohdiskeli aiheita ”Edunvalvonnasta perinteiden vaalintaan”. Nuorison näkemys asiasta saatiin Naantalien Suopellon koulun historian lehtori **Sari Häyrisen** rakentamassa esityksessä, jossa hänen lisäkseen kertoivat teemasta ”Nuoriso perinteen vastaanottajana ja vaalijana” oppilaat **Johanna Jalonen** ja **Nea Nurminen**. Seminaarin avasi Tammenlehvän Perinneliiton varapuheenjohtaja **Matti Nieminen** ja päätöksen lausui Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri-



Seminaarin osanottajia, eturivissä oikealla Tammenlehvän Perinneliiton toiminnanjohtaja **Pertti Suominen** vierellään dosentti **Ari Uino** Helsingin Yliopistosta. Toisesta rivistä erottuvat mm. Sotaveteraaniliiton hallituksen puheenjohtaja **Finn-Göran Wennström**, Turun Sotaveteraanien puheenjohtaja **Antti J Näsi** ja Sotainvalidien Veljesliiton Varsinais-Suomen piirin puheenjohtaja **Pertti Vuola**.

rin puheenjohtaja, rovasti **Kauko Sainio**.

Tilaisuuden järjestäneet tahot toivovat seminaarin antaneen perustan suunnitella edessä olevaa perinneaikakau-

teen siirtymistä sekä lisäksi olevan pohjana tuleville keskusteluille siitä, miten perinneyö Varsinais-Suomen maakunnan osalta aikanaan organisoidaan eri osa-alueiden ja henkilöiden

kesken. Vastaavanlainen alueellinen perinneseminaari on aiemmin järjestetty Oulussa.

Teksti ja kuva:
Osmo Suominen

Onnistuneita veteraaniperinnematkoja Keski-Suomesta

Keskisuomalaiset veteraanijärjestöt tekivät kolme onnistunutta veteraaniperinnematkaa sotiemme taistelupaikoille kuluneen kesän aikana. Käytännön järjestelyt hoiti Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri. Veteraanien, heidän puolisojensa ja leskiensä matkoja tuettiin, mutta nuoremmat maksoivat matkan kustannukset kokonaisuudessaan.

Kesäkuussa, 2-4.6. käyimme liki 40 keskisuomalaista opettajaa Kannaksen 1944 ratkaisutaistelupaikoilla. Mukana olleiden kommentteista pää-

tellen, ”menipä tuntuu suunnitelmaksi” ja ”olen käynyt yli kymmenessä maassa, mutta en olisi uskonut, millaista on muutamien kilometrien päässä Suomen rajan ulkopuolella”, ovat parasta palautetta matkan onnistumisesta. Keskusteluissa matkan aikana todettiin useampaan kertaan, ettei matkan aiheita opita pelkästään kirjoista välitettäväksi jälkipolville. Matkan sankareiksi nousivat **Martti Parkkonen** 90 v. Joutsasta (JR1 Valkeasaari Viipurinlahti ym.), **Simo Ilmonen** 90 v. Vaajakoskelta (JR 7 Tyrjä, Ohta, Siiranmäki, Äyrä-



Matkalla ensiapuvastaavana mukana ollut Sotaveteraaniliiton sosiaalisihteeri **Anni Grundström** kiinnittää **Pekka Hämäläisen** rintaan liiton ansioristin **Rukajärvellä**.

pää - Vuosalmi) ja **Aimo Mä-kijouppila** Jämsästä 85 v. (JP2 Kuuterselkä, Tali - Ihantala, Vuosalmi). He olivat erinomaisessa iskussa kertomaan opettajille yli 60 vuoden takaisista tapahtumista ja saivat heidän jakamattoman ihailunsa. Matkan sotahistoriallisena oppaana toimi onnistuneesti Keski-Suomen Reserviläispiirin toiminnanjohtaja **Tapio Paappanen**, joka on joka vuosi johtanut ko. paikoille myös Keuruun lukion oppilaiden ryhmiä.

Kesäkuun 11.-14. päivä suunnasimme reittiä Kostamus – Rukajärvi – Karhumäki - Petroskoi – Kollaa Kainuun Sotaveteraa-

nipiirin puheenjohtaja **Sepo Tähkäpään** asiantuntevalta opastuksella. Matkan kohokohdaksi muodostuivat käynnit Pallo-tukikohdassa Rukajärvellä, Stalinin-kanavalla Povent-sassa, Karhumäen linnoitetuilla asemilla sekä Simo Häyhän ampuma-asemassa Kollaalla. Matkan huippuhetki koitti Rukajärvellä, jossa Rukajärven veteraani **Pekka Hämäläiselle** Kannonkoskelta luovutettiin liiton hallituksen myöntämä Sotaveteraaniliiton ansioristi. Tilaisuus painui kaikkien mukana olleiden mieliin.

Elokuun 11.-14. päivä suunnattiin reittiä Sortavala – Pet-

roskoi – Karhumäki – Petroskoi – Jessoila - Kollaa - Lemetti. Matkan opastuksesta vastasi asiantuntemuksella **Matti Laine** Kuusankoskelta. Matti oli keskisuomalaisten veteraanien oppaana jo kolmantena kesänä. Tämän matkan kohteet olivat aika lähellä kesäkuun matkaa, mutta matkan suunnittelussa oli otettu huomioon eräiden mukana olleiden liikuntarajoitteet, kun taas kesäkuun matka sisälsi mm. kolmen tunnin kävelyretken Palloon.

Yhteenvetona kaikista toteutetuista matkoista voisi todeta erään matkalaisen lausituksen ”Tämän pitäisi kuulua jokaisen nuoremman suomalaisen yleissivistykseen”. Mukana olleet veteraanit tekivät matkoista eläviä. Toivottavasti voimme toteuttaa näitä matkoja nuoremmille suunnattuna vielä muutaman vuoden. Näiden ja viime vuoden matkan veteraanien kertomukset on tallennettu DVD:lle, joita voimme tarvittaessa tulevaisuudessa käyttää veteraanien puuttuessa.

Kuvasatoa matkoista on nähtävillä internetissä, osoitteessa: <http://picasaweb.google.com/sotaveteraanipiiri.tihakala>

Teksti ja kuva: Timo Hakala

I H M I S E N H Y V Ä K S I



Palvelumme veteraaneille

Laitos- ja avokuntoutus

Laitoshoidon kuntien maksusitoumuksilla

Lisätietoja
p. 08-4794 717



TAUKOKANGAS

Oulainen www.taukokangas.fi

Kyrössä jälleen metsäkirkko

Kyrön Seudun Sotaveteraanit järjestivät jälleen yhteistyössä Varsinais-

Suomen Sotaveteraanipiiriin hengellisen toimikunnan kanssa Metsäkirkon heinäkuun

alussa Kyrössä.

Tämä perinteeksi muodostunut kesäinen ja sodanaikaisesta kenttäjumalanpalveluksesta viitteitä saanut tapahtuma keräsi jälleen runsaan joukon veteraaniväkeä sanan kuuloon. Tilaisuudessa toimivat tekstin lukijoina **Juhani Lehto** (kuvasa vasemmalla) ja **Arvo Nevala**. Liturgina toimi rovasti **Erkka Nurmi** ja saarnan piti piirin puheenjohtaja, rovasti **Kauko Sainio**.

Teksti ja kuva:
Osmo Suominen



Kymenlaakson alueellinen kirkkojuhla Pyhtäällä



Juhlayleisöä, eturivissä RUK:n johtaja, eversti Heikki Bergqvist, Olavi Eronen, Heikki Hokkanen, Sari Palm, Arto Mikkonen, Riitta Mikkonen ja Irma-Sirkka Ojala.

Sotiemme veteraanien alueellinen kirkkopäivä oli Huutjärven koulukeskuksessa 3.6. Päivän tunnus oli ”Turvataa Herraan ja hänen voimaansa.” Tapahtumaan osallistui lähes viisisataa sotiemme veteraania ja tukihenkilöä. Päivä alkoi aamuisella seppeleiden laskulla Pyhtään ja Ruotsinpyhtään sankarihaudoilla.

Jumalanpalveluksessa saarnasi ja toimi liturgina Pyhtään kirkkoherra, rovasti **Markku Suhonen**, tekstin lukijat olivat **Eila Sissi** ja **Börje Broas**. Jumalanpalveluksen virret säesti Rakuuna Soittokunta Lappeenrannasta ja Pohjois-Kymen So-

tilaspoikien kuoro ja orkesteri esiintyivät.

Päiväjuhlassa juhlapuheen pitänyt kansanedustaja **Sari Palm** korosti sotiemme veteraanien työn merkitystä nykyajallemme. ”2000-luvun Suomessa teidän työnne ja sitkeytenne, periksiantamattomuutenne edelleen kantaa hedelmää rauhan hedelmää ja turvallista arkea”. Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Olavi Eronen** lausui osallistujat tervetulleiksi. Tervehdyksen esittivät aluetoimiston päällikkö, everstiluutnantti **Heikki Hokkanen**, puolustusvoimat, Pyhtään kunnanjohtaja **Olli Ikonen**, ortodoksisen seura-

kunnan edustaja, lehtori **Erkki Pansu** ja nuorten edustaja, kouluisäntä **Pasi Pirinen**.

Juhlan päätössanat esitti Sotaveteraanipiirin varapuheenjohtaja, eversti **Arto Mikkonen**. Musiikin juhlassa esittivät Rakuuna Soittokunta, johtajana yliluutnantti **Petri Nordin** ja Pohjois-Kymen Sotilaspoikien kuoro ja orkesteri johtajana **Teuvo Ahola**.

Juhlan järjestelyistä vastasivat Sotaveteraanipiirin ohella Pyhtään Sotaveteraanit Pyhtään kunnan ja seurakunnan tukemina.

Roope Nieminen

Kanadan piirille uusi puheenjohtaja

Sudburyssa pidetyssä Kanadan piirin vuosikokouksessa kesäkuun 26. päivänä Reijo Viitala valittiin puheenjohtajaksi kaudelle 2009-10. Reijo Viitala on syntynyt Nivalassa ja asuu Kanadassa, jonne Väinö ja Martta Viitalan perhe muutti 1958.

Reijo Viitala on 63-vuotias filosofian maisteri, ammatiltaan opettaja. Hän valmistui filosofian kandidaatiksi Laurentian yliopistosta 1970 ja filosofian maisteriksi Toronton yliopistosta 1971. Hän lähti ranskan kielen opettajan uralle ja on nyt eläkkeellä 33 vuoden pituisen työuran jälkeen. Hän on opettanut suomen ja ranskan kieltä sekä teini-ikäisille että aikuisille.

Reijo Viitala on Sudburyn Suomalaisen Lions Clubin pe-



Reijo Viitala on Kanadan Sotaveteraanipiirin uusi puheenjohtaja.

rustajajäseniä ja puheenjohtaja, Sudburyn Suomalaisen Lepokotiyhdistyksen johtokunnan jäsen 12 vuotta ja on sen nykyinen varapuheenjohtaja ja Lepokotiyhdistyksen hoivakodin puheenjohtaja. Hän on toiminut Sudburyn Aseveliyhdistyksen sihteerinä ja puheenjohtajana kolme vuotta.

Reijo ja Carol Viitalalla on kaksi lasta.

Suvi-ilta sanan ääressä

Sotiemme veteraanien perinteinen suvi-ilta sanan äärellä oli 26.6. Iitin seurakunnan leirikeskuksessa Heinlahdessa. Tilaisuuteen koontui viitisenkymmentä veteraania ja tukihenkilöä Iitistä ja Kouvolaasta. Illan puhujina esiintyivät Iitin kappalainen **Reijo Lehtonen**, veteraani- ja maanpuolustusjärjestöjen veljespappi, Kuusankosken seurakunnasta eläkkeellä oleva rovasti **Juha Pesonen**, Iitin Sotaveteraanien sihteerinä **Timo**

Hopponen ja eläkkeellä oleva ilmavoimien vääpeli **Aarre Sainio** Utista. Virret säesti Iitin kanttori **Leila Räsänen**. Tapahtuma ja kesäillan kaunis sää antoivat voimia jaksamaan tämän päivän arjessa. Tilaisuuden järjestivät ”vuorolistan mukaan” Iitin seurakunta ja paikallinen sotaveteraaniyhdistys.

Teksti ja kuva:
Roope Nieminen



Kuulijakuntaa, eturivissä Reijo Lehtonen, Juha Pesonen ja Timo Hopponen.

**Veteraani,
muista hakea kuntoutukseen.**

Ilmasotakoulu kohtaamispaikkana heimoveteraaneille

Inkeriläiset ja Karjalaiset Heimoveteraanit viettivät perinteisiä kesäpäiviä Luonetjärven varuskunnassa Tikkakosken ilmasotakoululla 6.-8.8.

Mukana oli heimoveteraaneja ja heidän puolisoitaan ja leskiään Ruotsista, Virossa ja Suomesta sekä yhdistyksessämme toimivia kannattajajäseniä yhteensä 49 henkilöä.

Ilmasotakoulun johtaja eversti **Harri Leppälaakso** toivotti kaikki lämpimästi tervetulleeksi. Hän ja everstiluutnantti **Timo Hämäläinen** toimivat isäntinä päivien ajan. Tiedotussihteeri **Annuksa Ruuska** oli mainio yhdyshenkilönä ja tiiviisti mukana koko vierailun ajan. Muonituskeskuksen emäntä **Pirjo-Riitta Kinnusen** johdolla keittiö tarjosi maittavat ruuat pakaten vielä matkaeväät kotiin lähdet-

täessä. Iltanuotiolle oli apuna varusmiehiä makkaran paistajina ja rohkeammat jopa tanssikavaljeereina.

Torstaina täyttyi koulun edusta lisävierailla. Perhojokilaakson veteraanit olivat runsaslukuisesti liikkeellä ja yhteisiä tuttuja löytyi ja juttua tuntui riittävän. Keski-Suomen jokaisesta veteraanijärjestöstä oli kutsuttu edustajat tapahtumaan mukaan. Ohjelmassa oli varusmiesten ohjauksessa käsikranaatin heittoa, ampumista ja jopa hornettia sai lentää ja ohjata sen sitten vaikka Rissalan kentälle. Onneksi vain simulaattorissa. Ei voi olla mainitsematta Sotilaskodin tarjoamia kahveja ja munkkeja koko vierasjoukolle. Jyväskylän sotaveteraanijärjestöksen puheenjohtaja **Kari Korhonen** oli järjestellyt yhteistyössä Jyväskylän kaupungin kanssa

risteilyn Päijänteelle ja kiertojen 37-vuosimallin Volvolla. Kuljettajana toimi **Erkki Ikonen**. Kuokkalan Kartanon omistaja **Kauko Sorjonen** tarjosi leivostahvit kauniissa kartanossa päivän päätteeksi.

Kesätapaamisissa lienee kaikkein tärkeintä se, että siellä tavataan tuttuja, muistellaan ja vaihdetaan kuulumisia.

Heimoveteraanit perustivat oman yhdistyksen vasta 1996. Jäseniä on noin 130 mukaan luetuna lesket ja puoliset. Yhdistys toimii lähes kannattajajäsenten voimilla ja se pyrkii pitämään toimintaa yllä parhaan kykynsä mukaan. Yhdistyksen toiminnassa on poikkeavaa muihin veteraanijärjestöihin se, että jäsenkunta on hajallaan Suomessa kuin ulkomaillakin. Kaukaisemmat avustuspaketit toimitetaan Ukrainaan saakka. Valitettavasti myös ikä alkaa



Ilmasotakoulun johtaja eversti Harri Leppälaakso tervehti heimoveteraaneja Tikkakoskella.

painaa ja askel lyhentyä ja osallistuminen pitkien matkojen päästä alkaa olla vaikeaa. Jollakin tavalla ja jossakin heimoveteraanit tapaavat myös ensi kesänä, se sovittiin matkalla Tikkakoskelta kotiin.

Kiitos kaikille mukana olleille ja kaikille heille, jotka mahdollistivat nämä mieleenpainuvat kesäpäivät.

Anni Grundström



Koko joukko kuljetettiin Volvolla kartanoon kahville.

Heimoveteraanit, keitä he ovat?

He ovat entisen Neuvostoliiton alueella syntyneitä inkeriläisiä ja karjalaisia, jotka rekrytoitiin Suomen armeijaan jatkosodan aikana.

Heimopataljoona 3 muodostettiin Aunuksen, Tverin ja Vietnamin karjalaisista sekä inkeriläisistä vapaaehtoisista, jotka oli saatu vangiksi Neuvostoarmeijasta. Pataljoonassa palveli noin 1070 miestä.

Pienempi erillinen Pataljoona 6 koottiin lähinnä Saksan armeijassa palvelleista inkeriläisistä ja heitä oli 740.

Yksiköt osallistuivat kesän 1944 koviin torjuntataisteluihin.

Heimosotureille luvattiin Suomen kansalaisuus, mutta sodan jälkeen alkoi vaino ja heistä 1200 palasi tai palautettiin Neuvostoliittoon, jossa edessä oli joko teloitus tai pitkä vankeus.

Noin 500 onnistui välttämään luovutuksen, osa pakeni Ruotsiin, osa pysytteli Suomessa. Vuonna 1994 mahdollistui heimosoturien paluumuutto.

Askaisissa muisteltiin Mannerheimiä

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri ja Sotainvalidien Veljesliiton Varsinais-Suomen piiri järjestivät jo 28. kerran Suomen Marsalkka Mannerheimin muistojuhlan Askaisten Louhisaaren kartanolinnassa. Kaunis, vaikkakin hiekkainen koe oli houkuttanut paikalle jälleen runsaan yleisöjoukon. Kenttähartauden piti tällä kertaa roivasti **Jouko Kyyrö** ja juhlapuheen prikaatiken-

raali **Asko Kilpinen** aiheenaan "Mannerheim ja jääkärit". Tilaisuudessa esiintyivät myös Laivaston Soittokunta ja Turun Sotaveteraanilaulajat. Tilaisuuden päätteeksi nautittiin Kaarina ja Taito Ylhäisen valmista kenttälounasta, jonka tuotto ohjautuu lyhentämättömänä sotaveteraanien hyväksi.

Teksti ja kuva
Osmo Suominen



Juhlapuheen pitävä prikaatikenraali Asko Kilpinen eturivissä kolmas oikealta.

Kuntoutukseen osallistui 54 prosenttia veteraaneista vuonna 2008

Kuntoutusmäärärahat vuonna 2008

Valtiokonttori ohjaa valtion talousarviossa hyväksytyn veteraanikuntoutusmäärärahan vuosittain kunnille siellä asuvien veteraanien lukumäärän mukaisesti. Sotainvalidit, joiden sotilasvammalain mukainen haaita-aste on vähintään 10 prosenttia, eivät voi saada rintamaveteraaneille tarkoitettua kuntoutusta. Kuntoutukseen oikeutettujen määrä oli 56 151 ja heistä kuntoutuksessa kävi 30 656. Puolisoita oli laitostuntoutuksessa veteraanin kanssa 3 361.

Kunnille maksettu määräraha oli 38 897 694,00 euroa ja syksyllä kuntien hakemusten perusteella jaettu lisämääräraha 1 552 784,67 euroa. Kuntoutusmääräraha oli yhteensä 40 450 478,67 euroa vuonna 2008. Kunnista suurin osa on käyttänyt kuntoutusmäärärahat kokonaisuudessaan.

Määrärahojen käyttö kunnissa

Vuonna 2008 kunnilta palautui määrärahaa takaisin 523 804,06 euroa. Palautettujen määrärahojen summa on pienentynyt edellisistä vuosista.

Palautukset olivat yleensä muutamasta eurosta muutamaan sataan euroon, mutta edelleen joissakin kunnissa näyttäisi olevan vaikeuksia määrärahojen käyttämisessä. Kaksikielillä seuduilla on edelleen ongelmia, Ahvenanmaan palautus oli 72 776,27 euroa ja Kimitoön terveyskeskisyhtymä palautti 26 350,96 euroa. Haja-asutusalueen kunnista Lammi-Tuuloksen kansanterveysyhtymä palautti 23 020,66 ja kaupungeista sopii ihmetellä Helsingin palautusta, joka oli 55 989 euroa. Hanko, Riihimäen seutu ja Joensuu ovat edelleen vuodesta toiseen palauttajien joukossa. Muut palautukset ovatkin sitten huomattavasti pienempiä ja syynä ovat todennäköisesti viime hetken kuntoutuspaikan peruutukset.

Kuntien kirjava käytäntö

Kaikkiaan 226 kuntaa sai lisämäärärahaa vuoden 2008 syksyllä. Tilaston valossa oudolta näyttää se, että kunta on hakenut lisämäärärahaa ja palautus on sitten suurempi kuin saatu lisämääräraha. Esimerkiksi Joensuussa, jossa lisämääräraha oli 12 284,08 euroa, on pa-

lautus 15 560,05 euroa, samoin Nummi-Pusulassa lisämääräraha oli 2 233,65 ja palautus 6 785 euroa.

Tämä kaikki on pois niiltä kunnilta, jotka ovat todenneet, että lisämäärärahasta huolimatta heiltä on jäänyt osa veteraaneista kuntoutuksen ulkopuolelle. Lisämäärärahan tarkoitus on nimenomaan se, että ne kunnat, joissa määrärahat eivät riitä veteraanien tarpeiden mukaiseen kuntoutukseen, voivat sitä hakea.

Espoon voi mainita myönteisenä kuntoutuksen hoitajana. Kaupunki on saanut kuntoutuksen 1 077 018,36 + 214 988,92 euroa, yhteensä 1 292 007,28 euroa ja on sen myös kokonaisuudessaan käyttänyt. Siellä oli päässyt 366 veteraania laitostuntoutuksen ja 388 veteraania avo- tai päivä-kuntoutuksen. Puolisoita oli veteraanien mukana 109 laitostuntoutuksessa. Espoossa kuntoutuksen oikeutettujen veteraanien määrä vuonna 2008 oli 1 740. Siellä 43,3 prosenttia kuntoutuksen oikeutetuista pääsi kuntoutuksen.

Valitettavaa on se, että kuntoutuskin toteutuu eri tavoin

eri kunnissa ja saattaa näin veteraanin epätasa-arvoiseen asemaan riippuen siitä, missä hän sattuu asumaan. Veteraanikuntoutuksen tulisi olla riippumaton kunnalle osoitetusta määrärahasta. Tavoitteenamme on, että se toteutuisi samoin kuin sotainvalidilla eli vuosittainen kuntoutusoikeus sitä tarvitseville ja sitä haluaville veteraaneille.

Tarkat luvut löytyvät kunnittain Suomen Sotaveteraaniliiton internet-sivuilta osoitteesta www.sotaveteraaniliitto.fi/aineistopankki.

Käytetyt kuntoutusmuodot vuonna 2008

Kuntoutusjaksot näyttävät jatkautuneen lähes ohjeistuksen mukaisesti laitos- ja avokuntoutuksen kesken. Laitostuntoutuksessa käytetyin on edelleen 10 vuorokauden jakso, johon on osallistunut 13 130 veteraania. Neljän viikon kuntoutus oli myönnetty 63 veteraanille. Laitostuntoutuksen veteraanin kanssa oli osallistunut 3 361 puolisoa. Avokuntoutuksessa on ollut 15 095 ja päivä-kuntoutuksessa 2 145

veteraania. Avokuntoutuksessa kävijöiden määrä on lisääntynyt, mutta päivä-kuntoutuksessa kävijöiden määrä pienentynyt edellisestä vuodesta. Päiväkuntoutusta ei ole käytetty lainkaan 151 kunnassa tai kuntayhtymässä. Veteraanien ikääntyessä avo- ja päivä-kuntoutuksen osallistuminen saattaa heikentyä välimatkojen takia. Kuntoutuksen ohjauksessa tulee ottaa huomioon veteraanin toimintakykyisyys, asuinpaikka ja mahdollisuuksien mukaan veteraanin omat kuntoutustoiveet. Näillä toimenpiteillä vahvistetaan veteraanien osallistumista sekä tuetaan hänen selviytymistään arkipäivässä. Kuntoutuspäätös ei voi eikä saa olla ns. virkamiespäätös, vaan kohteena on aina ihminen, veteraani, jonka tarpeet ovat yksilöllisiä.

Anni Grundström

Porin Prikaatin valapäivä

Porin Prikaatin heinäkuun saapumiserän 1000 alokkaan vala Loimaalla 28.8 oli myös JR 6:n veteraaneille juhlapäivä. Paraatin komentaja, prikaatin esikuntapäällikkö evl. **Pekka Saariaho** ja komentaja ev. **Eero Pyötsiä** suorittivat paraatitarkastuksen. Kenttähartauksen toimitti kenttärövästi **Jukka Lehto**. Valan esilukijana toimi Loimaan kaupunginjohtaja **Jari Rantala**. Valan vannoneet komentaja nimitti jääkäreiksi, viestimieheiksi, jonka jälkeen **Pauli Hyrkäs** johti veteraanikuoroa ”Korsulaulajia”.

Ohjelma jatkui varsin poikkeavalla tavalla. JR 6:n lippu on 16.5.1992 naulattu ja vihitty Porin Prikaatin tiloissa Säkylässä. Lippu on ollut viimeksi v. 2004 käytössä 60-vuotis muistojuhlassa Tali-Ihantalassa, jossa JR 6 harvennein rivein oli taistelemassa puna-armeijaa vastaan. Rykmentin veteraanien voimat eivät enää riittä merkit-

tävien asevelikokousten järjestämiseen. Näin ollen päätettiin luovuttaa lippu tässä valatilaisuudessa rykmentin perinteitä vaalivalle Porin Prikaatille. Li-

pun luovutuspuheen piti JR 6:n veteraani **Olli Vuorio** ja luovututti sen aseveljien **Eino Liukkosen** ja **Eino Liitolan** kanssa komentajalle. Ohimarssi pri-

kaatin lippu kärjessä ja sen jälkeen JR 6:n lippu tapahtui Turuntiellä, joka oli tupaten täynnä marssia seuraavia omaisia. Korokkeella ohimarssia vas-

taanottamassa komentajan lisäksi oli Loimaan valtuuston puheenjohtaja **Mika Multala** ja kaupunginjohtaja Jari Rantala.

Kutsuvieraille oli juhlanauhas Heimolinnassa. Hyvän rokan lisäksi sain prikaatin lahjana sinivalkoiset kynttilälyhdyt Porin Prikaatin logolla. Vapaan sanan aikana kerroin JR 6:n osuudesta ja uhreista taisteiluissa ja esitin komentajalle JR 6:n veteraanien kiitokset. Tämä päivä oli merkittävä kohokohta JR 6:n veteraanien kohdalla.

Olli Vuorio

Majuri JR 6:n veteraani



JR 6:n veteraani Olli Vuorio luovuttaa JR 6:n lipun Porin Prikaatille 28. elokuuta. Lipun vastaanotti komentaja Eero Pyötsiä. Lippua luovuttamassa veteraanit Eino Liukkonen (vas.) ja Eino Liitola.

”DER DANK DES VATERLANDS – ISÄNMAAN KIITOS” – SAKSALAISET SOTAVETERAANIT

Ranskan-Preussin sota, Suuren Sodan eli I maailmansodan alkusoitto, 1870-71 loi kiinteät veteraaniorganisaatiot Saksaan. Sota oli yhdistänyt maan ja vallitseva militaristinen ajattelutapa Wilhelmien ajan Saksassa suosi järjestöjä. Ensimmäisen maailmansodan edellä niihin kuului kolme miljoonaa veteraania.

Varhaiset järjestöt olivat monarkistisia, patrioottisia ja vasemmistovastaisia. Kansleri Otto von Bismarck käytti järjestöjä hyväkseen antisosialistisessa kampanjassaan. Samoin teki Hitler miespolvi myöhemmin.

I maailmansodan sytyttyä suurin veteraanijärjestö Kyffhäuserbund der Deutschen Landes-Kriegerverbände ja passifistinen Sozialidemokraattinen puolue seisoivat vastatusten kuin kaksi vihollisarmeijaa konsanaan. Kansa sai patrioottisen tartunnan ja SPD:n oli taivuttava. Monarkialle ja armeijalle lojaaleille sosialidemokraateille avattiin Kyffhäuserbundin ovet.

Kun sota pitkittyi ja massa-armeijat moderneine aseineen tuottivat laskemattoman määrän uhreja, alettiin valtiota kutsumaa hätiin. Vihollismaissa perustettiin sotainvalideille omat järjestönsä, mutta keisarillisessa Saksassa vammautuneiden ja heidän omaistensa huolto jätettiin vapaaehtoisavun varaan.

Sosialidemokraatit ottivat veteraanien asian omakseen ja 1917 perustettiin uusi järjestö Bund der Kriegsbeschädigten und ehemaligen Kriegsteilnehmer. Se vaati terveydenhoitopalveluja veteraaneille, takuuta työpaikoista ja eläkkeitä sotainvalideille. Muut järjestöt tahtoivat lykätä uudistukset rauhanaikaan.

Pan-germaanista sotapolitiikkaa puolustanut Kyffhäuserbund sentään lupasi, että heti, kun voitto olisi kotona, veteraaneille annettaisiin asutustiloja. Idässä armeija oli ollut voitokas ja lupaukset lunastettaisiin juuri siellä – idässähan maata riitti. II maailmansodan aikana kansallissosialistit elvyttivät ajatuksen itäisten alueiden hyväksikäytöstä asutustoimintaan (Lebensraum-valloituspolitiikka).



Ryhmä jalkaväen sotilaita on ylittänyt kookkaalla kumilautalla Neuvostoliitossa joen, jonka syysateet ovat saaneet tulvimaan. Pioneerikomppaniat käyttivät rintamalla tavallisesti pieniä kolmen miehen ja isompia seitsemän miehen kumiveneitä sekä kevytmetallisia syöksyveneitä, joiden voimanlähteenä oli ulkolaitamoottori.

Veteraanit painostusryhmänä

Jo ennen I maailmansotaa veteraanit olivat saaneet tärkeän osan kotimaan politiikassa. He olivat painostusryhmä ajettaessa autoritatiivisesti hallittuun maahan edistyksestä sosiaalipoliittista järjestelmää.

I maailmansodan jälkeen veteraanien rooli kasvoi entisestään. Weimarin tasavalta, niin hyvää huolta kuin aikansa mittapuun mukaan pitikin veteraanien ja sotainvalidien sosiaaliturvasta ja eläkkeistä – jopa niin pitkälle, että parhaina vuosina valtion budjetista 20 prosenttia meni noihin etuuksiin, ei saanut entisiltä rintamamiehiltä tunnustusta uhruksistaan. Kaikkea muuta.

Tasavallan ensimmäinen presidentti Friedrich Ebert julisti: Veteraanien auttaminen on valtion ”ensisijainen velvollisuus”. Ja miten tähän huutoon vastattiin?

Stahlhelmin ja muiden oikeistolaisten veteraanijärjestöjen kannattajat propagoivat autoritaarisia, militaristisia arvoja ja kaivoivat maata Weimarin tasavallan alta antidemokraattisilla otteillaan ja siten tasoittivat Hitlerin tietä valtaan luomalla väkivaltaisen paramilitaarisen alakulttuurin. Sitä ei tasavalta kyennyt pitämään aisoissa, vaikka veteraanien työllisyystilanne oli erikseen turvattu Suuren laman aikana 1930-luvun alussa.

Sotaveteraanien, sellaisten kuten Hitlerkin, angsti ei kohdistunut avokätistä hallitusta vastaan – se oli välikappale joka sai maksaa turhautumisen laskun ja ennen pitkää koko Eurooppa suursodan tuhotessa vanhan kulttuurin ja poliittisen järjestelmän.

Veteraanien kauna kohdistui kotirintamaan, sen sanottiin puukottaneen armeijaa selkään ja ryöstäneen voiton saksalaisilta. Muita selityksiä ei tarvittu, olivathan saksalaiset synnynnäistä sotilasrotua, joille sodassa häviäminen ei sopinut.

James M. Diehl on viitannut psykohistorialliseen tekijään: kansa ei osoittanut ”Isänmaan kiitoksia” veteraaneille, vaan suhtautui välinpitämättömästi rintamamiesten ja sotainvalidien uhrauksiin.

Tämä tietysti oli propagandaa, elintarvikekriisi oli pitänyt kotirintamaa kovilla ja sotaväsymys levisi kulovalkean tavoin. Mutta propagandaan uskottiin 1920-luvulla sinisilmäisesti.

Marttyyrimainen asenne lävistä laajat veteraanipiirit. Oikeisto ja sittemmin Hitler sai voimakkaan ja uhmakkaan kannattajajoukon veteraaneista. Tasavalta mureni ja veteraanit olivat nostamassa Hitleriä valtaan.

Valtakunnan kanslerina ja presidenttinä Hitler keskiti 1933 itselleen vallan. Maail-

mansodan veteraanien päälle satoi kiitosta, voittoja juhlittiin ja tukijat palkittiin Kansallissosialistisen puolueen johtopaikoilla ja valtion viroilla.

Rivimiehet sen sijaan saivat tyytyä vähempiin tukiin kuin tasavallan aikana. Hitler rakensi uutta armeijaa ja sääti veteraanejakin koskevan työvelvollisuuden. Riviveteraanien mieltä tuskin lämmitti se, että nyt militaariset hyveet korotettiin taas korkeimmiksi eettisiksi periaatteiksi. Yhteiskunta militarisoitui ja Hitler aloitti kiristys- ja laajennuspolitiikkansa läpiviemisen – kunnes tultiin syyskuuhun 1939.

Kuusi vuotta myöhemmin Saksa oli tuhottu ja nöyrytetty. Toisin kuin 1918, tuolloin harva saksalainen saattoi kiistää tappion. Saksalaiset olivat nähneet omalla maaperällä armeijansa romahduksen. Se pakosta vakuutti kansalaiset totaalista tappiosta. Sodan loppuminen otettiin vastaan helpotuksena, niin paljon ja niin moni sai maksaa Kolmannen valtakunnan sotaopoliitiikasta.

Toinen ero vuoteen 1918 oli se, että useimmat saksalaiset olivat valmiit hyväksymään Saksan aloittaneen sodan. Se yksinkertaisesti pantiin Hitlerin kontolle. Kuka oli äänestänyt Hitlerin ja natsit valtaan, tähän jouduttiin palaamaan vielä moneen kertaan. Tilittäminen menneisyyteen on jat-

kunut Saksassa näihin päiviin asti.

Wehrmachtin ja sotilaitten syyksi tappiota ei sälytetty, häviö oli seurausta vastapuolen ylivoimasta. Armeijan saavutuksista saattoi olla jopa ylpeä. Olipa armeija menestynyt liiankin hyvin joidenkin mielestä – se oli pitkittänyt sotaa ja lopulta aiheuttanut suurta kärsimystä ja tuhoa koko maalle.

Kolmannen valtakunnan kauhutekojen paljastuttua liittoutuneet vakuutuivat, että Saksassa piti tehdä perustavanlaatuisia muutoksia, jotta maailmasta tulisi turvallisempi. Saksalaisten katumustyö jätti toivomisen varaa ja niinpä yhteiskunnan rakenteet oli uudistettava, turmiolliset perinteet juurittava pois ja ihmiset kasvatettava ymmärtämään, mistä demokratiassa oli kysymys ja hyväksymään se.

Siitä, miten toimet ja asennekasvatus vaikuttivat saksalaiseen yhteiskuntaan ja ihmisiin, ollaan hyvinkin erimielisiä – aivan riippuen siitä, katsotaanko tuloksia Atlantin takaa vai Keski-Euroopasta.

Diehl on sitä mieltä, että totaalin tappio ja sen aiheuttamat ankeat olosuhteet – kaikki piti aloittaa nollapisteestä – vaikuttivat saksalaisten asenteisiin vähintään yhtä paljon kuin liittoutuneiden pyrkimykset. Denatsifikaation paras tae oli Kolmannesta valtakunnasta saadut katkerat kokemukset ja sen täydellinen konkurssi, joka vei koko kansan mukanaan.

1945 veteraanit palasivat kuun maisemaa muistuttavaan, täydellisesti tuhottuun maahan. Siviilit saattoivat ilman vastaväitteitä todeta kärsineensä siinä missä sotilaatkin ja rintamamiesten oli helppo hyväksyä tosiasia. Siviilit ja sotilaat lähtivät rakentamaan maata samalta viivalta, enää ei ihasteltu sotilashyveitä tai militarismia niin kuin 1918 jälkeen – tuho ja hävitys puhuivat puolestaan! Oltiin yksimielisiä: sota oli suurta haaskausta, valtion ja kulttuurin turmio.

Rauhan tultua länsiliittoutuneiden miehitysviranomaiset kumosivat ammattisotilaiden eläke-edut ja tavalliset Wehrmachtinkin veteraanit saivat tuntea nahoissaan menneisyyden painolastin.

Miehityksen aikana 1945-49

veteraanijärjestöt olivat kielletyt. Turvatakseen vaatimatoman taloutensa veteraanien oli luotava uusia taloudellisia ja sosiaalisia siteitä, koska valtion mahdollisuudet tukiin olivat vähäiset.

Veteraanien tyytymättömyys kanavoitui liittoutuneisiin, ei saksalaisviranomaisiin, jotka puolustivat veteraaneja ja arvostelivat miehittäjien rankaisevaa veteraanipolitiikkaa. Ja kun miehitys sitten länsivyyhykkeellä 1949 päättyi, Liittotasavalta saattoi ryhtyä rakentamaan yhteiskuntaa ilman

laajaa veteraanioppositiota, mikä oli rapauttanut Weimarin tasavallan perustaa.

Sota oli koskettanut käytännöllisesti katsoen jokaista saksalaisperhettä jollakin tavalla. Liittotasavallassa vallitsi hiljainen yhteisymmärrys, että sekä sodan uhreille että veteraaneille oli korvattava heidän menetyksensä.

Liittokansleri Konrad Adenauerin hallinto sääti miltei ensimmäiseen nippun sosiaalilakeja, jotka eivät voineet olla avokätisiä, mutta parempia kuin ei mitään, jota liittoutu-

neet olivat tarjonneet veteraaneille.

Veteraanijärjestöt – jotka saivat taas toimia – kytkettiin lainsäädäntötyöhön ja näin niiden oli pieni pakko hyväksyä väistämättömät kompromissit. Veteraaniliikkeen rauhanomainen ja pragmaattinen sosiaalipoliittinen edunvalvojan rooli oli yksi indikaattori, joka heijasteli Länsi-Saksan demokratian vakiintumista ja poliittista tasapainottumista.

Lisää sosiaalipoliittista lainsäädäntöä saatettiin voimaan 1949-53, enemmän kuin koskaan myöhemmin Liittotasavallan historiassa. Terveystenhoito taattiin, ammattikoulutuspaikkoja lisättiin ja eläketurvaa sekä sotilaille että heidän perheenjäsenilleen kuin sotaleskillekin laajennettiin.

1952 Bundesversorgungsgesetz, millä nimellä lainsäädäntö kulki, kattoi 4.5 miljoonaa kansalaista. 1950-luvulla idästä kotiin palasi satoja tuhansia sotavankeja ja heille taattiin vuoden 1950 Heimkehreresetzillä taloudellista tukea, kattava sosiaaliturva, koulutusta, asuntoja. Toisin sanoen mahdollisuus aloittaa elämä uudelleen, jos siihen oli henkisesti ja fyysisesti kykenevä.

Toukokuussa 1951 säädettiin entisiä ammattisotilaita koskeva eläkelaki. Ja ”kruununjalokivenä” oli ns. Lastenausgleichsgesetz. Se takasi korvauksia, uudelleen koulutusta ja eläkkeitä niille, jotka olivat kokeneet huomattavia materiaalisia menetyksiä sodan aikana



Saksalaista 105 mm:n haupitsia valmistellaan ampumakuntoon. Kannattaa panna merkille, kuinka tykkimiehet pinoavat kranaatteja aivan tykin taakse.

– useathan olivat menettäneet kaiken.

Mitä tästä sitten seurasi?

Yhteiskunta stabiloitui, kuuluisa talousihme pääsi alkuun, ja kun yhteiskunta vaurastui, veteraanit saivat uusia etuja. Adenauerin pragmaattinen politiikka osoittautui menestykselliseksi, mutta saksalaiset olivat myös oppineet läksynsä.

Siinä, että Adenauerin politiikka onnistui ja yhteiskunta vakiintui, oli ansio veteraanijärjestöillä. Kellään ei ollut esikoisoikeutta korvauksiin ja apuun, vaan liittohallitus määritteli puitteet ja järjestöt sopeutuivat siihen, mikä oli taloudellisesti mahdollista ja yhteiskunnan kokonaisedun mukaista.

Tärkeimmät suunnilleen samanaikaisesti syntyneet veteraanijärjestöt olivat:

Verband der Heimkehrer (Sotavankien järjestö)

Bund versorgungsberichtiger ehemaliger Wehrmachtangehöriger (Armeijan ja heidän omaistensa eläkejärjestö)

Verband der Kriegsbeschädigten (Sotainvalidien järjestö)

Reichsbund der Kriegsbeschädigten (Sotainvalidien Valtakunnan liitto)

Ari Uino

Lähteet:

Deborah Cohen: The War Come Home. Disabled Veterans in Britain and Germany 1914-1939 (2001)
James M. Diehl: The Thanks of the Fatherland. German Veterans after the Second World War (1993)
Rolf-Dieter Müller: Der Zweite Weltkrieg 1939-1945. Gebhard Handbuch der deutschen Geschichte. Band 21 (2004).

Valokuvat: Toinen maailmansota 2



Valmiina hyökkäykseen: saksalainen jalkaväki valmistautuu taisteluun, jonka Hitler arveli ratkaisevan koko sodan. Etualalla panssarijoukkojen aliupseeri, joka on lähtenyt tiedusteluretkelle jalkaväkimiesten kanssa.

Turun NEVA TOURS OY

- * Bussi ja junamatkat
- * Viisumit Venäjälle
- * Hotellipaketit
- * Tilausajot

Aninkaistenkatu 12, 20100 TURKU
Puh. (02) 2504 655
+358 400 332 001, fax (02) 2504 775
www.nevatours.fi
nevatours@nevatours.fi

Julia Lines
KULJETUKSET HOITAA Siamac Oy
www.julialines.fi

Hertz
www.hertz.fi

Sotaväen
sopimustoimittaja.
tel. 0200 11 22 33
hertz@hertz.fi

APU VIRTSAN-KARKAILUUN

Tilaa ilmainen esite
0400 223 446

MediSet-tuotteet
www.divisa.fi

Jälleenmyyjät:
Piateekki Oy, Näsilinnankatu 27, Tampere
litu, Haapaniemenkatu 12, Kuopio
Terveystuotteiden palvelukeskus, Mannerheimintie 69, Helsinki
Tmi Marja Juntunen, p. 050 5741 395, Turku
WELLTEEKKI Hyvä Olo ja Terveys, Rovakatu 25, Rovaniemi
EA terveydenhoitomyynti, Yrjönkatu 23 FORUM, Helsinki
Mediteam Finland Oy, Keskuskatu 4-6, Seinäjoki
Medituki, Valtatie 57, Oulu
Hansa-Apteekki, Keskikatu 4, Kouvola
AlexSandra, Jukankatu 3, Imatra
Keski-Suomen Liikunta-Fysio Oy, Väinönkatu 6, Jyväskylä
Lahden Fysio Oy, Vapaudenkatu 23 B, Lahti
Satakunnan Apuväline Ky, Eteläpuisto 13, Pori
Matinkylän apteekki, Piispansilta 11, Espoo
Tmi Arjen Apuvälineet, Kauppakatu 5, Heinola
Fysio-Eskola Ky, Valtakatu 38 B, Lappeenranta
Lisää jälleenmyyjä www.divisa.fi

POHJOLAN VOIMA

tusvoimissa saatettiin voimaan yleinen lomakielto. Tiedustelua ja tähystystä tehostettiin itärajalla, merialueella ja ilmassa. Karjalan kannaksen varuskunnissa olleita joukkoja vahvennettiin muista varuskunnista siirretyillä lisäjoukoilla.

Syyskuussa puna-armeija eteni Puolaan. Syys-lokakuun vaihteessa Moskova pakotti Baltian maat kanssaan avunan-

tosopimuksiin saaden tukikoh-
tia niiden alueilta. Puna-armei-
ja oli nyt vajaan 60 kilonmetrin
pääkaupungistamme Suomen-
lahden eteläpuolella. Moskovan
suunnitelmat alkoivat selvitä.
Elokuun sopimuksen vuoksi
Saksa torjui kylmästi Suomen
pyynnöt poliittisesta tuesta.

Merivoimien komentaja
siirsi Rannikkolaivaston pää-
osan puolueettomuusvartioin-

tiin Ahvenenmaan suuntaan,
Ahvenanmaan merivartiostoa
vahvennettiin ja koko merivar-
tiosysteemiä lisättiin liikkual-
la merivartiopartioinnilla. Il-
mavoimat ryhtyivät kunnosta-
maan lentokenttiä ja rakensivat
varalaskupaikkoja. Salmin ra-
javartiostoa vahvennettiin ja
Petsamon puolustuksen joukot
saivat käskyn saapua perusta-
mispaikoilleen.

Ylimääräisten harjoitusten toimeenpano

Kun hallituksemme sai 5. loka-
kuuta 1939 kutsun Moskovaan
keskustelemaan ”konkreettisista
poliittisista kysymyksistä”,
poliittinen johtomme hyväksyi
puolustusneuvoston puheen-
johtajan, sotamarsalkka Man-
nerheimin esityksen kaikkien
suojajoukkojemme kutsumises-
ta ylimääräisiin harjoituksiin.

Ensimmäiset tiedot Mos-
kovasta eivät antaneet kovin-
kaan ruusuista kuvaa poliit-
tisesta asemastamme suuren
Neuvostoliiton pienenä naapu-
rina. Moskovan neuvottelujen
aikana suojajoukkomme ryh-
mittivät rajalle tehtäväänsä
kenttäarmeijan lkp:n, keskit-
tämisen sekä ryhmittymisen
suojaaminen ja varmistami-
nen. Sotakorkeakoulu sai käs-
kyn perustaa valmiustoimen-
piteenä Ahvenanmaan puolus-
tuksen esikunnan.

Mannerheim näki kuitenkin
syntyneen tilanteen vaaralli-
suuden. Hän esitti 7. lokakuuta
puolustusministeri Juho Niuk-
kaselle puolustusvoimien osit-
taista liikekannallepanoa sit-
ten, että ensimmäinen lkp-päi-
vä oli tiistai 10. lokakuuta 1939.

Seuraavana päivänä hän esitti
koko reservimme liikekannal-
lepanoa. Näin kenttäarmeijam-
me keskitettiin suojajoukkojen
taakse pääasemaan 23. loka-
kuuta mennessä. Kun nyt noin
300 000 miehen vahvuinen
kenttäarmeijamme oli paikoil-
laan, oli tarkoituksenmukaista
tarkistaa suojajoukkojen ryh-
mitystä Kannaksella sekä Laa-
tokesen Karjalassa.

Se, että Moskovan neuvotte-
lut sekä toisaalta puna-armei-
jan hyökkäysvalmistelut otti-
vat oman aikansa, sotilaallinen
valmiutemme nostaminen ta-
pahtui joustavasti ja häiriöit-
tä sekä Euroopassa kehittyvän
kriisin tapahtumia ja astetta
seuraillen. Eli Moskovan neu-
vottelujen aikana puolustusvoi-
mamme olivat valmiina poliit-
tisen johtomme omaksuman
kannan - itsenäisen valtion alue
on loukkaamaton - tukena.

Anssi Vuorenmaa

Lähteitä: Talvisodan historia 1-4,
WSOY 1977-1979, Reino Arimo:
Suomen linnoittamisen historia,
Otava 1981, Anssi Vuorenmaa: Rat-
kaisun hetkiä, Valitut Palat 2006,
Antti Numminen: Sotilaallinen val-
miutemme ennen talvisotaa, Soti-
lasaikakauslehti 11/1979.



Saksan valtakunnankansleri Adolf Hitler kävi onnittelemassa ylipäällikkö C.G.Mannerheimia hänen täyttäessään 75 vuotta 4.6.1942.

- RISTEILYT AIKUISEEN MAKUUN -

Kultainen Linja

Viking Linen risteilyt aikuiseen makuun ovat
kaikille 60 vuotta täyttäneille erityisen edullinen
tapa risteillä. Tule kokemaan itse!

Hintaesimerkkejä kevään Erikoislähdöille

Helsingistä **80 €/B-hytti (FKGYLK)**

Turusta **46 €/B-hytti (FRNGLI)**

Tallinnan Tanssiristeilyt alk. **12 €/henkilö (FKGYLP)**
Hytit lisämaksusta.

Varaukset

lähimmästä matkatoimistosta tai
www.vikingline.fi/risteilyvaraukset
puh. 0600 - 41577

(1,64 €/vastattu puhelu + pvm/mpm)

Paikkoja rajoitetusti.
Pidätämme oikeudet muutoksiin.
Palvelumaksu 5 €/varaus, ei Internetin kautta
maksettavista matkoista.

VIKING LINE



HELSINKI-TUKHOLMA

Syksyn 2009 Erikoislähdöillä on luvassa runsaasti
tanssia, upeita esiintyjiä sekä mielenkiintoista
ohjelmaa:

- 4.11. Kai Hyttinen ja Fredi
2.12. Annika Eklund

Lähdöillä mukana myös Kike Elomaa juontamassa
Seniorikaraoke-osakilpailuja.

TURKU-TUKHOLMA

Luvassa hauskaa yötäpäivää! Amorella ja Isabella
kutsuvat sinut ja ystäväsi Itämeren iloisimmille
risteilyille.

Erikoisristeilyt aikuiseen makuun Amorellalla

- 16.9. artistina Tapani Kansa
18.11. estradilla Anne Mattila

Marco Bjurström Talkshow
Upeita vieraita jututettavana tiistaisin kerran
kuukaudessa.

Sekä aamulähdöillä Amorellalla sekä iltälähdöillä
Isabellalla loistavat artistit, esim. Matti & Teppo,
Finlanders, Vesa-Matti Loiri, Kari Vepsä ja Tommi
Läntinen.

HELSINKI-TALLINNA

Viking XPRS:llä nautit hyvästä ruoasta ja juomasta,
pyörähdät tanssiparketeilla, shoppaillet edullisesti
merimyyrmälässä sekä viihdyt Viking tunnelmassa!
Risteilyn myötä pikkuloma tuntuu pidemmältä kuin
onkaan.

Itärajan linnoittaminen ennen talvisotaa

Kirjoituksessa esitetään pääpiirtein Suomen puolustusvalmiuden kehittyminen linnoittamalla. Tarkastelun kohteena on uhanalaisimmaksi suunnaksi koettu Karjalan kannas. Kannasta linnoitettiin lähes kahden vuosikymmenen aikana rakentamalla betonisia konekiväärikorssuja, mutta välttävä valmius saatiin vasta vuoden 1939 vapaaehtoisten ja joukkojen kenttälinoittamisella.

Suunnittelu alkaa

Suomen itsenäistymisen jälkeen koettiin Neuvosto-Venäjä ainoaksi sotilaalliseksi uhkaksi. Tilanne rajalla oli rauhaton ja etenkin Karjalan kannaksen puolustus suunnittelua pidettiin kiireellisenä.

Jo kesällä 1918 ylipäällikkö, ratsuväenkenraali C. G. **Mannerheim** antoi kahdelle ruotsalaiselle upseerille tehtävän suunnitella Kannaksen puolustusta ja linnoittamista. Myös saksalaiset esittivät oman näkemyksensä Kannaksen puolustamiseksi. Oman panoksensa suunnitteluun antoivat myös kenraalimajuri G. **Theslöf** ja majuri J. **Fabritius**. Fabritius oli mukana linnoitussuunnittelussa ja linnoitustöiden johtamisessa aina talvisodan loppuun asti.

Kaikissa suunnitelmissa lähdettiin siitä, että Karjalan kannaksen itäosassa puolustus nojasi vesistölinjaan Vuoksi – Suvanto – Taipaleenjoki. Lännessä puolustuslinjan kulku vaihteli sen mukaan, miten voimien arveltiin riittävän puolustukseen.

Syksyllä 1919 yleisesikunnan päälliköksi tuli kenraalimajuri P.O. **Enckell**. Hän ryhtyi heti tutkimaan itärajan puolustusta ja linnoittamista. Suunnitteluun osallistuivat Enckellin lisäksi edellä mainittu majuri Fabritius ja ranskalainen linnoitusspesialisti majuri J.J. **Gros-Coissy**. Enckellin suunnitelman pohjalta linnoitustyöt aloitettiin kesällä 1920 samall, kun suunnittelua jatkettiin.

Ensimmäisenä itärajan puolustuksen rakentamisen aloitti kuitenkin rannikkotyökistä. Syksyllä 1919 ryhdyttiin rakentamaan useita linnakkeita Viipurinlahdelle ja Laatokalle.



Päivölän kansanopiston pihapiiriin tuotiin Salmenkaidasta Mannerheim-linjalta panssariestekivi, johon laitettiin laatta. Metallilaatta on venäläisestä Talvisodassa Summan lohkolla tuhoutusta T-26 panssarivaunusta. Panssariestekiven lisäksi kokonaisuuteen kuuluu kolme muuta Valkeakosken Sääksmäeltä hankittua kiveä. Nämä kolme kiveä symbolisoivat Suomen itsenäisyyttä, kulttuuria ja kansakuntaa, joita panssarikivi vartioi. Muistomerkkikokonaisuuden nimi on Rajan turva. Nimi tulee opiskelijoiden rahankeräyksestä puolustusvoimille 30-luvulla, jota keräystä kutsuttiin nimellä Rajan turva.

Enckellin linjan linnoittaminen 1920-luvulla

Enckellin suunnitelman linjat olivat seuraavat: päävastarinta-asema tuli tasalle Römpötti – Summa – Muolaanjärvi – Äyräpäänjärvi – Vuoksi – Taipale. Taaempi asema tuli Viipurin eteläpuolelle Nuoraa – Säiniö tasalle sekä Lyykylän ja Heinjoen maastoihin.

Enckellin suunnitelmaa arvosteltiin siitä, että päävastarinta-asema oli liian kaukana rajasta. Hän puolusteli ratkaisua sillä, että liikekannallepanossa lähempänä olevat asemat ehdittäisiin varmemmin miehittää.

Suunnitelman perusta oli, että puolustuksen rungon muodostavat 150 mm:n hauptsin osuman kestävät konekiväärikorssut, jotka sijoitetaan sivustatuliasemaan. Linnoittamiseen saadut rahat eivät kuitenkaan riittäneet tarvittavaan määrään massiivisia pesäkkeitä. Koska konekiväärien tuli haluttiin rintaman kattavaksi, korssut rakennettiin pääasiassa hyökkääjän tulosuuntaan ampuviksi.

Vuosina 1920 - 24 rakennettiin yhteensä 182 betonista korsua. Näistä Karjalan kannaksen pääasemassa oli 144 ja taaemmassa asemassa 24 korsua. Lisäksi Enckellin suunnitelmaan kuului Laatokan poh-

joispuolella Jänisjokilinja, jonne rakennettiin 14 korsua.

Korsuista 122 kpl oli konekiväärikorssuja, lisäksi tehtiin joitakin tykki- ja tulenjohtokorsuja. Majoituskorsuja oli 27 kpl. Korsujen yhteyteen ei tehty muita linnoitteita, ainoastaan saatettiin rakentaa piikkilankaesteita. Painopistealueena oli Römpötti – Humaljoen – Summajärven alue, jonne rakennettiin 81 korsua, niistä 53 oli konekiväärikorssuja.

Alkuperäinen suunnitelma kutistui koko ajan rahan puutteen takia. Linnoitustyön toteuttivat rakennusliikkeet Granit Oy ja Pyramid Oy. Linnoittaminen päättyi syksyllä 1924 kenraali Enckellin erottua palveluksesta.

Linnoittaminen 1930-luvulla

Linnoitustyöt Karjalan kannaksella aloitettiin uudelleen vuonna 1932. Joukkojen määrän, liikekannallepanojärjestelmän nopeutumisen ja linnoitustekniikan kehittymisen johdosta virisi keskustelu päävastarinta-aseman sijainnista. Armeijakunnan komentaja, kenraalimajuri H. **Öhqvist** ehdotti linjaa siirrettäväksi lähemmäksi rajaa Kaukjärven, Perkjärven, Kirkkojärven ja Punnusjärven kannaksien tasalle. Yleisesikunnan päällikkö, kenraalimajuri K.L. **Oesch**

puolestaan esitti linnoittamisen jatkamista pääpiirteisellä Enckellin linjalla mm. sillä perusteella, ettei tehty työ menisi hukkaan. Oeschin kanta, jota mm. YE:n operatiivisen osaston päällikkö, eversti A.F. **Airo** kannatti, voitti. Kuitenkin juuri ennen Talvisodan syttymistä pääpuolustuslinja siirrettiin Öhqvistin esittämälle tasalle.

Kolmekymmentäluvun linnoittaminen voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen: 1932 - 34 Inkilän alue, 1936 - 37 Summan alue ja vuonna 1938 aloitettu linnoittaminen, joka jatkui talvisotaan asti ja sen aikanaikin.

Inkilän alueelle rakennetut korssut olivat rakenteeltaan ja ratkaisultaan aivan erilaisia 1920-luvun korsuihin verrattuna. Korssut olivat kookkaita. Niissä oli yhdestä kolmeen konekivääriä ja majoitustilaa asemiehistön lisäksi jalkaväelle. Konekiväärin pyrittiin saamaan sivustatuliasemiin ja ampu- ma-aukkosein suojattiin siipimuurilla. Osa alueen korsuista etuseinä tehtiin panssariteräslevyistä.

Kaikkiaan Inkilän asemaan rakennettiin tässä vaiheessa kuusi korsua, ns. Ink-korssut. Työ tehtiin pääasiassa koulutukseen liittyen. Rakentajina olivat Pioneeripataljoonan henkilökunta ja varusmiehet Korialta.

Toisessa linnoitusvaihees-

sa korsujen koko edelleen kasvoi. Niistä tuli eräänlaisia linnakkeita. Korsuun kuului kaksi tai kolme erillistä maaston mukaan sijoitettua konekivääripesäkettä, joita yhdisti käytävämäinen majoitustila. Korsuissa käytettiin betonin lisäksi paksuja teräslevyjä etuseinämässä ja katoissa. Majoitustila oli syvällä betonin sekä maa- ja kivi- kerroksen alla. Korsuihin asennettiin teräksiset tähtystyskuvat ja niistä tehtiin kaasutiiviitä.

Linnoitustyötä varten Puolustusministeriö perusti erityisen työmaaorganisaation. Linnoittamiseen saatiin varoja kutakin kohdetta varten erikseen. Tässä vaiheessa rakennettiin kolme massiivista korsua, kaksi Summan ja yksi Inkilän alueelle.

Toukokuussa 1938 hyväksyttiin perushankintalaki. Tämän jälkeen myös linnoittaminen lähti uuteen vauhtiin. Käyttöön otettiin linnoitusteknisesti uusia ratkaisuja. Myös aikaisempia vanhentuneita ja heikkoja korsuja alettiin uudistaa. Uusina korsutyyppeinä rakennettiin komento- ja miehistökorsuja. Miehistökorsu oli mitoitettu joukkueen suoja- asemaksi.

Vuosina 1938 - 39 saatiin valmiiksi tai aloitettiin 67 uuden korsun rakentaminen. Viimeiset linnoitustyöt saatiin loppuun Talvisodan aikana. Korssut rakennettiin päävastarinta-asemaan Summan ja Vuoksen välille.

Vanhoja 1920-luvulla tehtyjä ns. Enckellin korsuja kunnostettiin tai laajennettiin 23 kpl. Mikäli mahdollista, vanhoista konekiväärikorssuista pyrittiin tekemään sivustatulta ampuvia, jolloin niihin tehtiin siipimuurit. Jos tämä ei onnistunut, tehtiin niistä komento- tai majoituskorsuja sulkemalla ampuma-aukko ja peittämällä etuosa maalla. Ennen vuotta 1938 rakennetuista korsuista puuttui myös kalustus ja mm. konekiväärien jalustat. Niitä kehiteltiin ja rakennettiin uudistustyön yhteydessä.

Kaikkiaan Karjalan kannaksella oli linnoitettuja kes- tolaitteita syksyllä 1939 sodan alkaessa 221 kpl. Niistä yhden, kahden tai kolmen konekiväärin korsuja oli 157 ja tykkikorssuja 8. Loput olivat miehistö- tai komentokorsuja.

1930-luvulla rakennettiin myös kenttälinoitteita. Näi-

tä olivat piikkilanka- ja hyökkäysvaunuesteet sekä suoja-joukkojen tukikohtien linnoitteet. Vuosikymmenen alassa rakennettiin pääasiassa piikkilankaesteitä teiden suuntiin ja kapeikkojen sulkemiseksi. Vuosikymmenen puolivälissä alettiin painokkaasti tehdä hyökkäysvaunuesteitä. Ne olivat rinneleikkauksia, kairantoesteitä ja sudenkuoppia. Näitä tehtiin etupäässä suojajoukkojen ryhmitysalueelle pääaseman etupuolelle. Myös vesistöjen tulvituksia suunniteltiin ja järjestelmiä rakennettiin vuosikymmenen lopulla.

Kivisiä panssariesteitä kehiteltiin vasta vuosikymmenen lopulla. Ensimmäiset rakennettiin Summan alueelle 1937. Ne osoittautuivat liian mataliksi. Pääesikunta antoi tarkat ohjeet esteiden rakentamisesta kesällä 1939. Kenttälinoitustöitä tekivät kesäisin pääasiassa suojajoukot koulutus- ja harjoitustöinä.

Kenttälinoittaminen pääsi todenteolla vauhtiin vasta 1939 vapaaehtoisten linnoittajien ansiosta sekä YH:n aikana joukkojen ryhmittymässä asemiinsa. Joukkojen lisäksi linnoitustöitä jatkoivat edelleen erityiset linnoitusyksiköt. Vasta YH:n ja sodan aikana linnoitettiin pääasiassa kenttälinoittein väliasema (V-asema) ja taka-asema (T-asema).

Vapaaehtoinen linnoittaminen vuonna 1939

Kevättalvella 1938 Akateeminen Karjalaseuran (AKS) maanpuolustusjuhlassa vaadittiin Karjalan kannaksen ja Ahvenanmaan linnoittamista. Seura tarjosikin jo samana syksynä 2-3 komppanian suuruisia osastoja vapaaehtoisia linnoitustöihin Kannakselle. Myös Suojeluskuntain esikuntapäällikkö eversti A. Martola teki joulukuussa esityksen hyökkäysvaunuesteiden rakentamiseksi vapaaehtoisvoimin Karjalan kannakselle.

Keväällä 1939 puolustusministeri J. Niukkanen asetti toimikunnan suunnittelemaan vapaaehtoisen linnoittamisen järjestämistä. Toimikunta jätti mietintönsä huhtikuussa. Siinä työvoiman kokoaminen ja johtaminen annettiin Suojeluskuntajärjestölle, tekninen johto oli Puolustusministeriön teknisellä osastolla. Muonitusvas-

tuu annettiin Lotta Svärd -järjestölle.

Linnoituskohteina olivat Kannaksen panssariesteet ja rannikkolinnakkeiden lähipuolustusasemat. Suunnitelman mukaan piti 4.6.-16.12. välisenä aikana organisoida linnoittajia n. 70 000 miestyöviikkoa. Tämä teki n. 3 300 miestä joka viikko.

Vapaaehtoiset linnoitustyöt alkoivat 4.6.1939 ja ne kestivät 8.10. asti, jolloin ”Ylimääräiset harjoitukset” keskeyttivät ne. Kaikkiaan linnoitustöihin ehti osallistua n. 60 000 miestä ja 2 500 lottaa.

Linnoitustöiden rahoittamiseksi AKS järjesti rahakeräyksen ”Rajan Turva”. Siihen osallistui yli 260 000 kansalaista ja se tuotti yli 11 milj. mk. Myös Suojeluskuntajärjestö ja Lotta Svärd -järjestö keräsivät varoja ja erilaista materiaalia linnoittamisen tukemiseen.

Estetöitä oli suunniteltu tehtäväksi yli 100 km. Painopistealueina olivat päävastarinta-asemassa teiden suunnat ja järvikapeikot. Lisäksi työkohteina olivat pääaseman ja rajan välillä olevat edulliset viivytysalueet sekä väliasema Pyhäjärven ja Laatokan välillä.

Myös Laatokan pohjoispuolella yhdessä varusmiesten kanssa oli estetöissä pieni joukko vapaaehtoisia. Rannikkolinnakkeiden lähipuolustusasemia ym. töitä tehtiin Hangon ja Helsingin välillä sekä Viipurinlahdella ja Laatokalla.

Vapaaehtoisesta linnoittamisesta tuli oikea kansanliike. Halukkaita oli kaikenikäisiä ja kaikista yhteiskuntaluokista. Aluksi väkeä tuli enemmän kuin töihin voitiin sijoittaa, vain elonkorjuun aikana työvoiman tarjonta hiljeni. Kannaksen vapaaehtoinen linnoitustyö oli maanpuolustustahdon voimakas ilmaus. Se loi kansaan yhteishenkeä ja lähensi erilaisia yhteiskunnallisia näkemyksiä.

Mannerheim-linja

Talvisodan urhean taistelun ja Puna-armeijan hyökkäyksen torjunnan ansiosta syntyi käsite Mannerheim-linja. Sen loivat lähinnä ulkomaiset kirjeenvaihtajat ja tarkkailijat. Mannerheim-linjaksi nimitettiin puolustuslinjaa, jolle vihollisen hyökkäys aluksi pysäytettiin. Se oli pääosin päävastarinta-asema, jossa oli suurin osa betonisista kantalinnoitteis-



Panssariesteekiven laatan teksti muistuttaa Valkeakosken-Sääksmäen miesten linnoitustöistä ennen Talvisotaa.

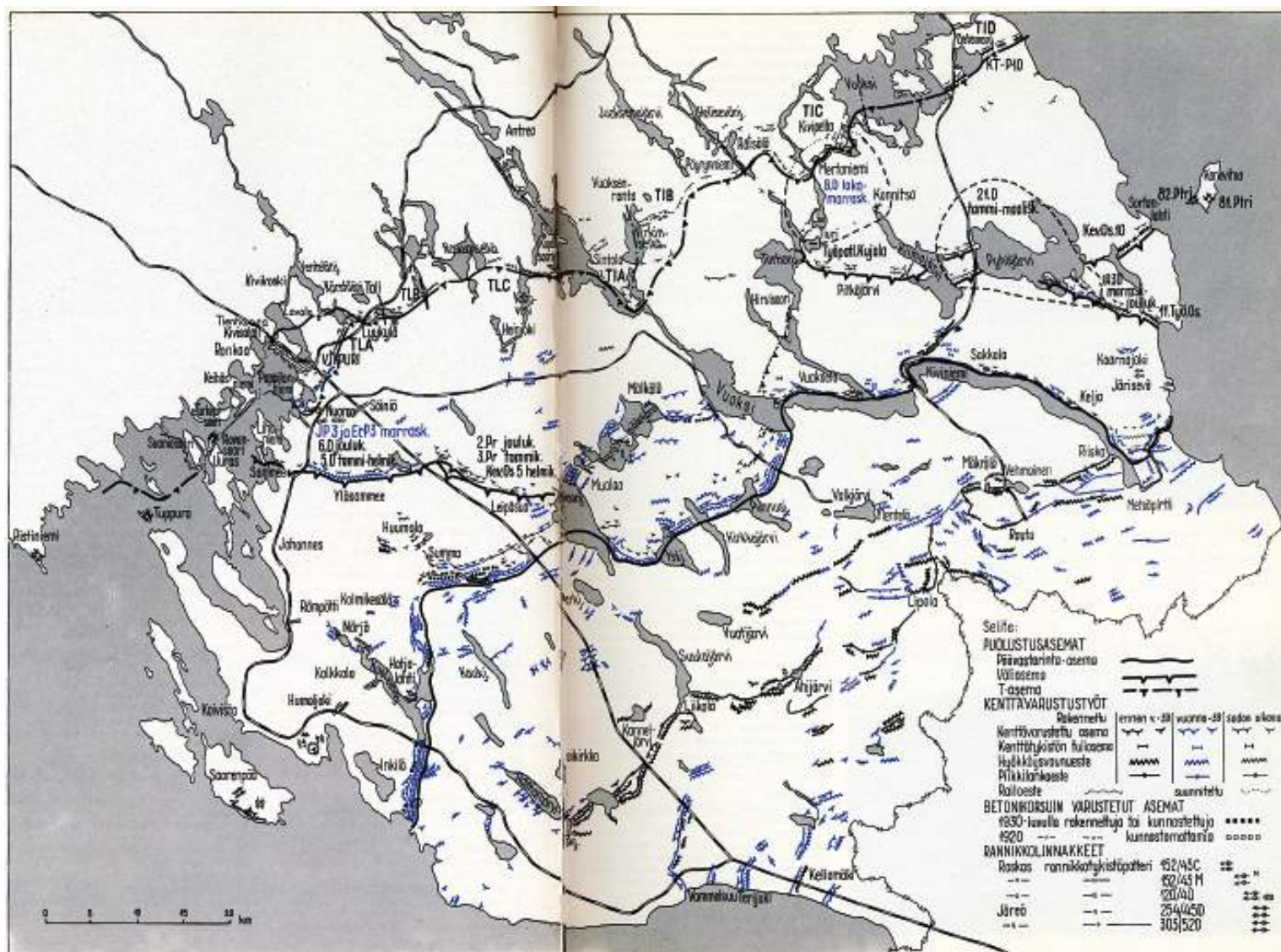
ta. Keski-Kannaksella siihen kuului vain kenttälinoitettu osuus, joka juuri ennen sodan syttymistä otettiin osaksi päävastarinta-asemaa.

Puolustuslinjalla oli pituutta n. 140 km. Vaikka se sai legendaarisen maineen, se oli todellisuudessa varsin vaatimaton. Keskimäärin Mannerheim-linjalla oli rintamakilometriä kohti 4 konekiväärikorsoa tai pesäkettä, 4 majoituskorsua, 3 km taistelu- tai yhteyshautaa, 2,5 km piikkilankaestettä ja 1 km hyökkäysvaunuestettä.

Ylipäällikkö Mannerheimin mielestä suomalaiset sotilaat urhealla taistelullaan loivat käsitteen Mannerheim-linja.

Arto Mikkonen

Lähteet: Sotatieteen laitos ”Talvisodan historia” osa 1, Reino Arimo ”Suomen linnoittamisen historia 1918-1944”, Antero Uitto – Carl-Fredrik Geust ”Mannerheim-linja, Talvisodan legenda”, Eero-Eetu Saarinen ”Pioneeriaselajin historia 1918-1968”



Linnoitustilanne Talvisodan aikana Kannaksella. Karttaan on merkitty kaikki rakenteet niiden valmiutta ja käyttöarvoa arvostelematta, joten piirros antaa linnoittamisen tehokkuudesta liioittelevan kuvan. Kuva: Talvisodan historia.

Synthes Oy Helsinki	Onnin Auto Oy Helsinki	RTH Oy Helsinki
Kiviveistämö Levander Oy Helsinki	Ilmastointimittaus Ari Sara Oy Helsinki	Trans-Huolto Helsinki
Transpap Oy Helsinki	 KOLSTER Iso Roobertinkatu 23, 00120 Helsinki puh. 09-618 821	Oy Konwell Ab Helsinki
Ilmastointityöt Ramiair Helsinki puh. 040-544 8345	Logistiikkayritysten liitto ry Helsinki	Asianajotoimisto Kari Silvennoinen Ky Korkeavuorenkatu 19 A, 00130 Helsinki Puh. 0101 616 8920, www.silvennoinen.fi
Arkkitehtitoimisto Arknova Oy Helsinki	Varjorakennus Hollola	Hyvinkään Kone ja Rautavälitys Oy Hyvinkää
Tilintarkastustoimisto Vairimaa Ky Hyvinkää Puh. 0400-608 784	Linnamäki Steel Oy Hämeenlinna	Braheteam Oy Ltd Hämeenlinna
Rakennustoimisto Jupe Oy Imatra	Björklund Båtslip Kb Iniö	Nikko Oy Jakkula
Kuljetus Risto Putkinen Oy Joensuu	 JYKES KIINTEISTÖT	Refrigo Oy Jyväskylä
Insinööritoimisto Esa Perho Oy Järvenpää	VM-Team Oy Jääli	Helkama Bica Oy Kaarina
Kajaanin Peltityö Ky Kajaani	Kuljetusliike Pasi Syrjälä Ky Kannus	J&J Johansson Ky Karjalohja
Suomen Vibrakone Oy Kerava	Luotettavaa rakennuspalvelua Uudellamaalla vuodesta 1972 erikoisalana teollisuus-, liike- ja julkinen rakentaminen  rakennustoimisto nousiainen oy Sementtitehtaankatu 2, 04260 KERAVAL puh. (09) 2747 260 Fax (09) 2747 2690	Makve-Systems Oy Kerava
Tilitoimisto Ordent Oy Kerava	Linja-autoliikenne Helander ja K:nit Oy Kestilä Puh. (08) 812 2325, 0400-890 753 ja 040-586 1567	Kesälahden Maansiirto Oy Kesälahti
Oy Dahlberg&Co Ab Kirkkonummi	ST-Kiinteistöpalvelu Oy Kitee	RI-Yhtiöt Oy Klaukkala
KH-Kiinteistöhuolto Oy Klaukkala	 Ahola Transport www.aholatransport.fi	Kotkan Lämpö ja Vesityö Oy Kotka
OT-Yleispalvelu Kotka	Insinööritoimisto Lasse Kilpinen Oy Kotka	Metallisorvaamo M.Hakala Oy Kouvola



KORVEN KAIKU

N:o 24/I030

14. Divisioonan perinneyhdistyksen tiedotuslehti

Sotaveteraani-lehti julkaisee osan elokuussa ilmestyneestä 14. Divisioonan perinneyhdistyksen tiedotuslehestä KORVEN KAIKU.

Lehden tapahtumat liittyvät perinneyhdistyksen nuoriso- ja perinnevuoden ja torjuntavoitto 65 vuotta juhlatviikonloppuun 4.-6.9.2009 Ilomantsissa.



Jääkärikenraalimajuri Erkki Raappana.

Neljästoista divisioona oli jatkosodan aikainen suomalainen sota-toimiyhtymä, joka muodosti pääosan Lieksan-Kuhmon-Rukajärven suunnalla toimineista joukoista. Divisioonaa komensi jääkärikenraalimajuri, Mannerheim-ristin ritari Erkki Raappana.

14. Divisioonan perinneyhdistys on kansalaisjärjestö, joka tukee eri sukupolvien välistä yhteistoimintaa vaalimalla tammenlehtisukupolven arvokkaita perinteitä. Yhdistys järjestää myös nuoriso- ja perinnetapahtumia sekä kirjoitus- ja urheilukilpailuja yhdessä koulujen kanssa.



Eversti Jukka Valkeajärvi on perinneyhdistyksen sihteeri ja lehden päätoimittaja

Perinneyhdistys viettää viidettä virallista toimintavuotta. Ilomantsin viime vuonna perustama paikallisosasto on tarttunut alueellaan ”härkää sarvista” ja onnistunut järjestämään aikaisempien vuosien tapaan onnistuneen toimintavuoden, yhdessä alueen koulujen kanssa.

Nuorille on järjestetty liikunnallisia kilpailuja, luontoaiheisia partioitehtäviä sekä haasteellisia ongelman ratkaisutehtäviä. Samaan aikaan on valmisteltu syksyn juhlatviikonloppua eri tapahtumineen. Suuri joukko vapaaehtoisia maanpuolustusväkeä on lähtenyt esimerkillisesti liikkeel-

Nuoriso, kotimaakunta ja perinteet

le ja näyttänyt, miten yhteisiä asioita hoidetaan. Esille ovat tulleet aidot kotimaakunnan arvot: suoruus, luotettavuus ja yhteisöllisyys.

Maailma muuttuu. Puhutaan globaalista maailmasta, jossa kaupaa käydään ympäri maapalloa ja kaikki ovat maailmankansalaisia. Mutta kuka huolehtii meistä suomalaisista, kun asiat eivät mene suunnitelmien mukaan tai kun meitä kohtaa luonnonkatastrofi? Onko globaali maailma markkinatalouden luoma suuri kupla, joka perustuu jatkuvaan ja kiihtyvään kuluttamiseen? Miten siihen voidaan asiallisesti vaikuttaa? Onko vapautta ilman vastuuta? Näihin kysymyksiin nuoriso törmää päivittäin ja näihin kysymyksiin nuori tarvitsee vastauksia – selvittääkseen tulevaisuuden haasteista.

Pystyäkseen toimimaan kansainvälisessä ympäristössä ihminen tarvitsee juuret. On tiedettävä, mistä olet tulossa ja minne olet menossa. Se antaa terveen perustan ihmisenä kasvamiselle sekä terveille itsetunnolle. Kotimaakunnassa eletty aika saakin mo-

nen palaamaan takaisin aikaan myöten. Tai nuorena opittuja ja tärkeiksi koettuja arvoja vaalitaan jossain muualla. Miksi? Kotona, koulussa ja yhdessä aikuisien kanssa opitut asiat tuntuvat hyvältä ja ne yhdistävät. Ne lisäävät suvaitsevaisuutta ja opettavat nuorille vastuuta itsestä, lähimmäisistä ja luonnosta. Hyvä esimerkki vaikuttaa myös nuorten liikunnallisiin ja terveisiin elämäntapoihin. Aikuisena niistä tulee osalle arvo, jossa yhdistyvät vapaus ja vastuu. Tässä kehityksessä on kansalaisjärjestöillä tärkeä rooli.

Ilomantsin paikallisosasto, yhdessä alueen koulujen kanssa, on onnistunut vuoden aikana vastaamaan nuorille osaan yllä esitetyistä kysymyksistä – aikuisten esimerkin ja yhdessäolon kautta. Asiat eivät ehkä tunnu kaikista tärkeiltä nyt, mutta ne jäävät itämään. Näistä kokemuksen puoroista muodostuu kokonaisuus ja Isänmaa, josta kannattaa huolehtia myös tulevaisuudessa. Näin veteraanisukupolvien perinteet jatkuvat.

Jukka Valkeajärvi



Kenraalimajuri Paavo Kiljunen on perinneyhdistyksen puheenjohtaja

14. Divisioonan perinneyhdistyksen viides toimintavuosi on hyvässä vauhdissa. Haluamme perinneyhdistyksen toiminnalla huolehtia siitä, että Rukajärven suunnan veteraanien panos ei unohdu. Veteraanien hyvät esimerkit kelpaavat ohjeeksi myös rauhan toimissa. Nuo esimerkit kertovat rohkeudesta, uskollisuudesta, isänmaanrakkaudesta, tulevaisuudenuskosta ja veljeydestä. Yhteisen hyvän asettaminen oman edun edelle on se viesti, jota perinneyhdistys haluaa välittää veteraanisukupolven perintönä nuoremmille sukupolvil-

Hyvät Korven Kaiun lukijat!

le. Naapurista ja kaverista välittäminen, terveet elämäntavat ja luonnon arvostaminen ovat asioita, jotka antavat elämälle tukevan perustan.

Nuoriso- ja perinnevuoden pää-tapahtumat järjestetään tänä vuonna Ilomantsissa. Pääjuhlassa muistetaan samalla 65 vuoden takaista torjuntavoittoa. Ensi vuoden tapahtumat on tarkoitus järjestää Iisalmessa. Tapahtumia kierrätetään edelleen vuorovuosin ala-osastojen toiminta-alueilla. Perinnepäivien teemana on tällä kertaa ”Nuoriso, kotimaakunta ja perinteet”. Teeman ympärille rakentuvilla tapahtumilla välitetään tietoa veteraanisukupolven panoksesta isänmaalle.

Kiitän paikallisosastoja ja yhdistyksen aktiivisia jäseniä erinomaisesta toiminnasta yhdistyksen päämäärien hyväksi. Yhdistys on nyt vakiinnuttanut toimintansa Kainuussa, Ylä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa. Perinteinen talkoohenki on jatkos-

sakin toiminnan olennaisin edellytys.

Yhdistys toimii ihmisten keskelä. Sinne meidän on jakettava jalkautua. Perinneyhdistyksenkin toiminta voi olla asiakaslähtöistä. Toiminnan on oltava samalla perinteitä kunnioittavaa mutta myös tässä ajassa. Perinneyhdistyksen toiminnan kärki onkin suunnattu koulunuorisoon, jonka varassa tulevaisuutemme väistämättä lepää. Nuorille on puhuttava kieltä, jota he ymmärtävät. Veteraanien ikuisesti kestävät arvot sekä kokemukset sodasta ja rauhasta ovat käytettävissä vahvistamaan nuorisomme henkistä pohjaa. Yhdistys pitää parhaansa mukaan myös jatkossa huolen siitä, että veteraanien esimerkki välittyy nuorten sukupolvien voimavaraksi ja elämän evääksi. Toivotan perinnepäiville osallistuville unohtumatonta yhteistä tilaisuutta sekä kaikille lehden lukijoille hyvää vointia ja terveyttä sekä rauhallista syksyä.

Paavo Kiljunen

Perinnevuoden nuoriso-tapahtumia Pohjois-Karjalassa

14. Divisioonan perinneyhdistyksen tarkoituksena on vaalia veteraanisukupolven perintöä.

Divisioonan joukot, maakunnalliset perustamispaikat ja niiden historia, joukon komentaja, Mannerheim-ristin ritari kenraalimajuri Erkki Raappana johtajana sekä ihmisenä ja Rukajärven suunnan henki ovat osa nuorisolle siirrettäviä perinteitä. Esimerkillisyys ja me-henki ovat tärkeitä myös tuleville sukupolville heidän kasvaessaan vastuuntuntoisiksi kansalaisiksi.

Huhtikuussa järjestettiin sähköturnaus Tietäväisen koulussa. Mukana olivat joukkueet Ilomantsin Pogostan koulusta, Kiteen Arpen koulusta, Tuupovaaran yläkoulusta sekä Tohmajärven Tietäväisen koulusta. Turnaus oli tiukka maalieron ratkaistessa voiton kiteeläisille ja hopean jäädessä järjestävälle koululle. Turnauksesta sovittiin vuosittain toistuva perinne ja järjestämisvastuu kiertää eri kouluilla.

Juhlavuotena 2009 järjestetään monipuolisia perinnetapahtumia. Koululaisten perinne- ja luontoaiheinen vaellus toteutuu Tietäväisen koulussa Tohmajärvelä. Vaellustyyppinen tapahtuma on samalla Tietäväisen koulun ja Tohmajärven lukion liikuntapäivä elokuun lopulla.

Elokuussa järjestetään sukku-laviesti Ilomantsin alakouluille koulujen yhteisen liikuntapäivän merkeissä. Ilomantsin koululaiset kilvoittelevat perinneaiheisessa kirjoituskilpailussa vielä kuluvan syksyn aikana. Karjalan sotilas-soittokunta järjestää perjantaina 4.9. konsertin kaikille Ilomantsin koululaisille.

Eri tapahtumien ja kilpailujen palkintojenjaot järjestetään juhlatviikonloppuun perjantaina Ilomantsin liikuntahallilla Karjalan sotilassoittokunnan konsertin yhteydessä.

Arto Juntunen



14. Divisioonan Lieksan alaoston puheenjohtaja Juhani Ryynänen luovuttaa tutustumiskäynnin muistoksi Ilomantsin alaoston puheenjohtajalle Arto Juntuselle ja varapuheenjohtaja Martti Kukkoselle Tauno Oksasen kirjan "Armoton erämaa".



Lieksan ja Ilomantsin alaoston edustajat kävivät yhdessä perinnepäivien retkikohteissa. Kuvassa joukko hiljentyä Taivallammen muistomerkillä.

14. Divisioonan perinneyhdistyksen Ilomantsin alaosto

14. Divisioonan perinneyhdistys ry on rekisteröity 8.2.2005. Yhdistyksen kotipaikka on Kajaani ja sen puheenjohtajana toimii kenraalimajuri Paavo Kiljunen. Yhdistys vaalii rajakenraali Raappanan perinteitä rajamieshengessä. Yhdistyksen toiminnan pääpaino on siirtää nuorisolle tervehkisiä luonto-, raja- ja liikuntaperinteitä. Perinnevuosi 2009 järjestetään tänä vuonna pääosin Ilomantsissa. Juhlaviikonloppu on pe – su 4.9. – 6.9.2009.

Ilomantsiin järjestettävien perinnepäivien juhlia ja perinnettä säilyttävää yhdistystä tai osastoa Ilomantsissa ei ollut. Tulevia juhlia varten tarvittiin 14. Divisioonan perinneyhdistykseen toimiva sääntöjen mukainen alaosto. 14. Divisioonan perinneyhdistyksen Ilomantsin alaoston perustava kokous oli Ilomantsin kunnan virastotalolla 10.8.2008.

Ilomantsin alaoston puheenjohtajaksi valittiin rehtori Arto Juntunen Tohmajärveltä, varapuheenjohtajaksi ilomantsilaissyntyinen eversti Martti Kukkonen, sihteeriksi maisteri Jorma Ikonen ja rahastonhoitajaksi lehtori Olli Penttinen. Ilomantsin alaosto hyväksyttiin 14. Divisioonan perinneyhdistykseen yhdistyksen hallituksen kokouksessa 16.2.2009.

Alaoston ensimmäinen tehtävä

Ilomantsiin perustetun alaoston ensimmäinen ja suuri tehtävä on nuoriso- ja perinnevuoden järjestäminen.

14.D:n perinneyhdistys vaalii tammenlelväsukupolven arvokkaita perinteitä ja siirtää niitä erilaisten tapahtumien kautta nuorisolle. Yhdistyksen hallitus järjestää yhdessä Ilomantsin alaoston kanssa nuori-

so- ja perinnevuoden Ilomantsissa. Nuoriso- ja perinnevuoden teemana on ”Nuoriso, kotimaakunta ja perinteet”. Vuosi huipentuu kaikkien sukupolvien yhteiseen juhlatiiviskokoukseen ja maanpuolustusjuhlaan 04. – 06.09.2009.

Nuoriso- ja perinnevuosi käsittää mm. keväällä alkavan tiedottamisen ja vuosikokouksen. Koululaisille ja nuorisolle suunnattava kirjoituskilpailu järjestetään yhdessä koulujen kanssa. Veteraaniaiheiset sähkö- ja sukkulaviestiturnaukset järjestetään lähi kuntien kouluissa. Juhlaviikonloppuna on vielä koululaistapahtumia, esitelminä, sotahistoriaan liittyviä tilaisuuksia ja koululaisille sekä yleisölle ilmaiskonsertteja. Puolustusvoimat ja Rajavartiosto järjestävät erilaisia kalustonäyttelyitä.

Perinneyhdistyksen ja sen alaoston tavoitteena on yhdistää eri sukupolvia yhdessä tekemään ja kokemaan lähihistorian tietämystä ja maanpuolustustahtoa. Nuoriso- ja perinnevuoden käytännön toteuttamista vastaa Ilomantsin alaosto hallituksen tukeamana.

Syyskuun ensimmäisenä viikonloppuna 2009 Ilomantsissa vietetään 14. Divisioonan perinneyhdistyksen ja samalla Ilomantsin torjuntavoiton 65-vuotisjuhlia. Yhteistä näille juhlille on rajakenraali Erkki J. Raappana, joka johti Rukajärvellä 14. Divisioonaa ja sodan loppuvaiheissa Ilomantsin torjuntataistelua. Juhlan järjestelyistä vastaa 14. Divisioonan perinneyhdistyksen Ilomantsin alaosto, Karjalan Poikien Kilta ry ja Ilomantsin kunta.

Teksti ja kuvat Matti Kallio

Karjalan Poikien Kilta

Karjalan Poikien Kilta ry on pohjoiskarjalaisten maanpuolustusjärjestöjen yhteistyöelin, eräänlainen ”kattojärjestö”. Kilta vastaa kiltapiiriä ja se kuuluu jäsenenä Maanpuolustuskiltojen Liittoon.

Karjalan Poikien Kilta on perustettu vuonna 1956. Killassa on jäsenenä 32 maanpuolustusjärjestöä, mm. eri veteraanijärjestöjen piirijärjestöjä, reserviläis- ja reserviupseeripiirit, eri aselajikiltoja ja sotilaskotiyhdistyksiä. Varsinaiseksi jäseneksi ei oteta henkilöjäseniä. Killan kunniajäseneksi eli Oltermanniksi on nimitetty Pohjois-Karjalan aluetoimiston päällikkö sekä Pohjois-Karjalan Prikaatin ja Pohjois-Karjalan Rajavartioston komentajat.

Kilta koordinoi jäsenyhdistysten toimintaa järjestämällä vuosittain yhteistyössä Pohjois-Karjalan Aluetoimiston kanssa tulevista maanpuolustustapahtumista kalentereiden yhdistämistilaisuuden. Tilaisuudella pyritään tiedottamaan eri järjestöjen suunnitelmista ja välttämään aikataulullisia päällekkäisyyksiä mm. Karjalan sotilassoittokunnan esiintymisvarausten sekä Puolustusvoimien ja Rajan omen tapahtumien suhteen.

Kilta järjestää kaksi merkittävää, jo vuosikymmenet jatkunutta tapahtumaa: syysjotos ja itsenäisyys-

päivän illallistanssiaiset.

Killan jotokselle eri puolille Pohjois-Karjalaa on jo 37 kertaa kokoontunut 50 – 100 miestä viettämään rentouttavaa viikonloppua liikunnan, visailujen, hyvän seuran ja hyvän huollon parissa. Vuodesta 1993 alkaen on vieraana ollut vuosittain neljä virolaista Jalkaväkirykmentti 200:n veteraania – Suomipoikaa.

Jotostelu tapahtuu 3-5 miehen partioissa. Jotosreitti on suunniteltu siten, että veteraanitkin jaksavat sen kiertää. Matkan varrella on runsaasti erityyppisiä tehtäviä ja näistä saadut pisteet ratkaisevat partioiden keskinäisen paremmuuden. Jotos päättyy näyttävään illalliseen ja palkintojen jakoon.

Maakunnan juhlinn itsenäisyyspäivän iltailaisuus eli illallistanssiaiset on järjestetty jo 41 kertaa. Tilaisuus kokoa noin 150 maanpuolustushenkistä henkilöä liike-elämän, puolustusvoimien ja eri järjestöjen taholta nauttimaan perinteikkäistä ohjelmasta, johon kuuluvat upea ja maistuva illallinen, Karjalan Sotilassoittokunnan komea soitanto mukaan lukien vanhat tanssit, kuorolaulua ym. ohjelmaa sekä iloista yhdessäolota tanssien pyörteissä.

Pekka K.Vatanen

Perinneyhdistyksellä on hyvä nimi



14. Divisioonan komentaja aseveljiensä ja tukijoidensa kanssa vanhalla komentopaikallaan Suomujärven rannalla 1961. Vasemmalta kenraalimajuri Erkki Raappana, KarJP:n komentaja everstiluutnantti Erkki Setälä sekä Karjalaisen Kulttuurin edistämisseuran pj, kauppaneuvos Aro. Vierailu jäi Raappanan viimeiseksi käynniksi majallaan. Maja on tällä hetkellä Ilomantsin Parppeinvaaralla.

Onnittelena 14. Divisioonan Perinneyhdistystä, puheenjohtajaa, hallitusta sekä kaikkia alaostoja viidennestä onnistuneesta toimintavuodesta. Viidessä vuodessa perinneyhdistys on perustanut maakunnallisen paikallisosaston joka vuosi. Tällä hetkellä yhdistyksellä on aktiiviset ja nuoremman sukupolven johdossa olevat paikallisosastot Ylä-Savossa, Pielisen – Karjalassa, Kuhmossa, Kajaanissa ja Ilomantsissa. Yhdistyksen hallituksessa on kaikkien maakuntien edustus. Ei mikään helppo tehtävä. Onhan kysymyksessä vapaaehtoistyö ja suuri alue.

Itseäni hämmästytti keväthalvella yhdistyksen nimiasian ympärillä käyty julkinen keskustelu. Keväällä vuosikokous äänesti nimenmuutoksesta ja voimassa oleva yhdistyksen virallinen nimi sai äänestyksessä selvän enemmistön (27-5). Tämän jälkeen asiaa käsiteltiin hävinneen esityksen näkökulmasta vielä julkisuudessa, vaikka demokraattiset päätökset oli tehty. Kyseinen toimintatapa voinee sopia pörssiyhtiöihin ja politiikkaan, mutta ei vapaaehtoiseen maapuolustus- ja perinneyöhön.

Hallitus ei saisi muka ottaa nimiasiaan kantaa liian vahvasti? Mielestäni puheenjohtaja ja hallitus ei hoida tehtäviään, jos se ei ota selkeää kantaa kyseisiin asioihin. Se taas johtaisi toiminnan hiipumiseen ja vaikeutumiseen. Siitäkö on kysymys? Taitaakin olla asian taka-

na muut asiat, kuin aito nuoriso-työ ja yhdistyksen etu.

Ei yhdistystä perustettu historiakerhoksi tai veteraanijärjestöksi, joita valtakunnassa on riittävästi. Yhdistys perustettiin perinneyhdistykseksi, joka toimii nuoremman sukupolven johdossa yhdessä koulujen sekä nuorisojärjestöjen kanssa ja jonka pääkohde on nuoriso. Yhdistyksen eri tapahtumissa me veteraanit olemme kunniajäseniä ja kuulemme sekä näemme, miten yhdistys toimii. Ja siitä työstä voimme olla kaikki ylpeitä. Samalla me veteraanit voimme siirtää omia kokemuksia nuoremmille, niin kauan kuin voimia riittää.

Antakaamme kaikki mahdollinen tuki sille vapaaehtoisuudelle, joka hyvällä sydämellään työtään tekee. Jatkakaa kunniakasta työtänne kukin omissa tehtävissänne. Näin olette hyvänä esimerkkinä myös tuleville sukupolville. Perinneyhdistyksemme nuorison pariin levittämä ”yhteen hiileen puhaltamisen sanoma” on varmaan jatkossa tulevien koululaisten ja sukupolvien suurimpia haasteita. Olkaamme esimerkillisiä yhteisten asioiden hoitamisessa. Ja älkäämme pilatko perinnetyön aitoa tekemisen iloa kentällä.

Toivotan kaikille voimia ja menestystä vaativassa maanpuolustus- ja perinnetyössä!

Erkki Setälä

Rajakenraali Raappanan maja on tehnyt vuosien varrella pitkän matkan Tiiksan kylän Novinkajärven rannalta Suomujärven kautta Ilomantsin Parpeinvaaralle.



Rukapirtin vaellusvuodet kansien välissä

Ilomantsin Parpeinvaaran rinteessä seisovan jyhkeän hirsirakennuksen vaiheista on julkaistu historiateos. ”Rukapirtti – rajakenraali Raappanan maja vuosilta 1941 – 2007” – kirjan ovat koonneet ilomantsilaiset Jorma Ikonen ja Matti Kallio. Taitto on Jouni Postarin käsialaa ja kustannusyhtiönä on toiminut Ilias Oy.

- Äskettäin edesmennyt rajavartiomestari Eino Venemies, joka on yhtenä ollut huolehtimassa majan opastuksesta, esitti jo vuonna 1994 pidettyjen Ilomantsin torjuntavoittojen 50-juhlien aikaan, että majasta pitäisi tehdä vaikka opiskelijatyönä kirjanen, kertoo Jorma Ikonen.

Kesti kuitenkin lähes kymmenen vuotta, ennen kuin työhön päästiin. Ikonen uhrasi yhden palkatoman työvuokauden kirjoittamiseen, ja eläkkeelle päästyään Kallio paneutui asiaan lähes tiedemiehen tarkkuudella. Jo heti alkuun tekijät huomasivat, että majan alkuvaiheista tietävien joukko alkoi olla jo poissa, ja muutkin tiedot olivat monesti ristiriitaisia tai epävarmoja.

- Nöyrinä meidän piti tunnustaa tosiseikka: Parpeinvaaralla on Rajakenraali Raappanan maja, josta emme tiedä juuri mitään, Ikonen ja Kallio toivat.

Rukapirtin rakensivat silloiselle eversti Raappanalle komentopaikaksi pääosin 14. divisioonan Pioneeripataljoona 24. miehet. Komentokämpän piirustukset teki kajaanilainen arkkitehti, luutnantti Eino Pitkänen. Rakennus valmistui Rukajärven piirin Tiiksan kylässä sijaitsevan Novinkajärven pohjoisrannalle syyskuussa 1941.

- Miehet sanoivat, että tämä on kaunein paikka Karjalassa, kirjoitti komentaja vaimolleen Sylvia Raappanalle.

Runsaasti kuvia

Kuvaajaekspertti Kallion mukaan alun alkaen suunnitelmissa oli 60-sivuinen vihko, mutta työ laajeni 175-sivuisiksi kirjaksi. Rukapirtin voisi oikeastaan rakentaa uusiksi kirjan mukaan. Kirjassa on runsaasti yksityiskohtaisia selvityksiä rakennus- ja korjaustöiden eri vaiheista. Kuvia kirjassa on 160 ja piirroksia 150.

Novinkajärveltä Rukapirtti siirrettiin sodan päätyttyä Lieksaan, lähellä Ilomantsin kunnan rajaa sijaitsevan, kauniiden hiekkarantojen ympäröimän Suomujärven rantaan. Samalla nimi muuttui Suomen majaksi.

Rajakenraali E. J. Raappana kuoli syyskuussa 1962, ja muutamaa päivää myöhemmin majaa hallinnoinut ja käyttänyt Suomi-Seura päätti hallituksen kokouksessaan, että rakennusta aletaan kutsua Rajakenraalin majaksi. Seuraavina vuosina Suomi-Seura joutui uuteen tilanteeseen:

- Ympäristön asukkaat alkoivat vaatia omia oikeuksiaan kalastukseen, metsästykseseen sekä liikumiseen alueella. Seuran jäsenten oma rauha alueella oli uhattuna ja julkinen sana tuntui myös olevan vastaan. Ympäriällä olevat alueet olivat vaarassa joutua uuteen luonnonsuojelualueeseen, jolloin majan sijaintikin alkoi olla uhattuna, kirjassa kerrotaan.

Tunteet kuumenivat

Patvinsuon kansallispuisto perustettiin vuoden 1982 alussa, ja majan maapohjan vuokra-aika oli päätymässä seuraavana vuonna. Kirjassa seurataan tiiviisti ja mielenkiintoisesti tiedotusvälineissä väliin kuumanakin käynyt keskustelua majan seuraavasta sijoituspaikasta.

- Jälkikäteen ajateltuna kiistassa saattoi olla aiheet pieneen sisämaakahakkaan ilomantsilaisten ja lieksalaisten kesken ja valmiudessa oli myös puolustusvoimien joukkoja, kirjoittaa pohtii.

Maja purettiin kesäkuussa 1984 ilomantsilaisen hirsirakentaja Eelis Purmosen johdolla. Pystytys Parpeinvaaralle alkoi välittömästi samojen miesten toimesta ja jo syyskuussa majaa esiteltiin kutsuvieraille. Rajakenraalin majan juhlalliset vihkiäiset pidettiin 1. päivänä kesäkuuta 1985. Parpeinvaaran vuosinaan majassa on ollut noin 150 000 kävijää.

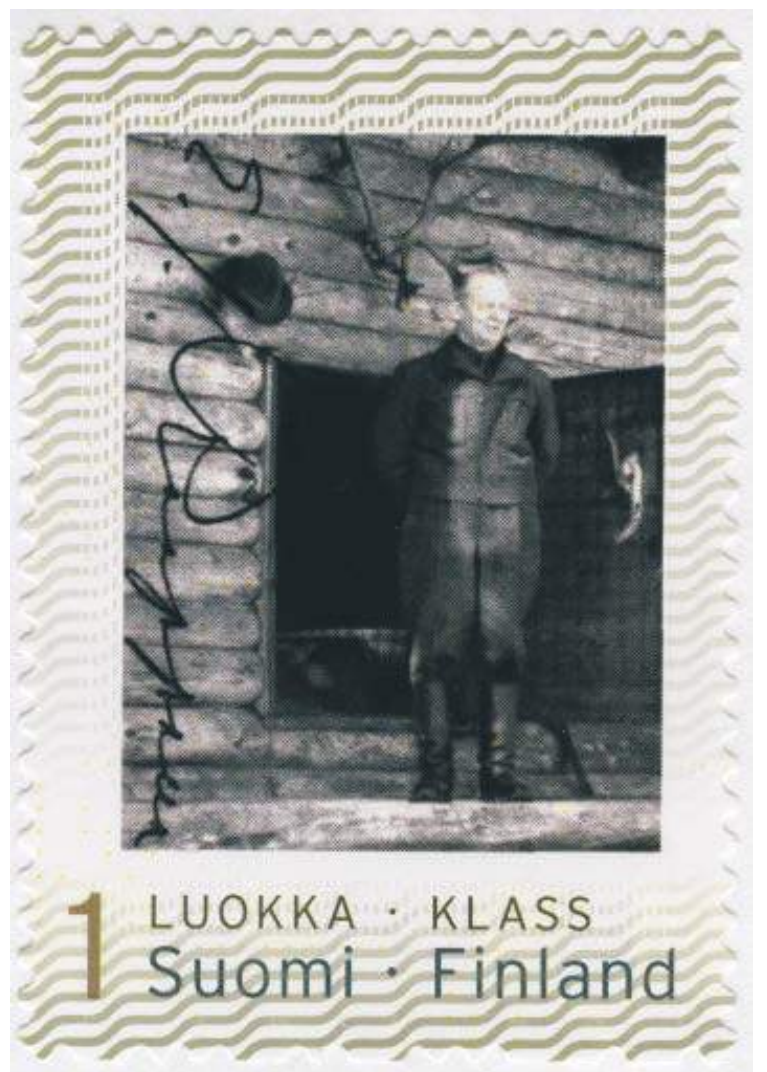
Ilomantsilaiset veteraani- ja maanpuolustusjärjestöt ovat tehneet mittavan työn esitellessään majaa kävijöille.

- Kaiken kaikkiaan talkoo-oppaina on vuosien aikana ehtinyt toimia satoja ilomantsilaisia.

Haastateltu Eino Venemies toteaa kirjan varsinaisen tekstiosan viimeisellä sivulla, että Rukapirtti, Suomen maja ja Rajakenraalin maja ovat suomalaista maanpuolustus- ja eränkäyntihistoriaa.

Maineikkaasta majasta on nyt tehty vertaisensa kirja.

Texti ja kuvat: Armas Härkönen



Raappana-aiheinen postimerkki juhlien kunniaksi

Ilomantsin Postimerkkikerho ja 14.Divisioonan perinneyhdistyksen Ilomantsin alaosa ovat painattaneet juhlien kunniaksi niin sanotun omakuva-postimerkin. Merkkiin on kuvattu kenraali Raappana Suomujärvellä oman majansa portailla vuonna 1957. Valokuva on saatu Raappanan perikunnalta, valokuvaaja on tuntematon. Postimerkissä on E. J. Raappanan nimikirjoitus.

Kenraali on kuvassa metsästysasussaan. Kuvan valinnalla on haluttu korostaa Raappanan erämiestaitoja. Erkki Raappana oli innokas metsä- ja kalamies. Hänen rakkaita metsästysalueitaan olivat itäisen Ilomantsin suu-

ret salot, joihin hän tutustui ilomantsilaisten suurmetsästäjien ja alueen rajamiesten opastuksella. Metsästysalueiden tuntemisesta oli suuri apu, kun marsalkka Mannerheim kutsui 1944 Raappanan johtamaan Ilomantsin taistelua. Jo lentäessään Tiiksasta Raappana suunnitteli tulevia taisteluita ja vihollisen motittamista. Karttoja ei tarvittu, alueen maastot olivat tuttuja jo 1920-luvun metsästysmatkoilta. Ilomantsissa saavutettiin sitten Raappanan johdolla voitto, jota muistellaan nyt 65 vuoden jälkeen Ilomantsissa pidettävissä juhlissa.

Jorma Ikonen

Lieksan alaosa vaalii korpi- ja rajakenraalin perinteitä

Suomi itsenäistyi 1917 ja 1920 Tarton rauhassa Neuvosto-Venäjän kanssa sovittiin maiden välisestä rajasta. 1921 Pohjois-Karjalan rajakomendantiksi tullut kapteeni Erkki Raappana joutui vaatimaan tehtävään paikoin epämielisen ja levottoman rajan vartioinnin kehittämisessä.

Sotien jälkeen kenraali Raappana toimi vielä muutaman vuoden rajavartiostojen komentajana. Rajamiehistä hän halusi kouluttaa kovia ja kestäviä sekä sodan että rauhan töihin. Käydyissä sodissa rajamiehet osoittautuivatkin taitaviksi sotilaiksi. Näitä pe-

rinteitä vaaliessaan 14.D. Perinneyhdistys palkitsee vuosittain kotiutettavia hyvin palvelleita rajajääkäreitä sekä rajavartioston henkilökuntaa.

Pohjois-Karjalan rajavartioston osalta palkitsemisen on suorittanut Lieksan alaosa Ontolan rajajääkärikompaniassa. Vuonna 2009 komentajan esityksestä Perinneyhdistys on palkinnut varusmiehistä perinneyhdistyksen standaarilla ylirajajääkäri Otto P. Lipposen Leppävirralta ja ylirajajääkäri Janne V. Tiiksen Nilsistä. Rajavartiolaitoksen vuosipäiväjuhlassa luovutettiin

Raappanan päällikkö- ja jääkäripuikko Möhkön rajavartioston päällikölle yliluutnantti Juha Ilvoselle. Palkitsemisen ovat suorittaneet alaoston puheenjohtaja Juhani Ryyänen ja sihteeri Matti Komulainen.

Yhteyttä Rajavartiolaitokseen osasto on pitänyt tutustumalla muun muassa Lieksan Inarin ja Ilomantsin Möhkön rajavartiostoihin. Lieksan ja Ilomantsin alaosa ovat vierailleet toistensa luona tutustuen viimeksi Ilomantsissa torjuntataistelujen eri paikkoihin. Lieksan Rajakilan kanssa on aloitettu yhteistyön

kartoittaminen. Raappanan sekä hänen joukkojensa toimintaa Talvi- ja Jatkosodassa tuodaan esille Raappana - puiston tapahtumissa. Tänä kesänä aiheena on Talvisodan ihme ja Ilomantsin torjuntataistelut. Koulujen alettua alaosa tarjoaa alakouluille mahdollisuuden osallistua tietovisailuun, ja ylempien kouluasteiden opiskelijoilla on mahdollisuus esittää kirjoitelmien muodossa toiveitaan kotimaalleen. Lisäksi Lieksan alaosa tukee 14.D. Perinneyhdistyksen toimintaa Hannu Härkösen vastatessa yhdistyksen kotisivuista ja Juha-

ni Ryynäsen toimiessa yhdistyksen rahastonhoitajana ja kirjanpitäjänä.

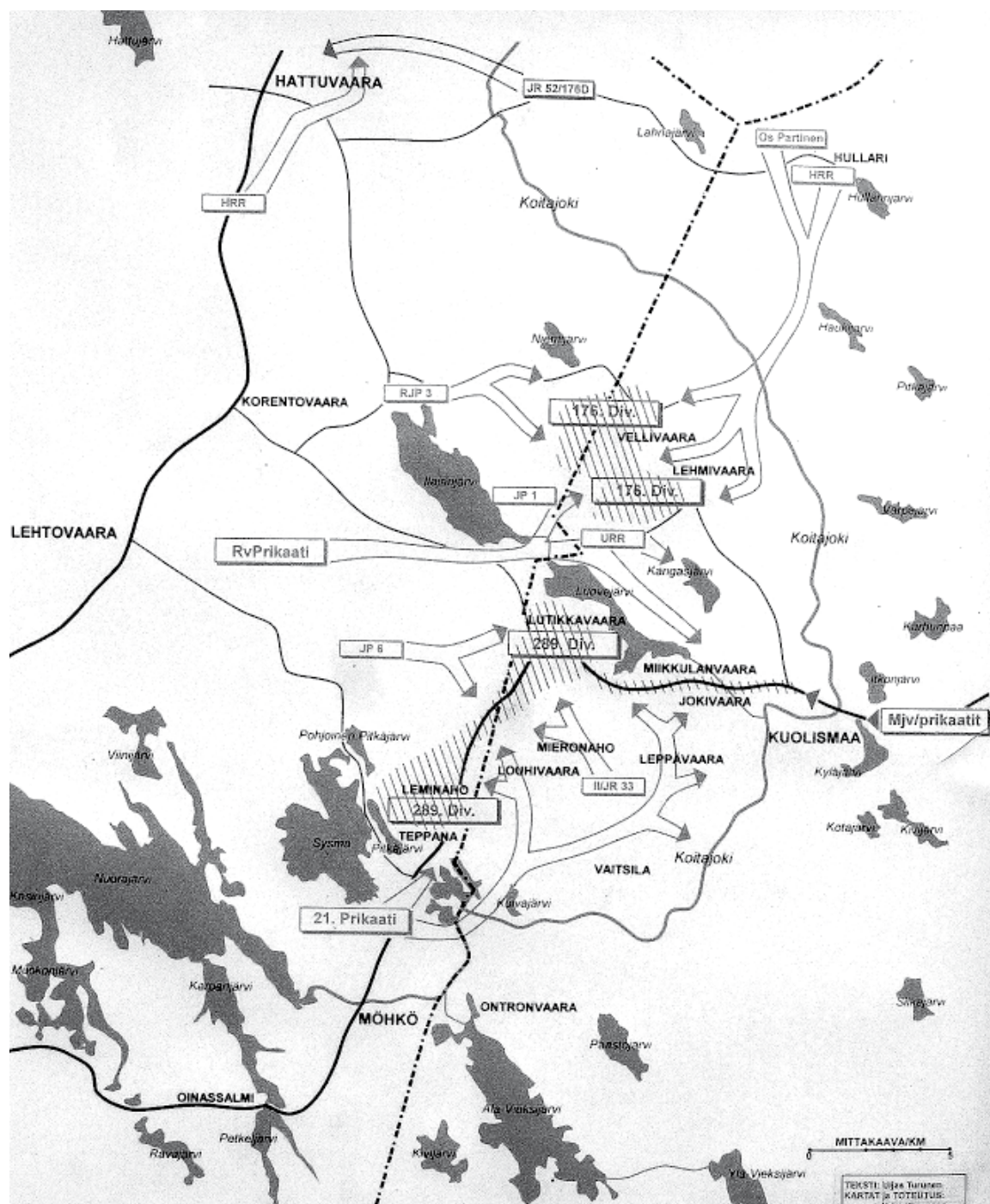
Ilomantsissa valmistaudutaan syyskuulla pidettäviin 14.D. Perinneyhdistyksen ja Ilomantsin torjuntavoittojen 65 -vuotisjuhla- viikonloppuun, minkä merkeissä alaosa ovat tavanneetkin.

Toivotamme juhlien järjestäjille hyvää yhteistyötä ja isänmaallista henkeä muistaessamme sotaveteraaneja ja siirtäessämme perinteitä nuorisolle!

Juhani Ryyänen

ILOMANTSISSA ELOKUUSSA 1944 JATKOSODAN VIIMEINEN VOITTO

Neuvostojoukkojen suurhyökkäys Suomea vastaan alkoi Karjalan kannaksella kesäkuun 9. päivänä 1944. Heinäkuun alkupäivinä Tali-Ihantalan suurtaisteluissa, Vuosalmella ja Viipurinlahdella Kannaksen joukot torjuivat Leningradin Rintaman strategisen iskun vuoden 1940 Moskovan rauhan rajan itäpuolelle. Heinäkuun puolivälissä Leningradin Rintaman johto antoi joukoilleen tavoitetta saavuttamatta käskyn siirtyä puolustukseen.



Kartta Ilomantsin mottitaisteluista, kuvattu opastetaulusta Oinassalmelta.
Kuva: Matti Kallio

Myös Neuvostoliiton Karjalan Rintama aloitti kesäkuun 21. päivänä hyökkäyksen Aunuksen ja 20. päivänä Maaselän kannaksella. Puna-armeijan ylijohdon esikunta, Stavka, oli arvioinut, että suomalaiset siirtävät merkittävän osan Laatokan pohjoispuolisista joukoista painopistesuuntaan Karjalan kannakselle. Siksi Karjalan Rintaman hyökkäyksen piti alkaa kymmenen päivää Leningradin Rintaman hyökkäyksen jälkeen. Arvio piti paikkansa, sillä Päämaja joutui siirtämään lähes puolet Itä-Karjalan joukoista painopistesuuntaan Karjalan kannakselle. Jäljelle jääneet suomalaiset joukot vetäytyivät viivyttyä kohti U-asemaa Koirinoja - Loimola. Heinäkuun toisella viikolla Karjalan Rintaman painopistesuunnalla Laatokan koillis - pohjoisrantaa hyökkäävä vihollinen pysäytettiin Nietjärven - Loimolan taisteluissa. Heinäkuun puolivälin jälkeen taistelut U-asemassa hiljenivät ja vihollinen ei saavuttanut tavoitettaan Sortavala. Taistelut siirtyivät yhä pohjoisemmaksi. Myös Loimola - Tolvajärvi alueella hyökkäykset torjuttiin. Loimolan alueella siirryttiin elokuun alussa puolustustaisteluun ja Tolvajärven alueella 5.8. alkaen.

Ilomantsin suunnalla Karjalan Rintamaan kuuluvan 32. Armeijan 176. Divisioonaa valtasi noin 80 km valtakunnan rajasta olevan Porajärven 13. heinäkuuta 1944 eli samaan aikaan kuin Karjalan kannaksen päähyökkäys oli torjuttu ja neuvostojoukot käskettiin puolustukseen.

Ryhmä Raappanan muodostaminen

Porajärven valtauspäivänä Karjalan Rintaman komentaja, armeijakenraali Kirill Meretskov, määräsi, että 32. Armeijan joukkojen on saavutettava Korpiselkä - Ilomantsi tasa kolmessa päivässä. Käsky oli epärealistinen, sillä se olisi edellyttänyt taistellen etenemistä noin 30 km:n päivätaipalein. Ilomantsia kohti hyökkäsivät venäläiset 289. Divisioonaa Kuolismaa - Ilomantsi päätien suunnassa ja 176. Divisioonaa pohjoisempaan pääosin maastoitse rakentaen huoltotiet perässään. Hyökkäystä torjuva 21. Prikaati vetäytyi viivyttyä kohti Ilomantsia. Möhkön - Hattuvaaran suunnalla vihollinen saavutti heinäkuun lopulla vuoden 1940 rauhan rajan.

Päämajassa nähtiin huolestuttavana, jos vihollinen saisi vallattua Ilomantsin kirkonkylän. Sieltä aukenisi monia etenemisteitä Joensuuun ja viivyttyä 21. Prikaatin naapureina toimivien yhtymien sivustaan ja selustaan. Uhkan poistamiseksi Päämaja antoi 24.7.1944 seuraavan käskyn:

”Kenraalimajuri Raappana siirtyy pienen operatiivisen johtoportaan kanssa Ilomantsin suunnalle, jossa hänelle alistetaan siellä toimivat ja toimintaan saatettavat joukot. Ilomantsin suunnalla toimivien joukkojen komentajan omi-

Vellivaaran motin jälkien tarkastelua.
SA-kuva



naisuudessa on hän II AK:n komentajan alainen.”

Kenraali Raappana muodosti Rukajärven suunnan 14. Divisioonan esikuntansa henkilöstöstä käsketyn operatiivisen johtoportaan ja lähti sen kanssa Ilomantsiin, jonne saapui 25.7.1944. Iltayöllä hän kävi II Armeijakunnan esikunnassa, joka toimi teltoissa Kitsanjärvellä Korpiselästä vajaa kymmenen kilometriä Tuupovaaraan päin. Yhteispalaverissa suunnitelman päälinjat lyötiin lukkoon. Raappanan lähdettyä Armeijakunnan esikunnassa laadittiin toimintaohje, joka oli valmis seuraavana päivänä. Idean isäksi tunnustetaan Raappana, joka tunsu tulevan taistelumaaston hyvin. Hän toimiessaan Joensuun rajavartioston komentajana ennen sotia kiersi alueita aktiivisesti tarkastus- ja erämatkoillaan. Tehtävän saatuaan hän jo matkalla Ilomantsiin hahmotteli tulevien operaatioiden päälinjat. Tulolaan seuraavana päivänä Raappana saapui 21. Prikaatin komentopaikalle Teppanaan Möhkön suunnalla ja otti tämän komentoonsa.

Kenraalimajuri Raappanan johtoon kootut joukot tukevine aselajeineen voitiin jakaa tehtävien mukaan kolmeen ryhmään:

vahvennettu 21. Prikaati (neljä pataljoonaa) taisteli Kuolismaan – Möhkön suunnassa

alueelle keskitetty vahvennettu Ratsuväkiprikaati (Hämeen Ratsurykmentti, Uudenmaan Rakuunarykmentti, JP 1, JP 6 ja RJP 3) taisteli Hattuvaara – Ilajanjärvi – Lehmivaara – Vellivaara alueella ja

Rukajärveltä 14. Divisioonasta keskitetyn osasto Partisen (I/JR 52 ja ErP 24) tehtävänä oli katkaista vihollisen selustayhteydet Vellivaara – Lehmivaara alueella.

Taistelujen aikana ryhmää vahvennettiin mm 4.8. II/JR 33:lla Lutikkavaaran suuntaan ja runsaalla epäsuoran tulen yksiköillä ja muilla aselajijoukoilla.

Ryhmä Raappanan esikunta oli pieni ja se sijoittui Ilomantsin kirkonkylän Pikku-Pappilaan. Raappana ei siellä paljoa ollut. Hän oli joko edessä olevalla komentopai-

kalla Lehtovaarassa tai tarkastuskierroksilla joukoissaan. 21. Prikaatin komentaja eversti Ekman toteaa Raappanan käyneen päivittäin prikaatin komentopaikalla seuraamassa tilanteen kehitystä ja neuvottelemassa tulevista sotatoimista.

Joukot sisälsivät miehiä lähes kaikista valtakunnan osista. Joukot olivat taisteluissa kuluneita niin kuin vihollinenkin. Taistelujen alussa Ryhmä Raappana oli miehmäärään nähden hieman voimakkaampi, mutta tulivoimassa alivoimainen.

Taistelut

Kenraalimajuri Raappana antoi heinäkuun 29. päivänä hyökkäyskäskynsä, jonka mukaan ensin lyödään Ilomantsin suuntaan edennyt vihollinen ja sitten hyökkäyksellä Ylä-Vuottojärven – Saarijärven – Salmijärven tasalle vakiinnutetaan asemat. Suunnitelmassa mainitaan, että vihollinen lyödään kahdessa vaiheessa

ensiksi eristetään Vellivaara – Lehmivaara maastossa oleva 176. Divisioona. Samaan aikaan katkaistaan Kuolismaan länsipuolelle edenneen 289. Divisioonan yhteydet itään Luovejoen sillalla ja divisioona lyödään Lutikkavaaran alueella ja seuraavaksi keskitetään ryhmän voimat 176. Divisioonan lyömiseen.

h-hetkeksi määrättiin aikaisintaan 30.7. aamupäivä.

Komentopaikka on edelleen Ilomantsin Pikku-Pappilassa ja taistelukomentopaikka Lehtovaarassa.

Divisioonien eristäminen toisistaan ja lyöminen kahdella kaksipuoleisella saarostuksella oli omintakeinen uhkarohkea suunnitelma. Käskyn hyvänä puolena oli toimintaohjemaisuus. Se antoi yhteyksien puuttuessa taistelevien joukkojen komentajille mahdollisuuden toimia Raappanan tahdon mukaisesti. Taistelualue oli noin 30 x 30 km.

Ryhmä Raappanan hyökkäys alkoi yöllä 30. – 31.7.1944. Kiivaiden taistelujen tuloksena venäläiset 176. Divisioona motitettiin Vellivaara – Lehmivaara alueelle

4.8. aamuun mennessä ja 289. Divisioonana Leminahon – Lutikkavaara – Kuolismaa alueelle, jossa se lyötiin ja osin tuhottiin 6.8. aamuun mennessä. Yön aikana osa divisioonasta poistui motista itään omiensa yhteyteen. 176. Divisioonan joukot murtautuivat käskyn saatuaan Vellivaara – Lehmivaara moteista keskitetysti tappioista välittämättä kaakkoon ja itään 9.8.1944 aamuyöllä. Molempien divisioonien kalusto jäi suomalaisille. Taistelujen aikana esitettiin venäläisten apujoukkojen, kolmen merijalkaväkiprikaatin, saapuminen mottien avuksi.

Mottien purkautumisen jälkeen Ryhmä Raappanan saama tehtävä vihollisdivisioonien lyömisestä oli loppuunsaatettu. Etenemisestä tavoitteeseen luovuttiin ja ryhmitettiin puolustukseen. Myös neuvostojoukkojen hyökkäykset Ilomantsin suunnalla vaimenivat. Rauhanneuvottelut lienevät olleen pääsyynä sotatoimien keskeyttämiseen. Vihollinen oli työnnetty Moskovan rauhan rajan itäpuolelle ja se ei saavuttanut tälläkään suunnalla tavoitettua.

Ryhmä Raappanan kokonaistappiot olivat eri ristiriitaisten lähteiden mukaan kaatuneina, haavoittuneina ja kadonneina noin 2500 miestä. Venäläisten arvioitua tappiot olivat 5500 – 7500 miestä. Venäläisten myöntämät tappiot ovat noin 5000 miestä, joista kaatuneina ja kadonneina 1550.

Kenraalimajuri Raappana oli koko Ilomantsin taistelujen ajan myös 14. Divisioonan komentaja. Ilomantsin taistelujen päätyttyä Päämaja kumosi 13.8.1944 Raappanan määräämisen Ilomantsiin. Elokuun 13. päivänä klo 17.00 Raappana luovutti tehtävänsä eversti Ekmanille ja lähti esikuntansa osien ja osasto Partisen kanssa takaisin Rukajärvelle. Samalla ryhmä R lakkasi ja muuttui ryhmä E:ksi.

Lopuksi

Neuvostoliitossa ilmestyneissä sotahistoriallisissa julkaisuissa Ilomantsin taistelut

mainitaan ja tappio tunnustetaan. Vastoin käymisten syinä todetaan joukkojen väsyminen, maastokapeikot ja suomalaisten taitava toiminta.

Ylipäällikkö marsalkka Mannerheim seurasi tarkoin taistelujen kehitystä Ilomantsin suunnalla. Muistelmissaan Mannerheim toteaa, että ”Ilomantsissa saavutettu voitto vaikutti uupuneeseen armeijaamme niin elähdyttävästi, että sen merkitystä on pidettävä arvioimattoman suurena.”

Mannerheim arvosti Ilomantsissa saavutettua voittoa ja antoi 15.8.1944 päiväkäskyn n:o 128:

Ankarat puolustustaistelut ovat kaikkialla rintamillamme johtaneet siihen, että vihollisarmeijoiden rynnistys on pysäytetty. Ilomantsin suunnalla joukkomme vanhojen perinteiden mukaisesti saartoivat kahden divisioonan voimin hyökkäneen ylivoimaisen vihollisen sekä löivät ja valtaosiltaan tuhosivat sen ankarissa mottitaisteluissa. Nämä kaksi viikkoa kestäneet erämaataistelut runsaine sotasaaliineen ovat jälleen antaneet loistavan todisteen johdon etevyydestä sekä taistelijaimme neuvokkuudesta, sitkeydestä ja oikeasta korpisoturihengestä.

Lausun kiitokseni ja tunnustukseni tämän menestyksellisen operaation johtajille, komentajille sekä kaikille taisteluun osallistuneille joukoille.

Puolustusvoimain ylipäällikkö Suomen marsalkka Mannerheim

Neuvostoliiton suurhyökkäyksen aikana kesäkuussa 1944 Suomelle esittämä ”ehdoton antautuminen” olisi toteutuessaan Neuvostojohdon päätöksen mukaisesti merkinnyt Suomen miehittämistä ja Suomen täydellistä valtiollista ja kansallista murskaamista.

Ilomantsissa saavutettu jatkosodan viimeinen voitto esti osaltaan tämän toteutumisen.

Martti Kukkonen

Taistelijan Talo vaalii veteraanien perintöä

Vuonna 1988 Ilomantsin Hattuvaaraan valmistunut Taistelijan Talo on rakennettu kunnianosoitukseksi sotiemme veteraaneille. Miehillä ja naisilla, jotka pelastivat Suomen itsenäisyyden ja jälleenrakensivat maan. Kuluvana vuonna Taistelijan Talo on saanut uuden yrittäjän. Isäntänä hääri läheisestä Marjovaarasta kotoisin oleva Kauko Puruskainen. Taloa on myös remontoitu, esimerkiksi vesikatto on uusittu ja ravintolasalikin on saanut uutta ilmettä.

- Kaiken kaikkiaan tarkoitus on, että ihmiset tulisivat tänne viihtymään, Kauko Puruskainen toteaa.

Talon palvelutarjontaan sisältyy hyvää ruokaa ja juomaa, elävää musiikkia ja karaokea, erilaisia ohjelmapalveluja ja sekä retkiä Manner-Euroopan itäisimmälle pisteelle ja muuallekin luontoon. Käytettävissä on kokouskabinetteja, hulppeat saunatilat, sekä matkailuauto- ja vaunupaikkoja piha-alueella.

Taistelijan Talossa on esillä Sodasta rauhaan – näyttely, joka

kertoo vuosien 1939 - 1945 sodasta, evakkotaipaleesta ja sodanjälkeisestä ajasta esineiden, karttojen kuvien ja filmien avulla. Lisäksi Suomen nainen – näyttely, joka on kesän 2009 ajaksi siirretty erikoisnäyttelyn tieltä, antaa kuvan naisten tehtävistä ja roolista sodassa ja kotirintamalla. Ulkoalueella voi käydä korsussa, tutustua tykkeihin tai levähtää rauhankivillä.

- Täällä on mahtava sotakalusto ja esineistö, ja perusasiat tulevatkin säilymään, mutta tarkoitus on kehittää näyttelyitä nykyajan vaatimusten mukaisiksi, Puruskainen suunnittelee.

Erikoisnäyttely eläinlääkintähuollosta

Kuluvana kesänä alakerran suuressa vitriinissä on ollut eläinlääkintähuollon erikoisnäyttely, jossa kuvataan liikkuvien joukkojen hevosten sidontapaikan toimistoa.

- Se sijaitsi jossakin tallin perukoilla tai navetan ylisillä Ilo-



Kesän erikoisnäyttelyssä esitellään eläinlääkintähuoltoa. Näyttelyä kokosivat Suomen hevosurheilumuseon museomestari Juha Erola (vas.) sekä Taistelijan Talon isäntä Kauko Puruskainen.

mantsin alueella torjuntataistelujen aikana kesällä 1944, Ypäjällä sijaitsevan ”Hippolis” - Hevosalan osaamiskeskuksen yhteydessä toimivan Suomen Hevosurheilumuseon museomestari Juha Erola esittelee.

Vitriinissä esiintyy eläinlääkintälotta, Ratsuväkiprikaatin kengitysseppä ja eläinlääkintäliupseeri. Näyttelyn esineistöön kuuluvat esimerkiksi kantosatulat, joita tilattiin Ilomantsin taisteluiden vaikeita huolto-olosuhteita varten, sekä eläinlääkintähenkilöstön reppu sisältöineen.

Suomenhevoset ovat museon-

sa ja näyttelynsä ansainneet.

- Puolustusvoimien ”palvelukseen” otettiin kesä-heinäkuussa 1944 yli 62 000 hevosta.

Jatkosodassa niistä menehtyi yli 14 500, Erola toteaa.

Arvokas asiakirjakansio

Eläinlääkintänäyttelyn rakentamisen yhteydessä alaseläin vitriinin radiotelttaan puettiin Ryhmä Raappanaan kuuluneen Ratsuväkiprikaatin komentajaa, eversti Yrjö Tähtistä kuvaava nukke. Esillä on myös vaatimattoman näköinen, mutta sitäkin arvok-

kaampi asiakirjakansio. Kansiossa löytyvät esimerkiksi radio-sanomat, tappio- ja sotasaalisluettelot ja voipaperille tehdyt, värilliset peitepiirroksset.

- Kansiossa on Ratsuväkiprikaatin yksityiskohtainen taistelukertomus ajalta 26.7 – 10.8.1944. Se on täydellinen opus siitä, mitä Ilomantsin taisteluissa tapahtui, museomestari Erola toteaa.

- Erikoisnäyttely soveltuu mielestäni erinomaisesti torjuntavoiton juhluvuoden tunnelmaan, Kauko Puruskainen sanoo.

Teksti ja kuva: Armas Härkönen



UTRIO – ILAJAN RUUKINPOHJA

Ryhmä Raappanan painopiste

Suomen ehdottomaan antautumiseen tähdännyt Neuvostoliiton suurhyökkäys alkoi Karjalan kannaksella 9. kesäkuuta 1944. Se kilpistyi suomalaisten torjuntavoittoihin Talin-Ihantalan, Viipurinlahden, Vuosalmen sekä Laatokan pohjoispuolella Nietjärven ja Loimolan suunnilla. Neuvostoliiton 32. Armeija jatkoi hyökkäystään Ilomantsin suunnalla, jonne suomalaiset siirsivät Viipurinlahdelta Ratsuväkiprikaatin ja Muuannosta Rajajääkäripataljoona 3:n. Alueen suomalaisjoukkojen komentajaksi määrätty kenraalimajuri Erkki Johannes Raappana käski kaksipataljoonaisen Osasto Partisen marssimaan taistelualueelle 14. Divisioonan vastuualueelta. Näistä joukoista yhdessä Maaselän kannakselta Ilomantsiin vihollista viivytäneen 21. Prikaatin kanssa muodostettiin Ryhmä Raappana.

Ryhmä Raappanan sotatoimien aletua kahden hyökkäävän vihollisdivisioonan tuhoamiseksi ensin Hattuvaarassa ja sen jälkeen 21. Prikaatin loholla Möhkön suunnassa, aloitti Ratsuväkiprikaati hyökkäyksen päävoimillaan Ilaian Ruukinpoh-

jan suuntaan 31. heinäkuuta 1944 klo 7.45.

Koko päivän kestäneissä taisteluissa Utriosta Ilaian Ruukinpohjan suuntaan työnnetty neuvostorykmentti motitettiin ja sille aiheutettiin sotavankitietojen mukaan yli 200 miehen tappiot kaatuneina ja haavoittuneina. Ratsuväkiprikaatin taistelua tukivat tehokkaasti Kevyt Patteristo 12 sekä Kenttätykistörykmentti 5:n III Patteristo.

Yhteensä nämä patteristot ampuivat heinäkuun viimeisenä päivänä, eli Ryhmä Raappanan hyökkäyksen aloituspäivänä, tälle alueelle yli 41 000 kiloa terästä ja räjähdysainetta.

Taistelun seurauksena Ratsuväkiprikaatin hyökkäys pääsi jatkumaan kohti Lehmiavaaraa ja Luovejoen siltaa, katkaisemaan kahden hyökkäävän vihollisdivisioonan selustayhteyksiä yhdessä Osasto Partisen pataljoonien kanssa.

Näidenkin suomalaishyökkäysten onnistuttua ja vihollisdivisioonien tultua motitetuiksi, ja lopulta työnnettyä kaikkialla Ilomantsissa nykyisen rajan taakse, oli Ryhmä Raappanan taisteluiden lopputuloksena ei vain torjuntavoitto, vaan voitto. Taisteluiden seurauksena Neuvostoliitto

luopui täydellisen antautumisen vaatimuksesta ja tie välirauhaan oli auki.

Taistelujen kulku infotaulussa

Ryhmä Raappanan painopistesuunnan taisteluista kertova infotaulu valmistui kesäkuussa 2008 Jääkäripataljoona 6:n muistomerkin yhteyteen Ilomantsiin Utrion Pitkäkankaalle. Taulun pystytyksestä vastasi Ilomantsin sotahistoriallinen työryhmä Ilomantsi-Seura ry:n kanssa. Osa kustannuksista katettiin Leader-rahoituksella.

Sota-aikana alue oli syrjäistä korpimaisemaa, jota se on tänäkin päivänä. Nykyään paikalle pääsee kuitenkin helposti autolla, rajavyöhykkeen taannoisen kaventamisen myötä kahdestakin suunnasta. Helpoin reitti kulkee Ilomantsin kirkonkylästä Hattuvaaraan suuntautuvalla tiellä. Niemijärvelle haarautuvaa hiekkatietä ajamalla tulee noin 2,5 kilometrin kohdalla tienristeys, josta käännytään Koivuvaaran suuntaan. Tätä, loppupäässään melko vähäiseksi metsätieksi muuttuvaa tietä jatketaan noin 8 kilometriä kunnes saavutaan perille Utrioon.

Toinen reitti kohteelle johtaa Möhkön suunnasta, josta kylän läpi ajamalla saavutaan noin 12 kilometrin ajomatkan jälkeen 21. prikaatin taistelumaastojen kautta Leminahon rajapuomille, josta käännytään vasemmalle kohti Aajevaaraa. Tietä ajetaan pääsuunnassa noin 9 kilometriä kunnes saavutaan perille.

Utrion Pitkäkankaan infotaululle ja Jääkäripataljoona 6:n muistomerkillä pääsee vapaasti, mutta Ilaian Ruukinpohjaan tarvitaan rajavyöhykelupa. Rajavyöhykeluvan voi hankkia esimerkiksi Ilomantsin rajavartiostasemalta.

Nykyaikaiset gps-autonavigaattorit ovat myös erinomaisia apuvälineitä kohteelle pääsemiseksi. Paikan koordinaatit ovat: N 62° 47' 16.1" E 31° 22' 30.2"

Toivotan veteraanit, perinnejoukko-osastot sekä kaikki sotiemme historiasta kiinnostuneet tervetulleiksi kunnian kentille Ilomantsin Utrioon!

Otso Nygrén
www.joensuu.fi/mekri/sotahistoria/

Ri-Plan Oy Kouvola	Kiinteistö-Kys Oy Kuopio	MP-Huolto J.Liuku Kristiinankaupunki
Timanttityö Huttunen Oy Kuopio	Rakennus Arre Oy Kuopio	Laskenta Salolahti Oy Kuopio
Apuvälinetuotanto Proave Oy Kurikka	Rakennussaneeraus Reino Setälä Kuusankoski	NRG Nordic Renovation Group Oy Lahti
G.Krister Oy Lahti	Valtapinnoite Oy Lahti	Huoltopalvelu Leppänen Oy Lahti
Oy Topseal Ltd Lahti	HL-Elec Oy Lahti	Kasit Oy Laihia
Veme Oy Laitila	Kuljetusliike Laurell Oy Lammi	Kaivinkoneyhtymä Lindholm Oy Lapinjärvi
T:mi Kari Kauvo Lapinjärvi	Lappeenrannan Rakennuslasi Ky Lappeenranta	Lappeenrannan Rakennus Aalto Oy Lappeenranta
Rakennuspalvelut JuRakRem Joutseno Puh. 050-911 9116	Automaalaamo Jukka&Hytti Oy Lappeenranta	Kesämäen Leipomo Oy Lappeenranta
Leimet Oy Lappi	Launossähkö Oy Launonen	Rakennusinsinööritoimisto Heimo Turpeinen Lempäälä
FEMSy Oy Lempäälä	Rannan Teollisuuskone Oy Leppävesi	Metweld Ky Leppävirta
Kuorma-autoilija Matti Vainio Lieto	Parkettiexpertti Mauri Kuivakangas Oy Lohja	Lohjan Ruosteenesto Ky Lohja
Tomas Oy Ab Loviisa	Maansiirto Asko Hyvärinen Oy Muhos	Escarmat Oy Mustasaari
Nasto Welding Pipe Oy Nastola	Naficon Liitin Oy Nauvo	Nokian Lämpövoima Oy Nokia
 PORIN KONETEKNIikka Oy	Se-Ro-Ka Oy Nummela	Eliitti Asennus Nummi-Pusula www.eliittiasennus.com
Katatec Oy Nurmes	Hinaus&Kuljetus R.Oksman Oy Nurmijärvi	Orimattilan Lämpöasennus Oy Orimattila

Bevakandet av våra förmåner samt kommande händelser

Veteranorganisationerna gjorde i början av året en framställning till statsrådet beträffande ny linjedragning för omvårdnaden av veteranerna. De år 2004, 60 år efter fortsättningskrigets slut, deklarerade linjedragningarna sträckte sig till år 2007. Därefter har det enligt organisationernas uppfattning funnits ett och annat att önska beträffande smidigheten i beslutsfattandet.

I början av sommaren var det i samband med bevakandet av krigsveteranernas förmåner angenämt att konstatera, att ministern för basservicen meddelade, att social- och hälsovårdsministeriet beslutat uppdatera framtidsplanen för omsorgen om krigsinvaliderna och krigsveteranerna. Planen är avsedd att vara färdig redan före utgången av oktober. Ministern lovar att veteranorganisationerna skall höras i beredningsskedet.

Redan under ett par års tid har organisationerna gjort framställningar om att veteraner med de minsta inkomsterna skulle erhålla ett specialveterantillägg för att förbättra deras situation. Detta tillägg skulle de veteraner få, vilka erhåller förhöjt eller högsta vårdstöd från FPA, varigenom de kunde skaffa sig personlig service, som de är i behov av. Social- och hälsovårdsministeriet har ansett framställningen befogad. Finansministeriet ansåg det till en början inte acceptabelt, men lyckligtvis kunde det korrigeras i budgettrian i augusti, men till ett lägre belopp än vad organisationerna hade haft som målsättning.

I stället kom regeringen med en besvikelse med sitt förslag till rehabiliteringsanslag för år 2010. Rehabiliteringsanslaget är fyra miljoner euro eller mer än 10% mindre än i år. Detta fastän man redan på våren kunde konstatera, att detta års anslag var otillräckligt i många kommuner.

Det ser ut som om det igen skall höra till veteranförbundets delegation att på hösten uppvakta dem, som i sista hand fattar besluten - riksdagsledamöterna.

* * * * *

På krigsveteranförbundets interna arbetsfält har vi under höst- och vinterperioden i främsta rummet de ärenden, som skall föreläggas förbundsdagarna i Kuopio 8 - 9 juni. Förbundets framtidsplan behöver uppdateras. Den är redan föremål för bedömning i den administrativa arbetsgrupp, som består av fullmäktiges och styrelsens ordförande och viceordföranden.

Arbetsgruppens preliminära utkast kommer att vara ett av de centrala ärendena på rådplägningsdagarna i Riihimäki den 16 - 17 september. För bedömning kommer också frågan huruvida Kuopio-mötet blir det sista i sitt slag, ett två-dagars möte eller om vi redan år 2012 skall övergå till en lättare praxis, ett en-dags möte.

70-års minnet av vinterkriget får en tungt vägande plats i höstens program. Veteraanivastuu ry, som gemensamt för alla veteranorganisationer handhar penninginsamlingen, påbörjar kampanjen "nål med Marskens monogram" den 30 november och avslutas den 13 mars 2010. Till minnesdagen för vinterkrigets slut anknytes också förbundets egen vecka, krigsveteranveckan, med inlednings- och avslutningsfestligheter i Lojo och Uleåborg. Höjdpunkten blir självfallet krigsveterankörernas och deras traditionskörers X sångfest till minne av vinterkrigets slut. Den hålles söndagen den 14.3.2010 i Helsingfors i gamla ishallen.

Aarno Strömmer

Krigsveteranförbundets "stora" tillgångar

Sedan Veteraanivastuu ry, som grundades av veteranorganisationerna, påbörjade den gemensamma penninginsamlingen, har veteranernas ärenden synts i medierna mera än tidigare. En lyckad penninginsamling behöver också en god synlighet. Veteranernas signaler har varit tydliga. Veteranerna från våra krig, män och kvinnor, det finns ännu 63 000, har behov av stöd och hjälp av olika slag. Därtill är veteranernas makor/makar och änkor/änklingarna i behov av betydande stöd. Samhällets stöd når inte till alla och inte heller i alla situationer. Veteranorganisationerna känner sina medlemmars behov och har sakkunskap, då det gäller att inrikta det kompletterande stödet åt veteranerna och deras makor/makar och änkor/änklingar.

I samband med penninginsamlingarna ställs ibland frågan till Krigsveteranförbundets folk, varför man ännu samlar in pengar. Kunde inte förbundet använda sina medel, så att insamlingar inte skulle behöva ordnas? Förbundets balansräkning visar, att tillgångarna stiger till 1,5 miljoner euro. Tillgångarna har minskat de senaste åren. Förbundets tillgångar har alltså redan tagits i användning till förmån för veteranerna. Våra framtidsplaner, som godkännts av förbundsmötena, visar att förbundet och dess medlemsföreningar kommer att behövas ännu in på 2020-talet. Vi har förbundit oss att gå sida vid sida med veteranerna ända till slut. Förbundets förvaltning ansvarar för medlens användning.

I verkligheten skulle förbundets

medel räcka till finansieringen av förbundets verksamhet för en tid av mindre än ett år. Därför är det nödvändigt för oss att skaffa medel ännu under många år från alla våra nuvarande källor: penningautomatföreningen, stiftelser, som arbetar för syften, vilka ligger nära vår verksamhet, annonsanskaffning för vår tidning ävensom dess prenumrationsavgifter och förutom den gemensamma insamlingen för krigets veteraner även annan anskaffning av medel genom egen verksamhet. Vi ser dessutom framför oss omständigheter, som förutsäger, att en del av våra nuvarande finansieringskällor börjar sina och då blir vi tvungna att effektivisera vår egen medelanskaffning. Enligt vår framtidsplan används förbundets tillgångar till förmån för veteranerna och deras makor/makar och änkor/änklingar. Det förligger ingen rädsla, att inte så skulle ske. Utmaning och även en liten rädsla kan man känna däri, hur vi skall lyckas med övrig medelanskaffning under de närmaste åren.

* * * * *

På mittuppslaget i denna tidning finns delar av Korven Kaiku-tidningen, innevarande års årgång. Den utges av 14 Divisionens traditionsförening, som redan under många år utfört traditionsarbete bland skolungdomar, särskilt i östra Finland. Krigsveterantidningen vill vara med och stöda och stimulera detta traditionsarbete genom att publicera en del av traditionstidningens innehåll.

Markku Seppä



Laadukasta veteraanikuntoutusta Karjalohjalla!

Kysy lisää omasta kotikunnastasi.

**KUNTOUTUSVARAUKSET:
Puh. 030 608 4288**

Vain
90 km
Helsingistä
ja Turusta.

Päiväkumpu
Karjalohjan Kuntoutumiskeskus

Karjalohja, puh. 030 608 40, www.paivakumpu.com

54 procent av veteranerna deltog i rehabilitering år 2008

Anslaget för rehabilitering år 2008

Statskontoret styr de i statsbudgeten godkända anslagen för veteranrehabiliteringen till kommunerna i relation till i dessa boende veteraner. Krigsinvalid, som enligt krigsskadlagen har en minst 10 %:ig skadegrad, kan inte få för frontveteraner avsedd rehabilitering. Antalet till rehabilitering berättigade var 56 151. Av dessa deltog 30 656 i rehabilitering. 3 361 makor/makar deltog i anstaltsrehabilitering tillsammans med veteranen.

38 897 694,00 euro erlades som anslag till kommunerna och på hösten tilldelades, på basen av ansökningar från kommunerna, ytterligare tilläggsanslag om 1 552 784,67 euro. Sammanlagt stod till förfogande 40 450 478,67 euro rehabiliteringsanslag år 2008. Största delen av kommunerna har använt anslaget i dess helhet.

Användningen av anslagen i kommunerna

År 2008 returnerades från kommunerna 523 804,06 euro. Summan av de returnerade anslagen har minskat jämfört

med tidigare år. De returnerade medlen varierade vanligen mellan några euro och några hundra euro, men i en del kommuner synes alltför förfinnas svårigheter att använda anslaget. På tvåspråkiga områden förekommer problem. Åland returnerade 72 776,27 euro och Kimitoöns hälsocentrals samkommun returnerade 26 350,96 euro. Av glesbygdsområdenas kommuner returnerade Lammi-Tuulos samkommun 23 020,66 euro och beträffande städerna har man anledning att förundra sig över, att Helsingfors returnerat 55 989 euro. Hangö, Riihimäki-nejden och Joensuu är alltför år efter år i den grupp, som returnerar medel. Övriga returnerade anslag är märkbart mindre och kan tydligen förklaras med i sista stund annullerade rehabiliteringsplatser.

Varierande praxis i kommunerna

Sammanlagt fick 226 kommuner tilläggsanslag på hösten 2008. I statistiken verkar det besynnerligt att en kommun har anhallit om tilläggs-

anslag och det returnerade beloppet sedan är större än tilläggsanslaget. T.ex. Joensuu hade anhallit om och fått 12 284,08 euro i tilläggsanslag och returnerat 15 560,05 euro; även Nummi-Pusula fick 2 233,65 i tilläggsanslag och returnerade 6 785 euro. Sådant här betyder, att sådana kommuner, som fått tilläggsanslag, men ändå inte använt dem, har hos sig hållit medel, som andra kommuner skulle behövt för att ordna rehabilitering åt veteraner, som skulle velat bli rehabiliterade. Ändamålet med tilläggsanslagen är yttryckligen att ge kommuner, där ordinarie anslaget inte räcker till, möjlighet att rehabilitera även de veteraner, som inte rymdes in i ordinarie anslaget.

Esbo kan nämnas som en stad, som föredömligt sköter rehabiliteringen. Staden erhöll för rehabilitering 1 077 018,36 + 214 988,92 eller sammanlagt 1 292 007,28 euro och har även använt alla medel så att 366 veteraner fått anstaltsrehabilitering och 388 har fått öppen- eller dag-rehabilitering. 109 veteranmakor/makar fick delta.

I Esbo fanns år 2008 1 740 veteraner, som var berättigade till rehabilitering. Av dess fick 43,3% rehabilitering.

Det är beklagligt att även rehabiliteringen förverkligas på olika sätt i olika kommuner. Härigenom kommer veteranerna i ojämberdig ställning beroende på var veteranen råkar bo. Veteranrehabiliteringen borde vara oberoende av åt kommunerna anvisade medel. Vår målsättning är att rehabiliteringen skulle förverkligas på samma sätt som för krigsinvaliderna eller rätt till årlig rehabilitering för de veteraner, som behöver och vill ha sådan. Exakta tal finns kommunvis på Suomen Sotaveteraaniliiton internet-sidor under adress www.sotaveteraaniliitto.fi

Olika former av rehabilitering år 2008

Rehabiliteringsperioderna synes ha fördelats i enlighet med direktiven för anstalts- resp. öppen rehabilitering. 10-dygns perioderna i anstaltsrehabilitering är de oftast förekommande. I dessa har deltagit 13 130 veteraner. Fyraveckors rehabilitering

har beviljats 63 veteraner. 3 361 makor/makar har deltagit tillsammans med veteranen. 15 095 veteraner har varit i öppen rehabilitering och i dagrehabilitering 2 145. Jämfört med föregående år har antalet i öppen rehabilitering stigit, men sjunkit i dagrehabiliteringen. I 151 kommuner eller samkommuner har man ej alls använt sig av dagrehabilitering. I.o.m. veteranernas tilltagande ålder är det troligt att deltagande i öppen och dagrehabilitering minskar för långa resors skull. Vid uppgörande av direktiv bör man fästa uppmärksamhet vid veteranernas funktionsförmåga, bostadsort och om möjligt beakta den enskilda veteranens önskemål angående rehabiliteringen. Med sådana åtgärder stöder man veteranens deltagande i rehabiliteringen ävensom hans möjligheter att reda sig själv i sin vardag. Beslutet kan inte och får inte vara sk tjänstemannabeslut, utan föremålet skall alltid vara människan, veteranen, vars behov alltid är individuella.

Anni Grundström



MEILTÄ KAIKKI PAKKAAMISEEN
PAKKAUSTARVIKKEET



Kaikki pakkaustarvikkeet suoraan varastostamme. Saat tilauksesi rahtivapaasti; säästät pakkaus- ja varastointikustannuksissa.

PakkausOhman

Teerikukontie 10-12, 00700 Helsinki
Puh. 09-351 790, fax 09-345 2339,
www.pakkausohman.com



SOTAINVALIDI- JA VETERAANIKUNTOUTUSTA
laitos-, päivä- ja avokuntoutusta
Veteraanipolku 3, 13600 Hämeenlinna
Puh. 03-5706 100, fax 03-5706 119
www.ilveskoti.com



OULUNKYLÄN KUNTOUTUSSAIRAALA

Käskynhaltijantie 5, 00640 Helsinki
Puh. (09) 752 712

**Hyvät sotiemme veteraanit!
Tarjoamme veteraanikuntoutusta:**

Avokuntoutus, yhteydenotot
puh. (09) 7527 1546

Laitos- ja päivä kuntoutus, yhteydenotot
puh. (09) 7527 2026

Mahdollisuus osallistua käyntipäivinä erilaisiin liikuntaryhmiin, valvottuun uintiin ja saunaan.

Lisäksi on ruokailumahdollisuus. Keittiöstä saa ostaa mukaan myös valmisruoka-annoksen.

TERVETULOA!

Soita **010 446 446** tai
matkatoimistoosi.

www.aurinkomatkat.fi



VIDEOITA

myytävänä

Venäjälle tehdyillä sotahistoriamatkoilla 2003-2008 kuvattuja matkavideoita DVD-levyillä. Kohteina mm. Summa, JR 56:n jalanjäljillä mm. Karhumäessä, Taipale, Petäjäsaari, Kronstadt, Mantsinsaari. Myös Harvialan junaonnettomuus v. 1940.

Lähemmin www.vakkamedia.fi
tai p. 044-557 8550 / Jalava

Oricopa Oy Orivesi	Offcode Oy Oulu	TASANTO OY Krouvintie 7 A, 90400 OULU Puh. (08) 5340 200 Fax (08) 5340 222
LVI-ERISTYSVALTTI OY Oulu, www.lvieristysvaltti.fi	Kiimingin SORA TV Rouskutie 1,90650 OULU Puh. 08-530 7068, Fax. 08-530 6679	Puiden lähikuljetus T:mi Asko Järvinen Padasjoki
Hämeen Moreenijaloste Oy Padasjoki	Puusepänliike Veijo Packalen Oy Palojoki	Ska-Plan Oy Ab Parainen
Potoj Trading Öb Parainen	Moottero Parkano	ATP Metal Works Ky Pattijoki
Kinnunen Rock Perho	Pomotek Oy Perniö	Lakiasiaintoimisto Toimela Ky Pori
Technip Offshore Finland Oy Pori	Rakentaa ja saneeraa JASKAS Porvoo Puh. 0400-714 042	Saneerausliike Falck Oy Porvoo
Roppu Oy Porvoo	Sandströmin Nosto ja Kuljetus Oy Porvoo	Lindgren CE Oy Ab Porvoo
Kuninkaantien Liikenne Oy Perinteitä kunnioittaen ! www.kuninkaan.fi	Rakennuspalvelu R.J.Hämäläinen Oy Porvoo	Huoltopalvelu J.Holmberg Oy Porvoo
KONTTIO HIRSITALOT JA -HÄMILÄ  Konttiosuhte Oy	Koneyhtymä Makkonen Alpo ja Aaro Pyhäntä	S-Taroil Oy Raisio
Liikenteenharjoittaja Pasi Ranta Rauma	R-Sarkon Oy Rauma	Rauma Cata Oy Rauma www.raumacata.fi
Tilintarkastus Metsäterä Oy Riihimäki	Roin Tili-ja Veropalvelut Ky Rovaniemi	Sähköinsinööritoimisto Esko Laakso Oy Rovaniemi
K.L.M. Express Oy Rusko	Kuljetus HJK Oy Rusko	Metsäurakointi Kilpi Oy Savitaipale
Marko Koponen Ky Savitaipale	MPT Kuljetus Oy Savonlinna	Transjack Ky Siivikkala
Saariston Mökkihuolto Oy Sipoo	Kuljetusliike Mikko Meri Oy Tammela	Tilintarkastuspalvelu Seija Nurmi Tammela
A.Berglund Oy Tammisaari	Rakennusliike Navari Oy Tampere	Suomen Remotek Urakointi Oy Tampere

Maja Saneeraus Oy Tampere	HV Sähköasemapalvelut Oy Tampere www.hvsahkoasemapalvelut.fi	Kuljetusliike PG-Trans Oy Tampere
Hämeen Kuljetus Oy Tampere	Kiviketo Oy Tampere	Autokorjaamo Voke Ky Tampere
 Viinikankatu 49 A,33800 Tampere Puh.03 - 380 5300 e-mail:myynti@tevella.fi, www.tevella.fi	Tampereen Kiinteistöpalvelu Oy Tampere	Näsin Vesijohtoliike Oy Tampere
Sisuremppa Ky Tampere	Matti Tamsi Oy Teuva	Tornion KaMa-Palvelut Ky Tornio
Oy Kolmeks Ab Turenki	Stenman Turku	Insinööritoimisto Arcus Oy Turku
Turun Varakonepalvelu Oy Turku	A-Service Oy Turku,Rauma,Tampere,Oulu ja Espoo	Isännöinti-Saarto Oy Turku
 www.turkuhalli.fi	Seepsula-Yhtiöt Tuusula	Automaalaamo Lahtinen Oy Tuusula
 teräksellä tulokseen	Soraliike Erik Winqvist Ky Tuusula	Jyväskylän Johtokartoitus Oy Vaajakoski
Oy Business Services Ab Vaasa	Insinööritoimisto Hesplan Oy Vaasa	Wapice Oy Vaasa
Vaasan Aikuiskoulutuskeskus	Plan-Ark Oy Vaasa	RJF Ilmastointi Oy Valkeakoski
Kymen IV-Valmistus Oy Valkeala	Paul Rehn Ky/Kb Vantaa	Rakennuspalvelu Pentikäinen Vantaa
Kaukokiito 2000 KAT Oy Vantaa	Maran Apu Oy Vantaa	Kiviasennus Damados Oy Vantaa
 masino www.masino.fi	Suomen Runkopalvelu Oy Vantaa	Vantaan Luonnonkivi Oy Vantaa
Kuljetus Leo Koivulahti Oy Vantaa	www.alco.fi	Arokivi Oy Varkaus
Kuljetusliike Tapio Suokari Oy Vehmaa		Vihdin Konetyö Oy Vihti

Kesäkauden ensimmäinen rosvopaisti nautittiin Pieksämäellä



Artisti Tuija Saura on maatilan emäntä Pöytyältä. Hän on esiintynyt Lotta-asussa jo 20 vuotta ja on nyt kolmatta kesää mukana sotaveteraanien rosvopaistilla. Yhteydet Finnairin henkilöstötoimintaan ovat syntyneet hänen lentokapteenimiehensä kautta.

Jo perinteeksi muodostunut vuosittainen Rosvopaisti -tapahtumasarja aloitettiin toukokuun lopulla Pieksämäeltä. Finnairin henkilökunnan sotaveteraaneille järjestämiä Rosvopaisti-juhlia on vietetty v. 1974 lähtien. Järjestämistä vastuun finnairilaisten kanssa jakavat puolustusvoimat ja sotilaskotisisaret. Kun tilaisuuksien määrä on kymmenen kesässä ja osallistujia keskimäärin tuhat, nousee osanottajien määrä tänä vuonna jo 160 000:een. Se on valtava määrä veteraaneja ja heidän puolisoita, jotka osallistuessaan ovat saaneet nauttia Finnairin tarjoamasta rosvopaistista, kuunnella hyvää sotilasmusiikkia ja nauttia muustakin korkeatasoisesta ohjelmasta. Tärkeintä veteraaneille kuitenkin lienee tulla huomioduksi ja tavatuksi veteraanihengessä.

Pieksämäen seutukunnan asukaspohja on suhteellisen pieni ja niin myös sotaveteraanien määrä. Tästä johtuen ei tilaisuus osanottajiltaan ylittänyt keskimääräiseen, vaan jätiin vajaaseen 600:an. Lisäksi säätilassa ollut sateenuhka sai monet pysyttelemään kotonaan, koska kysymyksessä oli ulkoilmatapahtuma. Kaikki meni kuitenkin odotusten mukaan. Yleisö tuntui nauttivan kuulemastaan ja näkemästään. Sa-

manseuraisuus nostatti upeasti veteraanihenkeä.

Veteraanihengen nostamisesta vastasi onnistuneen ohjelmavalinnan lisäksi tapahtuman pääorganisaattorin ja juontajan **Kalevi Rönqvistin** rutiinilla ja sopivalla kevennyksellä vedetyt juonnot. Sisälöltään arvokkaat ohjelmaosat nivoutuivat toisiinsa jouhevalta ja tunnelmaa nostattavalla tavalla.

Finnairin taloudellinen tuki ja henkilökunnan tekemä laajamittainen työ koetaan veteraanien keskuudessa kiitollisuudella. Siinä työssä rosvopaistitapahtumat edustavat näkyvintä osaa ja tavoittavat suurimman osan veteraaniyleisöstä. Muutakin sotaveteraaneihin kohdistuvaa työtä finnairilaisilta löytyy, kuten Kaunialan Sotavammassairaalan asukkaiden ja rajantakaisten heimoveteraanien hyväksi tehtävä työ. Myös Pieksämäellä järjestettiin arpajaiset, joiden tuotto meni heimoveteraanien tukitoimintaan.

Tilaisuuden päätteeksi yleisöllä oli mahdollisuus seurata Hornettien ylilentoa.

Matti Värri



Rosvopaisti paistui hiekkakasan sisällä. Noin puolen metrin syvyyteen verkon päälle oli folioon kääritty 1-2 kilon paloissa espanjalaista lampaanlihaa yhteensä 200 kiloa. Hiekkakasan päällä pidettiin voimakasta nuotiotulta aamun kello viidestä iltapäivään. "Paistounin" avasivat Vekarajärven varuskunnan asevelvolliset.



Ennen ruokailua sotilaspastori Timo Waris siunasi ruuan. Häntä avustivat lentoemäntä Sasa Farling ja Kalevi Rönqvist.



Pieksämäkeläiset Leo Nissinen, Pirkko Luukkola ja soteleski Anja Vehviläinen. Leo Nissinen ja Pirkko Luukkolan mies ovat sodan käyneitä veteraaneja. Kuin yhdestä suusta he kiittelivät Finnairin henkilökuntaa tästä hienosta veteraanit huomioivasta toiminnasta. Näihin tilaisuuksiin tulemme vielä palamaan kunhan ne vain osuvat kohtuullisen matkan päähän.

DETUR

Lyhin tie aurinkoon...

**Talven
pitkät
matkat**

TURKKI

**ALANYA JA ANTALYA:
LÄHDÖT 14. JA 21.11.
SEKÄ 2.1.**

alk. **799€**

7 vkoa, Kleopatra Tower DDD+, ei
aterioita, lähtö 2.1.

tai esimerkiksi

13 vkoa Laguna Suites-hsto DDD, ei
aterioita, lähtö 21.11.

1.499€

TUNISIA

**SOUSSE JA MONASTIR:
7 VKOA LÄHTÖ 1.1.**

alk. **849€**

Hotelli Kaiser DD+, aamiainen
tai esim.

Vincci el Kantaoui DDDD, ei aterioita

929€

Matkatoimisto **DETUR Finland Oy**
Lönrotinkatu 13, 00120 Helsinki
P. 0207 850 850

Puhelun hinta lankapuhelimesta: 8,21 snt/puh. + 6,9 snt/min,
matkapuhelimesta 8,21 snt/puh. + 14,9 snt/min, myös jonotus.

MYYMÄLÄ

MA-PE 9-17

PUHELINMYynti

MA-PE KLO 8:30 -17:00

Myynti myös valtuutetuista matkatoimistoista



**varaukset netistä:
www.detur.fi**

Rosvopaistia ja romantiikkaa Kotkassa

Perinteinen Finnairin lentävän henkilökunnan ja Itä-Suomen Sotilasläänin järjestämä Rosvopaistitapahtuma oli Kotkassa 16.7. Tilaisuudessa oli yli 950 sotaveteraania ja tukihenkilöä. Tapahtuma sijoittui Kotkan meripäivien alkuun. Pari tuntia tapahtuman jälkeen oli meripäivien avajaisparaati.

Romantiikkaa

Tämän vuoden lopulla tulee 70 vuotta talvisodan syttymisestä. Se sai lentopurseri **Kalevi Rönqvistin** aivan tilaisuuden alussa kysymään, oliko paikalla yhtään paria, jotka ovat tustuneet sodan aikana ja eläneet yhdessä kaikki nämä vuodet. Yksi pari löytyi.

Vuosimallia 1923 olevat nuoret tapasivat toisensa Oy Vuoksenniska Ab:n (Imatra Steel Oy, Oy Ovako Ab). laboratoriossa Ruokolahdella (Imatralla). Savonlinnalainen **Terttu** oli tullut työhön hieman ennen sodan syttymistä ja kouvolaalainen



Seitsemänkymmentä vuotta yhdessä, vaikka haastattelutilaisuudessa Kalevi Rönqvist joutuikin avioparin väliin. Haastattelun jälkeen Rafael vei Terttunsa valssin pyörteisiin.

Rafael sai käskyn työvelvollisena sodan alussa. Syttyi kuusitoistavuotiaitten ensimmäinen romanssi. ”Se oli sellainen työtaturma. Sellaista kädestä kiinni pitämistä ja sen jälkeen kotiin nukkumaan, mutta onnellista aikaa”, luonnehtii Rafael ensimmäisiä vuosia 70 vuotta myöhemmin. Talviso-

ta ja välirauha menivät, alkoi jatkosota. Kutsunnat vuoden - 41 lopulla ja kutsu asepalvelukseen Kuopioon tammikuussa - 42. Tiet erosivat. Vaikka ensimmäistä lomaa sai odottaa kahdeksan kuukautta, ei tunne sammunut. Rafu kiersi JR 2:n 9 K:n riveissä aina Syvärille asti. Lomatkin pyörivät

neljän kuukauden välein. Terttu jatkoi työtään laboratoriossa. Maa tarvitsi laadukasta terästä. Vuoden 1943 maaliskuussa oli ystävyys kehittynyt kihlauksen asteelle. ”Sovimme, että häät ovat vasta sodan jälkeen. Suomessa oli jo riittävästi sotalleskiä. Emme halunneet määrää lisätä, jos pahasti kävisi”, kertoi Rafael. Häät olivat sitten tammikuussa 1945. Terttu sai Rafaelin sukunimen, **Teppana**. Rafaelinkin työ jatkui Ovakon laboratoriossa. Työvuosia kertyi kaikkiaan 21 samassa työpaikassa, mutta kolmen eri yhtiön kirjoissa. Vuonna 1961 muutettiin uuteen työpaikkaan Kotkaan. Perhe kasvoi, ensin syntyi tyttö, sitten poika ja vielä toinen tyttö. Kolmannessa polvessa on neljä poikaa ja neljä tyttöä ja neljännessä polvessa kolme tyttöä.

”Meidän aikana ei moiseen romanssiin pystytäkään”, totesi Kalevi Rönqvist kertoessaan yleisölle 70 vuotta jatkuneesta romanssista. Järjestäjien edus-

tajana Kenraalimajuri **Jukka Pennanen** ojensi onnelliselle parille kuohuviinipullon.

Rosvopaistia

Rosvopaistitapahtuman ohjelma noudatti traditionaalista kaavaa. Puolustusvoimien tervehdyksen esittivät RUK:n johtaja, eversti **Heikki Bergqvist** ja Itä-Suomen Sotilasläänin komentaja, kenraalimajuri **Jukka Pennanen**. Varusmiessoittokunta johtajanaan musiikkiyliluutnantti **Ville Paakunainen**, solistiyhtye Jermut solistina **Ilkka Halonen** ja **Tuija Saura** huolehtivat ohjelman musiikista. Sotilaspastori **Risto Pesonen** Kotkan Rannikkopataljoonasta siunasi ruoan ennen tarjoilua. Sinivalkoinen viihde ”sinivalkoisten siipien ja sotilaallisella täsmällisyydellä” oli taas kerran mieliin painuva tapahtuma.

Roope Nieminen

Rovasti Kauko Sainio Salossa: Kiitos teille nuoremmat ystävämme



Rovasti Kauko Sainio tervehtii piirin puheenjohtajana ja veteraanina toisia veteraaneja.

”Kunniaks nyt vapaan maamme, laulumme raikukoon. Noin lauloimme äsken. Tervehdin Teitä, suurta juhlaväkeä, kiittolisena. Puhun sotiemme veteraanien puolesta. Väkemme vähenee vauhdilla, mutta Teitä nuoremmat ystävämme kiitämme, kun ette ole jättäneet meitä vanhempia kavereitanne pulaan. Tämä joukko on siitä hieno osoitus.”

Näillä sanoilla aloitti Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja, rovasti **Kauko Sainio** veteraanien tervehdyksen toiselle tuhannelle nousevalle vierasjoukolle, joka

oli kokoontunut Salon Salohalliin perinteiseen Finnairin lentävän henkilökunnan ja Puolustusvoimien järjestämään Rosvopaistitilaisuuteen. Kaunis ja helteinen sää kruunasi onnistuneen tapahtuman, jossa viihdyttiin, nautittiin hyvästä ruuasta, tasokkaista musiikkiesityksistä ja tuttujen – osin hyvinkin pitkän ajan jälkeen – tapaamisista. Salohalli, jonka kaupunki oli vastikkeetta luo-

vuttanut kokonaisuudessaan tapahtuman käyttöön loi toimivat puitteet.

Tilaisuuteen osallistui noin 1200 veteraania saattajineen Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakuntien alueelta. Tilaisuudessa myös huomioitiin kaksi pariskuntaa, joilla on yhteistä matkaa takana 65 vuotta.

Teksti ja kuvat: Osmo Suominen



Rauni ja Einari Helanderilla on takana 65 vuotta yhteistä matkaa. Poika Pekka Helander oli mukana saattamassa.



Salohalli loi hyvät puitteet tilaisuuden onnistumiselle.

Romurautaa sotaveteraaneille

K-maatalous Kouvolan ja Lappeenrannan kaupat luovuttivat kesäkuun alussa järjestetyn metalliromun keräyksen tuoton Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson Sotaveteraanipiirien edustajille 17.7. Kouvola. K-maatalouskauppias Kari Yrjölä kertoi liikkeiden pihoille kertyneen vähän metalliromua, jonka toimittaminen kierrätykseen ei ollut kannattavaa. Syntyi ajatus antaa asiakkaille ja kotitalouksille mahdollisuus toimittaa kauppojen keräyspisteisiin tarpeettomat metalliesineet. Aiemmin viikoksi suunniteltuun keräykseen tuli niin paljon yhteydenottoja ja toiveita, että haimme romua saaduista osoitteista kuukauden ajan. Keräyksestä ja tuoton lahjoittamisesta sotaveteraaneille ilmoitettiin sanomalehdissä ja paikallisradiossa. Keräys tuotti tulosta. Romua kertyi yli 71,5 tonnia, Lappeenrannassa 46 060 kiloa ja Kouvola 25 460 kiloa. Keräyksen tuotto, 4700 euroa jaettiin kerätyn romun suhteessa.

JL Teollisuuspurku Värime-talli Oy:n edustaja Kalle Nikkanen kertoi romun keruun ja toimittamisen teollisuudelle tapahtuneen yhteistyöstä aiemmin saadun kokemuksen perusteella vaivattomasti.

Miksi juuri sotaveteraaneille ”romurautaa”?

Olen kiitollinen veteraaneille, että saan yrittää itsenäisessä maassa, oli kauppias Kari Yrjö-län yksiselitteinen vastaus. Hän esitti kolme toivomusta luovutuksen käytölle. Suoraan tarvitseville sotaveteraaneille, oikeudenmukaisesti ja ilman viivytystä.

Lahjoitukset vastaanottivat Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin piirisihteeri Vilho Malinen, Kouvolan yhdistyksen puheenjohtaja Arto Mikkonen ja Kymenlaakson piirin toiminnanjohtaja Toivo Hartikainen.

Roope Nieminen



Valkoisten kirjekuorien vastaanottajat (vas) Vilho Malinen, Arto Mikkonen, Toivo Hartikainen ja luovuttajat Kari Yrjölä ja Kalle Nikkanen.

Sotamuistot talteen Valkealassa

Tänä syksynä tulee kuluneeksi 70 vuotta talvisodan syttymisestä ja viisivuotisen sotajakson alkamisesta. Sotien veteraanien rivit harvenevat. Valkealan nuorempi veteraanipolvi päätti viime talvena ryhtyä keräämään sota-aikaista materiaalia, varsinkin valokuvia, näyttelyä varten. Palvelukeskus Iltatähdessä kokoontunut veteraanijoukko ryhtyi toimeen virallisesti kansalaisopiston perinnepiirinä **Pertti Lehdon** johdolla. Aktiivisen kerääjäjoukon aikaansaannos on näytteillä koko elokuun Kustaan Galleriassa Valkealan kirjastossa. Jotta perinnepiirin mittava työ ei unohtuisi näyttelyn päätyttyä, piiri on koonnut valkealalaisten sotien veteraanien ja kotijoukkojen muistelmista 15-sivuisen kirjasen ”Sota loppui, muistot jäivät”.

Näyttelyssä on 114 etupäässä valkealalaisista kodeista saatua valokuvaa, jotka on nykyteknikan keinoin suurennettu ja painettu hyvälle paperille. Lisäksi näyttelyssä on sota-aikaisia asiapapereita sekä sota-aikaisia aseita ja varusteita, jotka on kokonsa puolesta voitu sijoittaa gallerian tiloihin.

Muistot himmetä ei koskaan saa

Sotamuistot talteen -näyttelyn avajaisissa 3.8.2009 hankkeen primus motor Pertti Lehto toteasi puheessaan työryhmän



Kuva näyttelyn avajaisista. Kolmantena vasemmalta Pertti Lehto, seuraavina pj. Tauno Hyppänen ja Anja Lehto. Kuvia tutkimassa (vasemmalla) Anjalankosken Sotaveteraanit ry:n sihteerin Eila Forsström ja puheenjohtaja Reijo Pajuoja.

noudattaneen Kalervo Hämäläisen veteranihymnin ”käskyä”: ”Muistot himmetä ei koskaan saa.” Puhuja loi samalla katsauksen maamme vaiheisiin aina Viikinkiretkistä lähtien päätyen kesän 1944 Ihan-talan taisteluihin. Hän yhtyi kenraali Ehrnroothin lanseeraamaan sanontaan todetessaan maamme saaneen suuria torjuntavoittoja. Paitsi, että me huolehdimme aina omasta puolustuksestamme, meidän on pitänyt vuosisadat vastata myös Ruotsin turvallisuudesta, kertoohan Suomen Sotilas-lehti 3/2009 ruotsalaisten toteavan puolustustaan järjestäessään: ”Onneksi meillä edelleen on Suomi.”

Näyttelyn virallisen järjestäjän, Valkealan Sotaveteraa-

nit ry:n puheenjohtaja **Tauno Hyppänen** toivotti avajaisyleisön tervetulleeksi. Tervehdyksiä ja kiitoksia näyttelyn toimeenpanijoille esittivät seuraavat: Puolustusvoimat ev. Kosonen, Kouvolan kaupunki Eila Kohopää, lottien perinneyhdistys Kaija Vesala, Kymenlaakson Sotaveteraanipiiri varapj. Arto Mikkonen sekä Valkealan Elo-Matti (Markku Hovi) ja Elo-Maija (Tarja Mattila). Teuvo Aholan johtama Pohjois-Kymen sotilaspoika-kuoron septetti piristi avajaisia isänmaallisin lauluin. Sotaveteraaniyhdistyksen varapuheenjohtaja Eero Pulkki juonsi tilaisuuden.

Teksti: Erkki Vitikainen
Kuva: Pekka Voutilainen



Naantalin Luonnonmaalla toimiva Kultaranta Resort (Marina&Golf) istutti Sotaveteraanien työn kunnioittamiseksi kunniatammeksi nimetyn puun päärakennuksensa, golfkentän ykkösteen lähelle. Puun virallinen luovutus tapahtui 12. kesäkuuta. Puun luovutti Kultaranta Resort'in Jouni Kankaanpää ja vastaanotti Naantalin seudun Sotaveteraanien varapuheenjohtaja Paavo Pensamo.

Näyttelyjä Lottamuseossa

Finlandia News Service
1.10.2009-30.9.2010.

- Näyttely kertoo, miten Suomi tiedotti talvisodasta kansainvälisesti. Esillä olevaa kuvamateriaalia ja alkuperäistekstejä ei tässä laajuudessa ole aiemmin julkisuudessa nähty.

Ruotsin Maja kutsuu sinua!
12.5.2009 – 31.3.2010

- Näyttely lottien raskaista talvisotakokemuksista sekä Ruotsin lottien ystävyydestä ja yhteistyöstä.

Syvärannan Lottamuseo
Rantatie 39
04310 Tuusula
puh. (09) 274 1077
lottamuseo@kolumbus.fi
www.lottamuseo.com



BOSCH

Invented for life

www.bosch.fi

Rajajääkärikomppanioiden perustamisen muistopäivänä

Kesäkuun 10. päivä oli parillekymmenelle 32. ja 42. rajajääkärikomppanioiden veteraanille, heidän omaisilleen ja Kaakkois-Suomen rajamieskiltalaiselle jälleennäkemisen riemun ja samalla haikkeiden tunteiden päivä. Veteraanien rivit harvenivat väistämättä, mutta isänmaallisuus ei katoa. Siitä pitävät huolen jälkipolvet, jotka haluavat kunnioittaa veteraanien perintöä.

Rajajääkärikomppaniat perustettiin 10.6.1941 sodan uhatessa Suomea. Komppaniat koottiin rajajoukoista ja lähialueiden miehistä ja ne sijoituivat pitkin Suomen itärajaa. 32. komppanian sijoituspaikana oli Kälvelä ja 42. komppanian Sunila. Komppaniat saivat muistomerkit 1970-luvun puolivälissä ja samalla alettiin viritellä asevelitapaamisia. Veteraanit ottivat tavakseen käydä 10.6. muistomerkeillä kunnioittamassa sodassa kaatuneiden aseveljien muistoa.

Rajajääkärikomppanioiden perustamisen muistopäivää juhlittiin tänä vuonna perinteeksi muodostuneella tavalla viemällä kukkalaitteet komppanioiden muistomerkeille. 42.



32. rajajääkärikomppanian muistomerkki sijaitsee Kälvelässä.

rajajääkärikomppanian muistomerkillä Sunilassa kukkalaitteen laskivat veteraanit **Uuno Kalliosaari**, **Vilho Lipiäinen**

ja **Mikko Kaarna**. **Aarre Turunen** muisteli puheessaan komppanian taistelujen tietä ja sen miestappioita. Sunilasta matka

jatkui Kälvelään, jossa laskettiin kukkalaitteet 32. rajajääkärikomppanian muistomerkeille. Kaakkois-Suomen rajamieskiltan puheenjohtaja **Jarmo Piispanen** ja enonsa **Valto Vuorelan** elämänvaiheita ja sotapolkuja selvittänyt **Erkki Turkia** käyttivät puheenvuorot. – Meidän nuorempien sukupolvien tehtävänä on pitää yllä vakaat olot ja seurata veteraanien jalanjäljissä. Muistakaa, heille kallis ol' maa, muistutti Jarmo Piispanen puheessaan.

Välillä oli hetki aikaa seurustelulle. Aarre Turunen kertoi sodan ajan tapahtumien tulevan mieleen päivittäin. – Unia en sodasta enää näe, mutta väläyksiä siitä tulee mieleen joka päivä, hän sanoi. Muutkin veteraanit tunnustivat sodan olevan vielä tuoreessa muistissa. – Eivät ne asiat mihinkään päästä katoa, ellei muisti mene, he pohtivat.

Muistomerkeiltä matka jatkui 1. rajajääkäripataljoonan muistomerkin kautta Ylämaan rajamajalle, jossa Virolahden rajavartioalueen aluepäällikkö majuri **Pasi Marttinen** kertoi rajojen vartioinnista nykypäivänä. Lämminhenkinen päi-

vä päättyi hyvästeihin Veljeskodin edustalla. – Ensi vuonna taas tavataan, jos kunto sen vain sallii.

Anne Kalliosaari-Ruhanen

KIITOKSET

Sodanajan Rajajääkäripataljoona 1:n veteraaniveljet haluavat esittää kunnioittavat kiitokset Virolahden Rajavartiostoalueelle sekä päällikkö, majuri Pasi Marttiselle että Kaakkois-Suomen Rajamieskiltalle järjestämästänne Perinnepäivämme juhlatilaisuudesta muistomerkillämme Ylämaan Ylijärvellä 10.6. Muistomerkkimme kautta kunnioitamme hiljaisessa mielessämme niitä aseveljiä, jotka yli kolme vuotta kestäneen sodan aikana kaatuivat taistelussa maamme vapauden puolesta. Iloitsemme ja olemme kiitollisia siitä, että te nuoret otatte vastuun ja arvostatte sotaveteraanien työtä. – Uhrien ansiosta lippu liehuu.

RJP 1:n asevelitoimikunnan puolesta Jukka Laaksonen, Pori (88)

Veteraanikivi Sammattiin



Sammattiseura ja Sammatin Maamiesseura muistivat sotiemme veteraaneja, lottia ja kotirintamalla toimineita pystyttämällä veteraanikiven. Muistokiven paljastustilaisuudessa puhuivat Sammattiseuran puheenjohtaja **Risto Piekka** ja kontra-amiraali **Jorma Kaisalo**.

Veteraanikivi on apuna, jotta sotiemme veteraanien perintö ei vaipuisi unholaan sukupolvien vaihtuessa. Kiveen säilötty viesti pysyy samana ajasta toiseen.

Antero Sarakivi ja **Seija Salin** laskivat kukkatervehdyksen paljastetulle muistomerkeille. Sammatin koulun kuoro esiintyi **Tuulikki Elorannan** johdolla ja **Toivo Haatio** esitteli katsauksen sammattilaiset sodissa 1939-45.

Muistomerkki paljastettiin 13. kesäkuuta Sammatin Maamiesseurantalon Sampaalan edessä - samassa paikassa, josta sammattilaiset veteraanit lähtivät sotatielle.

Talkootyö veteraanien hyväksi jatkuu

Jyväskylän seudun Sotainvalidit ry:n veljestukitoimikunnan nimissä toimivan nk. Talkootiimin työ veteraanien hyväksi jatkuu. Suursaa- ren valtauksessa 1942 vakavasti selkään haavoittuneen ja vuonna 1992 kuolleen sotainvalidin Veikko Savolaisen lesken, Marjatan talon kattoa Vaajakoskella uusittiin elokuussa 2009.

Kaatuneiden Muistosäätiön veteraanipalkinnon kevääl-

lä 2009 saaneen Juhani Martinin vetämän noin 50-jäsenisen ryhmän toiminnassa huomiota on se, että toiminta kohdistuu kaikkiin veteraaneihin ja leskiin järjestöpohjasta riippumatta. Katolla akkuporakoneen kanssa peltejä kiinnittämässä on mm. Keski-Suomen Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja Timo Hakala. Järjestöjen yhteistyö toimii.

Kuva ja teksti: Kari Korhonen



Sotainvalidin lesken talon kattoa korjataan Vaajakoskella.

Veteraanin kiitos

Bulgarian Albenassa 31.5.-14.6.2009 Kaatuneiden Muistosäätiön kuntoutusmatkalle osallistui 30 veteraania ja heidän joukossaan oli Viljo Arvonen (90 v.) Vermuttilasta. Hän välittää kiitoksensa

järjestäjille kaikkien matkalaisien puolesta. Hänen mielestään järjestelyt toimivat, kokemus oli monipuolinen, nähtävää ja ihmeteltävää riitti, samoin kuin lämpöä ja aurinkoakin.



Oikealla Viljo Arvonen ja Einari Viinikainen kuntopyöräilemässä.

Pentti Isotupa Jalkaväkirykmentti 56 ja 60 Killan uusi puheenjohtaja



JR 56 ja JR 60 Killan uusi puheenjohtaja sosiaalineuvos Pentti Isotupa Laitilasta

Turussa 12.8. pidetyssä Jalkaväkirykmentti 56 ja 60 Killan vuosikokouksessa valittiin uudeksi puheenjohtajaksi sosiaalineuvos **Pentti Isotupa** Laitilasta. Aikaisempi puheenjohtaja kenraalimajuri **Hannu Särkiö** ei

ollut enää käytettävissä. Killan 1. varapuheenjohtajaksi tuli **Toivo Haarala** Laitilasta ja 2. varapuheenjohtajaksi **Väinö Leppänen** Raumalta. Uudeksi sihteeriksi valittiin pankinjohtaja **Martti Aro** Uudestakaupungista. Vuosikokouksessa puheenjohtajana toimi uusi kaupunkilainen JR 56 -veteraani **Erkki Luntamo**. Kokouksen sihteerinä oli **Katariina Molin**. Killan toimintakertomuksen mukaan viime vuoden lopussa jäsenmäärä oli 337, joista veteraanijäseniä 223. Veteraanijäsenten keski-ikä on vajaat 88 vuotta. Viime vuonna viimeiseen iltahuutoon sai kutsun 31 veteraanijäsentä. Vuosikokous pidettiin Merivoimien Esikunnassa Heikkilän kasarmialueella Turussa. Kokouksen jälkeen kuultiin komentaja **Jukka-Pekka Schroderuksen** Merivoimien esittelyä.

Teksti: Matti Jalava
Kuva: Jussi Lempiäinen

Uusi muistomerkki Virolahdelle

Virolahden Klamilan satamassa paljastettiin 12. heinäkuuta sotien aikaisen rannikkopuolustusta palvelle Klamilan etapin ja Mustamaan linnakkeen muistolaatta. Muistolaatan paljastuspuheen pitänyt everstiluutnantti **Jukka Vaaja** selvitti Suomenlahden rannikkolinnakkeiden historiaa keskittyen erikoisesti talvisodan viimeisiin viikkoihin, jolloin pääasiallisesti Pukkion, Mustamaan ja Kukion linnakkeiden tuella

la torjuttiin vihollisen maihinnousuyritykset Virolahden rannikolle katkaisemalla Hamina-Viipuri maantie.

Mustamaan linnakkeella palvelle sotilaspoikaveteraani **Erkki Talsin** synnyttämän muistolaattahankkeen toteuttivat Klamilan Seutu, Rannikkokotikistösäätiö, Kymenlaakson Rannikkopuolustajien Kilta, puolustusvoimat ja Virolahden kunta.

Laatan paljastustilaisuus avasi vuosittaiset Virolahden

hapanvellijuhlat. Laattahankkeen toteuttajien puolesta Kotkan rannikkopataljoonan komentaja **Vesa Tuominen**, **Alpo Lommi** ja Erkki Talsi luovuttivat laatan Virolahden kunnan hoitoon. Kunnanvaltuuston puheenjohtaja **Seppo Kiri** ja sisivistyslautakunnan puheenjohtaja **Liisa Hanski** edustivat tilaisuudessa kuntaa.

Teksti ja kuva: Erkki Vitikainen



Laatta on kiinnitetty Alpo Lommin suunnittelemaan jalustaan, joka koostuu estekivistä ja Mustamaan kalustoon kuuluneista kuuden tuumaan Canet -tykin ammushylsyistä.

Sotaveteraanien syystapahtuma Kouvolassa

Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin perinteinen syyspäivätapahtuma järjestettiin 28.8.2009 Mansikka-ahon liikuntahallissa ja lähialueella Kouvolassa. Järjestelystä vastasi Kuusankosken Sotaveteraanit ry.

Päivän ohjelmassa oli luontopolku naisten ja miesten sarjoissa sekä joukkuekilpailuna, pentankissa naisten ja miesten sarjat ja tikanheitossa lisäksi kannatusjäsenten sarja. Tapahtumaan oli saapunut reilusti yli 300 osallistujaa Kymenlaakson alueelta.

Aurinkoinen sää suosi tapahtumaa, jonka eräänä tavoitteena oli ystävien tapaaminen.

Roope Nieminen



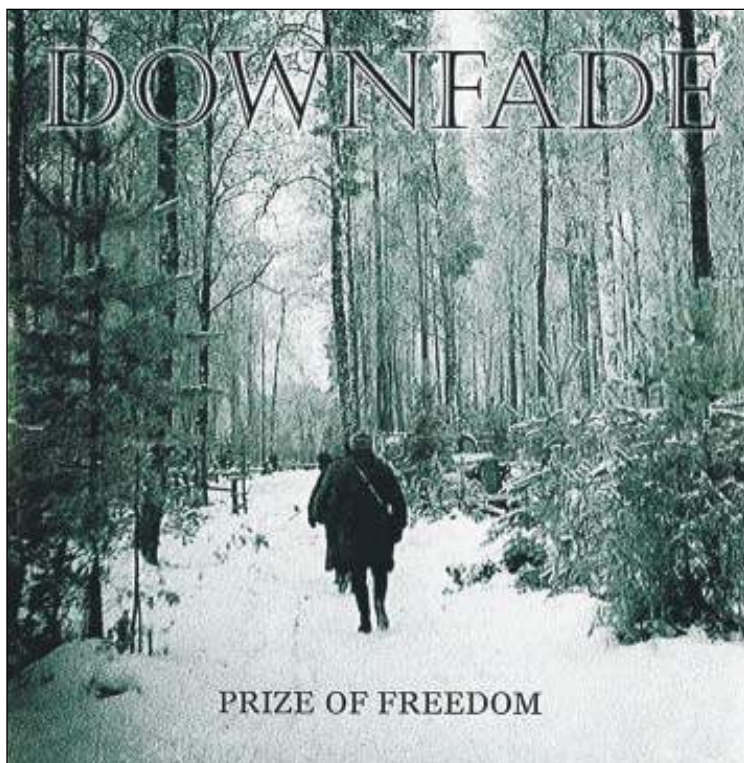
Pohdinnan kohteena ajankohtainen kysymys

Uusia äänitteitä

Kanadassa British Columbian maakunnassa toimiva Länsirannikon Korsukuoro on julkaissut toisen CD-levynsä. CD-levyn nimi "Ei kaveria jätetä..." on paitsi ensimmäisen kappaleen nimi, kuvaa myös hyvin levyn sisältöä ja tunnelmaa. Levyllä lauletaan tuttua sota-ajan musiikkia potpurista aina niin koskettavaan Veteraanin iltahuutoon. Kuoro on perustettu vuonna 1998 ja se oli kesällä viidennellä kiertueellaan Suomessa. Levyä voi tilata Liisa ja Esa Joensuulta, puh. 0500 981 000, hinta on 15 € + postikulut.



Downfade on suomalainen metalli- ja rock-musiikkia soittava yhtye. Yhtye on tehnyt talvisodasta aiheen ammentavan CD-levyn "Prize of freedom", jonka muusikot omistavat Suomen veteraaneille. Yhtyeen jäsenet haluavat myös luovuttaa levyn tuoton lyhentämättömänä näille kunniakansalaisille. Tällä tavoin he haluavat muistuttaa myös nuorempia sukupolvia "palkinnosta, jonka olemme vapauden muodossa saaneet". Tilaukset: www.levykauppax.fi, lisätietoa: Ipe Jarva, puh. 040 771 5344.



Marja Riukka

Taukokankaan toimitusjohtaja vaihtui

Yht.maist. Seija Lepola aloitti Taukokankaan toimitusjohtajana 1.9. Hän siirtyi Taukokankaalle Oulaisten kaupungin perusturvajohtajan virasta. Seija Lepola on toiminut Taukokangas-säätiön hallituksen puheenjohtajana

na yli 20 vuotta, lähes koko talon toiminnan ajan.

Taukokankaan toimitusjohtajana vuodesta 1989 toiminut Juha Laikari jäi eläkkeelle syyskuun alussa. Taukokangas on Oulaisissa toimiva, alun perin sotainvalidien sairaskodik-

si ja sotainvalidien ja veteraanien kuntoutuslaitokseksi perustettu hoito- ja kuntoutuslaitos. Nykyisin Taukokangas tuottaa palveluja sotainvalidien ja veteraanien lisäksi myös muille asiakasryhmille.

Rauhanturvaajaliiton päivystyspuhelin myös veteraaneja varten

Valtakunnallisen päivystyspuhelimien kautta sotiemme veteraaneilla on mahdollisuus pyytää käytännön apua kotiinsa. Apua tarjotaan kodin pienissä askareissa, mm. polttopuiden teossa, lumitöissä, pieniä

maalaustöitäkin tehdään. Päivystävään puhelimeen vastaa välittää avun tarpeen alueellisille järjestöille, jotka ottavat yhteyttä veteraanin kotiin. Työt tehdään talkoo-hengessä, joten ne ovat veteraaneille maksuttomia. Palvelu on tarkoitettu ar-

kiaskareissa apua tarvitseville, kyseessä ei siis ole neuvontapuhelin. Vapaaehtoisvoimin ylläpidettävän valtakunnallisen päivystyspuhelimien numero on 020 769 8111.

SUOMALAINEN LÄÄKÄRISEURA DUODECIM

Helsinki

YRJÖ PIRILÄ OY

Juuri niin k...
kevät jättä...
sateita. Ku...

TV-kytkettävä lukulaite
40-60X SUURENNUS
VETERAANITARJOUS
350€ sis. posti (Norm. 427€)
Luuppitalo.com
Pyydä kuvastol! Puh/vast. 08-2371 1017



UUDISTUNUT APILA KUTSUU KUNTOUTUMAAN!

Kuntoutumiskeskus Apilassa on laitettu puitteet uuteen uskoon. Tervetuloa nauttimaan mm. uudistetuista allas- ja saunatiloistamme!

Veteraanikuntoutukseen sisältyy:

- itsehoito- ja toimintaryhmät
- veteraanikahvit
- majoittuminen 2 hengen huoneessa
- täysihoito
- lääkärin tulo- ja lähtötarkastus
- yksilölliset fysioterapiahoidot
- jalkojen hoito
- hoitohenkilökunnan palvelut
- päivittäin ohjattu allas- sekä liikuntaryhmä
- asiantuntijaluentoja eri teemoista

Kysy lisää

Tiina Lappalainen (03) 2716 279 tai
tiina.lappalainen@kuntoutumiskeskusapila.fi
Kuntoutumiskeskus Apila
36200 KANGASALA
www.kuntoutumiskeskusapila.fi



Kuntoutus

Hoivapalvelut

Hyvinvointi- ja
kylpylapalvelut

Työhyvinvointi

Atte Kaskari jatkaa sotilaspoikien puheenjohtajana

Sotilaspoikien Perinneliiton liittokokous pidettiin elokuun alussa Haminassa, jonne oli kokoontunut suuri joukko maamme sotilaspoikia.

Kokouksen puheenjohtajana toimi kunnallisneuvos **Kauko Suurnäkki**. Liittohallituk-

sen esittämä toimintakertomus ja tilit sekä toimintasuunnitelma hyväksyttiin. Jäsenmaksun suuruudeksi päätettiin 10 euroa.

Perinneliiton puheenjohtajana valittiin jatkamaan yksimielisesti **Atte Kaskari** ja erovu-

rossa olleet hallituksen jäsenet valittiin uudelleen. Tilintarkastajina toimivat **Seppo Suuripää** ja **Aimo Paananen**.

Ensi vuonna perinneliiton liittokokous pidetään Seinäjoella.



Sotaveteraanien naulan lippusalkoon löi pankinjohtaja, sotaveteraani Risto Ruskokivi. Taustalla Juhani Koskinen varmistamassa osumat.

Huittisten sotilaspojat Muurmanskissa ja Petsamossa

Huittisten sotilaspojat ovat jo runsaan kymmenen vuoden aikana tehneet kesäisen matkansa Karjalan kannakselle, Vian Karjalaan, Viroon ja Latviaan. Tänä kesänä oli vuorossa matka Muurmanskiin ja Petsamoon. Ensimmäinen tutustu-

miskohde oli Raatteentiellä ja Kokkosalmella laskettiin sepele Kiestingin taistelijoiden muistomerille.

Matka jatkui Louhen, Kantalahden ja Hiipinän kautta Muurmanskiin ja sieltä Petsamoon. Rajajoosepin rajanylytyspaikan jälkeen matkalaiset

saattoivat tutustua laajaan Suomen Lappiin.

Viikon mittainen matka maamme itärajalla, Lapissa ja itäisessä naapurissa uusine matkakohteineen avasi jälleen sotilaspoikien matkailua.



Huittisten Sotilaspojat kokoontuneena Talvisodan Avara syli-muistomerille Raatteentiellä.

Porin sotilaspojille uusi lippu

Satakunnan Sotilaspoikien Perinneliiton Porin osaston uuden lipun naulaus- ja vihkimistilaisuutta vietettiin Porin Suomalaisella Klubilla.

Juhlayleisön toivotti tervetulleeksi **Kosti Rasinperä**, joka puheessaan palasi aikaan, jolloin sotilaspojat olivat suurin järjestö Suomessa.

Lippupuheen piti ja puolustusvoimien tervehdyksen vihkiäisjuhlaan toi Porin Prikaatin komentaja eversti **Eero Pyötsiä**. Lipun vihki kirkkoherra **Kari Erkkola** ja vihkimissere-

moniaa johti **Kosti Rasinperä**, jonka johdolla kaksikymmentä yhteisöä löi naulansa lipun salkoon.

Tervehdyksensä juhlassa esittivät Porin kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Sampsa Kataja**, Sotilaspoikien Perinneliiton puheenjohtaja **Atte Kaskari** ja Satakunnan killan puheenjohtaja **Väinö Willgren**. Päätössanat esitti Porin osaston puheenjohtaja **Aimo A. Suominen**.

Kuvat ja teksti: Paavo Punkari

Pohjois-Kymen Sotilaspoikien Perinnekilta Tallinnassa

Perinnekillan kesäisen matkan kohteena oli Tallinnan laulujuhlat ja Suomen-poikien tapaaminen.

Pohjois-Kymen Sotilaspoikakillan kuorolla ja Suomenpoikien mieskuorolla on pitkät perinteet. Kuorot ovat vuosien aikana esiintyneet monia kertoja veljesmaissa sekä useita kertoja yhdessä. Kuoro esiintyi matkallaan Metsakalmistun hautausmaalla. Kuoro ja orkesteri pitivät Pirita-hotellissa Lauluja merestä ja isänmaasta -konsertin ja soittivat kahtena iltana tanssimusiikkia.

Hautausmaalla puheen piti perinnekillan puheenjohtaja, valtiopäiväneuvos **Mikko Pesälä**. Hän välitti kaikkien suomalaisten kiitokset Suomenpojille.

- Vapaus ja itsenäisyys olivat Suomen-poikien ihanteena. Sodan jälkeenkin Suomen-pojilla oli raskas taakka kannettavana, mutta he kantoivat sen arvokkuudella ja ihanteensa säilyttä-

en. Se toi moraalin ja uskon, jotka lopulta koituivat Viron kansan hyväksi. Nyt talouselämän voimakas kasvu ja Tallinnan kaupungin kauneus ovat jokaisen nähtävissä. Viro on EU:n jäsen, vironkieli on virallinen kieli, kansainvälisissä neuvottelupöydissä pieni Viro on tasavertainen muiden joukossa.

Uno Järvelä ja **Pekka Suomalainen** laskivat sepeleen muistomerille. Lopuksi Sotaveteraanien Viron yhdistyksen kunniapuheenjohtaja **Raul Kuutma** esitteli Metsakalmistussa olevia merkkihenkilöiden hautoja. Näitä ovat mm. laulaja Georg Otsin, Viron kansallisorunilija Lydia Koidulan, presidentti Lennart Meren, tohtori, runoilija, kansanrintamahlituksen pääministeri Johannes Vares – Barbaruksen hautaus sekä presidentti Konstantin Pätsin sukhauta.

Teksti: Hannele Wirilander

Kuva: Tapani Arvola



Kunniakäynti Metsakalmistun hautausmaalla. Puhetta pitämässä valtiopäiväneuvos Mikko Pesälä. Kunniavartiona Keijo Ala-Tommola sotilaspoikien ja Raili Perkka pikkulottien edustajana.

Taipaleen risti kunnossa



Työryhmän jäsenet vas. Jouko Halmekoski, Aulis Ukkonen ja Tuomo Kukko

Talvisodan aikaisella Taipaleen rintamalla, Terenttilän lohkon 4-tukikohdan paikalla on kesästä 1991 lähtien seissyt tukeva teräsristi. Ristin pystytti omaaloitteisesti ja asianmukaiset luvat hankittuaan yksityinen ryhmä vetäjänään Vpl Pyhäjärveltä lähtöisin ollut Heikki Karttunen, nyt jo edesmennyt Taipaleen veteraani.

Taipaleen ristillä haluttiin kunnioittaa talvisodan Taipaleen kentälle jääneitä sankarivainajia. Kaikkiaan 250 löydetyistä vainajasta 126 jäi tunnistamatta ja heidät haudattiin tuolloin alueelle perustettuun kenttähautausmaahan. Taipaleen Ristin pystyttäjät olisivat erheellisesti tuon hautausmaan sijaitsevan Terenttilä 4:n paikkeilla ja teettivät ristiin siitä kertovan kyltin.

Taipaleen oikea kenttähautausmaa löytyi 1994 eli kolme vuotta myöhemmin, noin kilometrin em. ristikä luoteeseen ja alueen korkeimmalta paikalta. Se kunnostettiin ja varustettiin Suomen valtion toimesta asianmukaisella muistokivellä, jossa mainitaan siihen haudatut 126 tuntematonta talvisodan sankaria. Paikalle on myös selkeä viitoitus Sakkolaan johtavalta tieltä.

Sen jälkeen Taipaleessa oli eri paikoissa kaksi muistomerkkiä, joissa molemmissa viitattiin 126:een tuntemattomaksi jääneeseen talvisodan vainajaan. Taipaleen ristin teksti oli virheellinen, mutta jäi vuosiksi

paikoilleen. Vuonna 2003 muuan toinen yksityinen matkaseurue vaihtoi ristiin uuden laatan, mutta senkin teksti oli virheellinen mm. viittaamalla jatkosodan vuosiin! Tilanteelle piti tehdä jotain, mutta kenen? Alueen pitäjäsäätiöt eivät ottaneet asiaa hoidettavakseen, vaikka ihmettelyjä tilanteen johdosta kantautui ei puolilta.

Koska alue on entistä Metsäpirtin kuntaa, soitin kesällä 2008 Aulis Ukkoselle, Kirvesmäki Kerhon perustajalle ja kunniapuheenjohtajalle. Aulis kutsui mukaan alkuperäistä ristiä pystyttämässä olleen Jouko Halmekosken. Informoin asiasta myös Sotavainajien muiston vaalimisyhdistystä, jolla ei ollut suunnitelmaamme huomauttamista.

Muotoilimme kolmisin uuden tekstin ja laatan tekijä löytyi Aulis Ukkosen kontakteilta Miehikkälästä. Terttu Ravin vetämä Kaakonkulman Lottaperinneyhdistys ry otti vastuulleen ja kustansi laatan kaivertamisen. Taipaleen Ristin uudessa laatussa on otsikko TAIPALEEN RISTI ja alla seuraava teksti:

Talvisodassa 1939–1940 Taipaleen rintamalla kaatuneiden suomalaisten sankarivainajien muistolle. Aseveljet.

Uuden laatan juhlallinen kiinnitys tapahtui 16.5.2009. Paikalle saapuivat em. kolmen hengen työryhmä sekä Terttu Ravin johdolla bussilastillinen Kaakonkulman alueen veteraaniasialle omistautunutta väkeä.

Simo Haapalehdon trumpeilla soittaman *Finlandian* jälkeen tekstilaatan vihkiäispuheen piti koskettavalla tavalla Jouko Halmekoski. Joukon isä Hemmi Halmekoski kaatui ja jäi kentälle Terenttilään helmikuussa 1940 ja lepää todennäköisesti läheisessä kenttähautausmaassa. Seuraavaksi Terttu Ravi lausui sepittämänsä runon ja piti puheen. Työryhmä laske ristille kukkalaitteen ja Kaakonkulman Lottaperinneyhdistyksen puolesta laskettiin ristille kukat.

Taipaleen risti voi nyt toimia yleisenä Taipaleen rintaman suomalaisten sankarivainajien muistomerkkinä, joka alueelta on toistaiseksi puuttunut. Se sijaitsee yhdessä Taipaleen torjuntataistelujen polttopisteessä suoraan edessään vihollisen surmanpelloksi muuttunut Terenttilän aukea. Paikalla kävijä voi näin eläytyä tilanteeseen, jossa hyökkääjä lähes 70 vuotta sitten pysäytettiin äärimmäisin ponnistuksin ja raskain uhrein.

Tuomo Kukko

VIRTSANKARKAILUUN

pestävät ja kertakäyttöiset alushousut

SLIP SICLA lievään virtsankarkailuun



- 100% puuvillaa
- haaraosa hengittävää erikoiskangasta
- muita suojia ei tarvita, käytetään kuten tavallisia alushousuja

STRONG runsaaseen virtsankarkailuun



- 100% puuvillaa
- haaraosassa tasku erilliselle imevälle suojalle
- huomaamaton ja helpokäyttöinen

TENA PANTS runsaaseen virtsankarkailuun



- mukavat ja varmat kertakäyttöiset suojahousut
- hygieeniset
- useita eri kokoja, imukyky jopa 1 litra

Meiltä myös vuodesuojat.
Lisää tuotteita: www.linctus.fi

TIEDUSTELUT JA TILAUKSET:
Linctus Oy, p. 03-6125 355



Turuntie 4-6, 13130 Hämeenlinna
fax 03-6125 353

YIT

Niin metsä kasvaa kuin sitä kasvatetaan.

Metsästä tietoa: Metsälehti, Metsälehti Makasiini, Metsäkirjat, Metsänetti www.metsalehti.fi

Metsäkustannus Oy
Soidinkuja 4, 00700 Helsinki
Puh. 02077 29136

METSÄ
kustannus

Suomen-poikia sekä Viron Vapausstoa muisteltiin



Pupastveren taistelussa mukana olleita Suomen-poikia läheisineen muistokiven ympärillä. Laatassa on teksti SOOMEPOISID VIII 1944. Muistomerkki paljastettiin 1994.



Pupastveren muistokiven viereen tehdyn taulun esitteli varapuheenjohtaja Villem Ahas. Taulun tekstit ovat kolmella kielellä; viroksi, suomeksi ja englanniksi.



Naiskodukaitsen naiset tarjoilivat kaikille vieraille paikallisen tavan mukaan tehtyä hernekeittoa lisukkeineen.

Tarton kunnan Äksin kylässä kokoontui runsaan viidensadan hengen joukko 29. elokuuta muistelevaan 65 vuoden takaisia Suomen-poikien taisteluja Tarton suunnalla sekä samal-

la viettämään Vapaudenristin päivää, jota nyt vietettiin 30. kerran. Tapahtumapäivää on vietetty Viron Vapausstoa jälkeen ja nimeen liittyy myös ritarikunta, joka oli toiminnassa 1919-25.

Muistopäivän ohjelmassa historioitsija **Ago Pajur** käsittelee Vapausstoa taisteluja Tarton suunnalla. Viron eduskunnan jäsen **Mart Laar** esitteli viroksi ja suomeksi Suomen-poikien taisteluiden merkitystä

sodan kulun kannalta. Viroon 19.8.1944 palanneet Suomen-pojat jakaantuivat kahteen ryhmään. Toinen jäi Tallinnan suunnalle ja toinen siirrettiin Tarton rintamalle. Mart Laarin mukaan Suomen-poikien taistelut tulevat jäämään Viron historiaan. Suomen-poikien taistelulla voittiin aikaa, jona aikana kymmeniä tuhansia virolaisia pääsi pakenemaan länteen.

Suomen-poikien perinneyhdistyksen varapuheenjohtaja **Nyyrikki Kurkivuori** tervehti vieraita mukana olleiden suomalaisten puolesta.

Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen myöntämät huomionosoitukset jakoi **Villem Ahas**.

Tilaisuuden päätteeksi nähtiin taistelunäytös, jossa virolaiset sotilaat valloittivat kohteen venäläisiltä.

Taulu kertoo tapahtumasta

Tarton kunnan Pupastveren kylässä on vuodesta 1994 ollut Suomen-poikien taistelujen muistona muistokivi ja siinä laatta. Paikalle oli nyt pystytetty muistotaulu, joka paljastettiin käyttöön. Tilaisuuden alussa Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen varapuheenjohtaja **Villem Ahas** piti paljastuspuheen, jossa hän kertasi Suomen-poikien taisteluja Pupastveressä.

Tarton kunnanvaltuuston puheenjohtaja **Aivor Soop** ja Viron yhdistyksen edustajat laskivat kukat muistokivelle.

Lisäksi Pilkan taistelun muistomerkillä oli kunnianosoitus, jossa puheen piti Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Kauko Sainio**.

Markku Seppä



Juhlaan osallistuvat lauloivat lipunnoston jälkeen Viron kansallislaulun.

Kestävää aseveljeyttä

Oulussa oli harvinaislaatuinen kuuden sotaveteraanin aseveli-

iltä 29. elokuuta. Vuonna 1919 syntyneet 6. divisioonan autokomppanian miehet **Veikko Salonen** Jyväskylästä, **Ola-**

vi Salmi Sodankylästä, **Ville Tikkanen** Kajaanista,

Väinö Sukanen Oulusta ja **Viljo Käkelä** Kiimingistä läheiseen viettivät veljien yhteistä 90-vuotispäivää. Kuudes veli **Martti Erkkilä** Ranualta oli sairastumisen vuoksi joutunut perumaan tulonsa.

Miehet olivat olleet mukana jo talvisodassa. Yhteinen sotatie alkoi jatkosodassa Sallan savotasta 1941 ja jatkui JR 12:n jänkäjäkäreiden vanavedessä Vienen Kiestinkiin, Karhumäkeen ja lopulta Kannakselle. Kotiutuminen tapahtui vasta Lapin sodasta Sodankylän Satasesta marraskuussa 1944.

Emme ole tulleet tänne henkseleitä räpsyttämään eikä sotasaavutuksilla isottelemaan vaan muistelevaan aseveljiä ja virkistymään hyvien ystävien

seurasta, joukon kirjailijaveli Ville Tikkanen kertoi oululaislehden haastattelijalle.

Kajaanin Sotaveteraanien puheenjohtaja **Matti Pietikäinen** ojensi syntymäpäiväsankareille yhdistyksensä kustantaman Ville Tikkanen uunituoreen teoksen Kohtalon divisioonat. Viihtyisään iltaan osallistuivat myös Oulun läänin maaherra, Tammenlehvän Perinneliiton puheenjohtaja **Eino Siuruainen** ja Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** tervehdyksineen.

(AS)



Tulimme tänne virkistymään, emme henkseleitä räpsyttämään ja isottelemaan, kertoivat yskymppi-set 6. divisioonan autokomppanian veteraanit (vas. Viljo Käkelä, Väinö Sukanen, Ville Tikkanen, Olavi Salmi ja Veikko Salonen. Päällimmäisenä virkistäjänä oli maaherra Eino Siuruainen, sotaorpona sodan kolhut kokenut Pudasjärven kasvatti. Kuva: Raija Närhi

Veteraanikonsertilla suuri yleisö Oulussa

Kesäisten yleisötapahtumien suosituksi paikaksi muodostunut Toppilan Möljä keräsi katsojamoonsa noin 2500 henkilön konserttiyleisön veteraanikonsertissa 16. elokuuta. Väkeä oli nyt runsaasti enemmän kuin kahtena aikaisempana kesänä samassa paikassa pidetyissä veteraanikonsertissa. Tapahtumalle kaavailaan jo jatkoa ensi kesänä.

Viihteellisen musiikkitapahtuman sotiemme veteraaneille järjesti Meri Oulun Kulttuuriseura ry yhteistyöyrityksinään toimivien liikelaitosten ja yhtiöiden tukemana. Veteraanijärjestöjen kautta oli jaettu kaikkiaan 1600 vapaalippua ja tilaisuuteen oli bussikuljetuksia maakunnastakin. Veteraaneja tuli mukaan konserttiin myös monista seudun vanhainkohteista ja hoitolaitoksista hoitohenkilökunnan ja vapaaehtoisten avustajiensa saattamana. Kahvitarjoilusta konsertin väliajalla huolehtivat Oulun sotilaskotiyhdistyksen vihreät sisaret.

Vetonauloina veteraanikonsertissa vierailivat jälleen ikivihreät laulajatartähdet **Vieno Kekkonen**, **Marjatta Leppänen** ja **Pirkko Mannola** sekä Korsuorkesteri. Konserttiohjelman jälkipuoliskon toteutti jo perinteisesti Oulun Sotaveteraanikuoro johtajanaan **Mihkel Kollits**. Yksilauluosuuksissa oli solistina **Tuomo Malmi** ja pianosäestyksestä huolehti kapellimestari **Rauno Rännäli**. Laulut esitteli yleisölle kuoron puheenjohtaja **Pekka Heikkinen**.

Konsertissa kuultiin monia jo sotavuosina suosituiksi tulleita iskelmiä ja laulelmia. Lisäksi ohjelmistoon oli otettu joitakin samaan aihepiiriin liittyviä uusia kappaleita, kuten Korsuorkesterin esittämä Tikkakosken mannekiinit. Aloituskapelleenaan Ikivihreät esittivät vanhan tutun laulun, Kankahalla kasvoi kaunis kukkanen. Marjatta Leppäsen

soolonumerona oli tuore Jukka Virtasen teos Äidin soppakauha.

Yleisö palkitsi kaikki konserttiesiintyjät lämpimien suosionosoituksin. Konsertin päätteeksi yleisö yhtyi seisaalleen nousten laulamaan yhdessä sotaveteraanikuoron kanssa Silanpään marssilaulun.

Pekka Koivisto



Veteraanikonserteista Toppilan Möljällä on muodostunut Oulun sotaveteraanikuorolle jokakesäinen mieluisa perinne. Konsertin jälkeen kuoro jatkoi yhdessäoloa karonkassa Sotainvalidien Veljeskodilla Hietasaaressa.

ILMOITUS

Lisbeth liikkuu ketterämmin – kiitos hyljeöljyn!

Kun Lisbeth Lindbäck vuosi sitten osti Lindomessa sijaitsevan luontaistuotekaupan, hän sai siinä yhteydessä monta kyselyä omega-3-rikkaasta hyljeöljystä. Hänestä oli itsestään selvää sisällyttää se valikoimaan ja myös kokeilla sitä itse.
– Olen nyt syönyt hyljeöljyä monta kuukautta ja suosittelen lämpimästi tuotetta asiakkailleni.

Lisbeth on 53-vuotias ja hän ollut sairaseläkkeellä yli viisitoista vuotta, ja siksi panostus omaan liikekauppaan on ollut henkilökohtainen voitto.

– Minun on ollut hyvin vaikeaa liikkua ja pitkään aikaan en pystynyt ajamaan autoa käsivaihteistolla, muun muassa nivelteni jäykkyden takia. Olen monta vuotta täydentänyt ruokavaliotani kalan omega-3-rasvahapoilla, koska rasvan hyöty koko elimistölle on tunnettua – varsinkin nivelille, sydämelle ja verisuonille.

Käsivarret pääni yli

– Kun huomioni kiinnittyi hyljeöljyyn, halusin itse kokeilla pystynkö tuntemaan eron. Kun olin ottanut kolme kapselia aamuin ja illoin parin viikon ajan minun piti ripustaa juuri pestyjä lakanoita kuivumaan. Vasta kun olin heilauttanut ensimmäisen lakanan pyykkinarulle, tajusin että olin täysin vaivatta nostanut käsivarsiani pääni yli! Tähän en ole pystynyt vuosiin. Koko vartaloni on myös notkeampi ja ketterämpi. Uskon että rasvahapot EPA ja DHA – joita on kalaöljyssä – sekä DPA yhdistettyinä siihen, että öljy saadaan nisäkkäistä auttavat elimistöä hyödyntämään niitä. Elimistölle se on helposti tarjolla!

Rasvaa grönlanninhylkeestä

Tänään on yleisesti tunnettua että monitydyttämättömät rasvahapot auttavat pitämään kehoa joustavana ja ketteränä. Hyljeöljy sisältää luonnollisesti runsaasti tunnetut EPA- ja DHA-omega-3-rasvahapot, joita on myös kalassa. Lisäksi on DPA:ta, joka on kahden edellä mainitun rasvahapon muuntumisen väliporras. Omega-3-rasvahapot – ja erityisesti DPA (dokosapentaeenihappo) – on osoittautunut hyväksi notkeille ja liikkuville nivelille.

Joka vuosi Kanadan viranomaiset toteuttavat suojametsästystä suuren grönlanninhylkeen kannan pitämiseksi kohtuullisella tasolla. Hyljeöljy uutetaan grönlanninhylkeen uloimmasta rasvakerroksesta. Öljy puhdistetaan monessa vaiheessa ja koko tuotanto tapahtuu lääkkeiden hyvän valmistustavan (GMP:n) mukaisesti.



Tietoa SEAL hyljeöljystä

Elexirin SEAL säästöpakkaus 180 kapselia on terveyskaupoissa myytävistä hyljeöljyistä oikeahintaisin ja siinä on 30 % enemmän ainutlaatuista omega-3-rasvahappoa DPA:ta kapselia kohti.

SEAL on norjalaisen lääkärin Geir Lundin kehittämä.

SEAL sisältää patentoitua Oxy'Less-rosmariiniuutetta.

SEAL on saatavissa 100:n ja 180:n kapselin pakkauksessa, sekä nestemäisenä hunajan ja sitruunan makuksena.

Saatavissa terveyskaupoista ja aptekeista sekä tilattavissa rahtivaapaasti elexironline.fi tai soittaa puh 06-343 65 06.



Ilmaiset lentomatkat veteraaneille

Fly Lappeenranta tarjoaa Lappeenrannan 360-vuotisjuhla-vuoden kunniaksi veteraaneille ilmaiset lentomatkat Lappeenrannan ja Helsingin välillä. Etu on voimassa 31.12.2009 asti. Varaukset ja tiedustelut asiakaspalvelusta, puh. 020 7787 1800, www.flylappeenranta.fi.

Elexir tukee Ruotsin Reumaatikkorahastoa

Jos sinulla on kysymyksiä koskien Hyljeöljyä ota yhteyttä: Elexir Nordiska Suomessa: puh. 06-343 65 06 • faksi 06-343 65 02 • s-posti ann-caroline@elexir.se • www.elexir.se



ILMOITUS

ILMOITUS

Maihinnousun muistopurjehdus Tornioon

Oulun Toppilan satamaan kokoontui aurinkoisena loppuke-sän aamuna joukko sotavete-raaneja avustajineen. Paikka oli sama kuin 65 vuotta aiemmin, jolloin tunnelmat olivat perin toisenlaiset, kun maihinnousujoukkoja lastattiin rahtilaivoihin. Nyt oli kolmen höyryaluksen sijasta laituri-sa lähtövalmiina yksi pienehkö valkea laiva, MS Oulu miehistöineen. Määräsatamana olisi jälleen Tornion Röyttä, kuten syksyllä 1944.

Tornion maihinnousun

muistopurjehduksen järjestivät Pohjan Prikaatin Kilta ja Merellinen Oulu ry, joka on hiljattain saanut ja kunnostanut käyttöönsä vanhan tarkastus-alus Oulun, myös nimillä Soisalo ja Valvoja III maamme ilma- ja merivoimia palvelle mainion laivan. Retken suoje-lijaksi oli lupautunut Pohjois-Suomen sotilasläänin komen-taja, prikaatikenraali **Jukka Haaksiala**. Hänen estyneenä ollessa mukaan oli tullut edel-täjänsä, kenraalimajuri evp **Pertti Puonti**. Osallistujina oli edustava joukko Tornion mai-



Maihinnousun muistopurjehdus Oulusta Tornioon keräsi viitisenkymmentä veteraania.



Sotiemme veteraanit haas-tavat koko Suomen kan-san kävelemään YK:n rauhanpäivän kunniaksi 20.9.2009. Tapahtuman jär-jestelyihin eri puolella maata osallistuu 20 valtakunnallista järjestöä. Tapahtuman suojelija on presidentti Martti Ahtisaari. Ulkoilutapahtuma järjestetään ainakin seuraavilla paikka-kunnilla: Espoo, Helsinki, Hä-meenlinna, Iisalmi, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Jämsä, Järvi, Kajaani, Kankaanpää, Kiu-ruvesi, Kokkola, Kotka, Kou-vola, Kuopio, Kuusamo, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Mikkeli, Orimattila, Oulu, Pudasjärvi, Pori, Porvoo, Rovaniemi, Salo,

Sastamala, Savonlinna, Seinä-joki, Sodankylä, Tampere, Tor-nio, Turku, Tuusula, Vaasa ja Vantaa. Jokainen paikkakunta suunnittelee oman näköisensä tilaisuuden oheishjelmineen.

Tapahtuman alullepanija on YK:n pääsihteerin ehdotukses-ta Maailman Veteraanijärjestö. Täällä Suomessa tapahtuma on osa sotiemme veteraanisuku-polven perinnön siirtämistä nuoremmille sukupolville. Presidentti Martti Ahtisaari on sanonut, että rauha on tah-don asia. Sitä on myös liikunta. Osallistutaan kaikki ikään kat-somatta tähän tapahtumaan.

Heikki Holma

hinnousuun ja Lapin sodan taisteluihin osallistuneita ve-teraaneja sekä muuta sotavete-raani- ja maanpuolustusväkeä omaisineen, kaikkiaan viiti-senkymmentä henkilöä.

Ennen laivan lähtöä kokoon-nuttiin laskemaan kukkalaite muistomerille, joka pystytetiin Toppilaan 15 vuotta sitten. Tuolloin, kun oli kulunut puoli vuosisataa Tornion maihin-noususta, pystytettiin lähtö- ja tulosatamiin muistomerkit. Juhlallisuuksiin liittyi silloin myös sotilasvalajuhlat Oulussa ja Torniossa, muisteli tuolloin Pohjan Prikaatin komentajana toiminut eversti evp **Reijo Sal-linen**. Muistopurjehdukselle lähtijöille Sallinen esitteli Ou-lu-laivan päällikön, merikap-teeni **Pentti Auranahon**, enti-sen luotsivanhimman ja Merel-linen Oulu ry:n johtohahmon. Auranahon isä oli aikanaan luotsaamassa maihinnousu-aluksia.

Meri oli miltei peilityyni lai-van lähtiessä kohti Torniota. Vaikka yö oli ollut kolea, aurin-gon lämmössä veteraanit tarke-nivat istuskella kannella. Juttu luisti, muisteltiin tietysti sitä edellistä merimatkaa ja vertail-tiin kokemuksia.

Jalkaväkirykmentti 11:n ve-teraani **Kaarle Manelius** Mu-hokselta muisteli viettäneensä maihinnousua edeltäneen ko-lean yön kuljetusaluksen perä-kannella yhdessä erään tove-rinsa kanssa. Muut miehet oli-vat sisällä laivan lastiruumassa. ”Selät vastakkain yritimme siinä nukkua, kaksi mantte-lia peitonamme. Mutta kylmä oli silti ja siitä sain kovan ys-kän ja nuhan”, Manelius muis-teli. Hän oli ehtinyt Ensio Sii-

lasvuon komppanian mukana jo kokea kesän 1944 kovat tais-telut Kannaksella ja haavoittu-akin Vuosalmella. Mutta vielä olisi edessä yksi ankara sotaret-ki Lapissa ja taistelu entisiä ase-veljiä, saksalaisia vastaan.

”Tilanne oli outo, kyllähän se vähän mietitytti”, muiste-li veteraani **Toivo Heikinmat-ti** Kuivaniemeltä saksalaissodan alkamisen tunnelmiaan. Laivamatkalla toisessa kuljet-userässä ei vielä osannut pal-jon aavistaa, mitä vielä joutuisi kokemaan. Sirpaleet kehossa-an ovat yhä muistona kranaatista, joka iski, kun Kyläjoen sillan luota vetäydyttiin kaupunkiin päin. ”Torniossa vasta herä-sin, kaverit kai olivat auttaneet sinne hoitoa saamaan”, muis-telee JR53:n toisessa pataljoonassa ryhmänjohtajana taistel-lut Heikinmatti, joka tuli Tor-nioon maihinnousun toisessa laivauuserässä.

Keskustelua pienissä ryh-missä tuntui riittävän pitkäl-le. Välillä kutsuttiin kahville ja sitten aterialle laivan saloonkiin. Muisteltiin, että silloin edellis-kerralla muonana oli vain va-nikkaa ja lihapurkki. Niillä piti pärjätä pitkään vielä maissa-kin. Pohjan Prikaatin Killan edustaja, fil.tri **Juhani Paakko-la** loi esityksessään katsauksen nimikkoprikaatin historiaan sekä maanpuolustustyön ajan-kohtaisiin kysymyksiin ja huo-lenaiheisiin.

Laivan ehdittyä Kemin tas-salle oli alkanut hieman tuulla, mutta alus tuskin keinahteli-kaan pikku aallokossa. Tornion Röyttä uusine satamalaittei-neen ja lähistön suuret teolli-suuslaitokset tulivat näkyviin. Laiturissa näkyi kolme isoa

lastilaivaa. Silloin sotareissul-la muisteli joku nähneensä sa-tamassa Stuka-pommituksessa uponneen Bore IX laivan, jon-ka mukana menehtyi 60 miestä ja satamäärin hevosia. Ensimmäinen laivauuserä oli onnek-kaasti välttynyt Stukien hyök-käykseltä ja muultakin vasta-rinnalta, koska yllätys onnistui täysin ja sääkin oli sateinen.

Everstiluutnantti evp **Jou-ko Lahdenperän** komennossa ryhmittyneen muistopurjeh-dusjoukon edustajina kenraali Puonti ja sotaveteraanit **Aarne Ollila** ja **Reino Pelttari** laski-vat kukkalaitteen Röyttän sata-maan pystytetylle maihinnou-sun muistomerille. Toinen osa retkeläisistä oli tullut Tornioon bussilla palatakseen sitten vuo-rostaan laivalla Ouluun.

Tornion kaupunginhotellis-sa nautitun kahvitarjoilun jäl-keen kuultiin Lahdenperän ja Pelttarin esitykset maihinnou-sutapahtumista ja sitä seuran-neista ankarista taisteluista. Eräät veteraaneista liittivät pu-heenvuoroissaan niihin omia muistojaan, joita kuultiin lisää vielä paluumatkalla Ouluun.

Kuva ja teksti: Pekka Koivisto

Ventti vietti 20-vuotisjuhlaa

Sodanaikaisen 21. prikaatin perinneyhdistyksen 20-vuotisjuhlaa vietettiin 8. elokuuta Santahaminassa. Juhlassa kenraaliluutnantti **Heikki Koskelo** valotti prikaatin tehtäviä Ilomantsin taisteluiden osana. Lopuksi hän siteerasi ylipäällikkö Mannerheimin muistelmien toteamusta.

– Ilomantsin voitto vaikutti uupuneeseen armeijaamme niin elähdyttävästi, että sen merkitystä on pidettävä arviomattoman suurena.

Puolustusvoimien tervehdyksen esitti prikaatikenraali

Juha-Pekka Liikola ja maanpuolustuskiltojen liiton puheenjohtaja **Erkko Kajander**. Veteraanien tervehdyksessä yhdistyksen kunniajäsen **Erkki Luntamo** kertoi omakohtaisista sodan kokemuksista. Ilomantsin kunnan tervehdyksessä kunnanjohtaja **Markku Lappalainen** kertoi kunnan vaalivan karjalaisuutta ja kalevalaisuutta, olevan maamme itäisimmässä kolkassa ja pitävän arvossa 30 kunnan alueella sijaitsevaa muistomerkkiä, -aluetta, -rakennusta ja -taulua.

Apuraha ensimmäisen kerran

Karjalaisen kulttuurin edistämistä 21. prikaatin rahastosta jaettiin ensi kertaa apuraha. Apurahan, suuruudeltaan tuhat euroa, vastaanotti Ilomantsin sotahistoriallinen työryhmä. Apuraha voidaan myöntää Ilomantsin taistelujen perinteen tunnetuksi tekemisestä ja vaalimisesta käytännön toimenpitein.

Palkitsemisia

Kilta-ansiomitalin saivat **Osmo I. Kaila**, **Irma Ruuskanen-Serre** ja **Antti Juutilainen**. Yhdis-

tyksen standaari luovutettiin Kaartin Jääkärirykmentille ja yhdistyksen juhlaulkaisun toimittaneelle **Osmo Suomiselle**.

Yhdistyksen kunniajäseneksi kutsuttiin kenraalimajuri Heikki Koskelo.

Vuosikokous rutiinilla

Vuosikokous hyväksyi toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen. Hyväksytyssä toimintasuunnitelmassa vahvennetaan käytännön perinnetyötä ja asetetaan painopistettä Pohjois-Karjalan suuntaan sekä lisätään yhteistyötä kaikkien yhteistyötahojen kanssa.



Ventin kunniajäsen **Erkki Luntamo** esittää veteraanin tervehdyksen 8.8. Santahaminassa pidetyssä 21. Prikaatin Perinneyhdistys ry:n 20-vuotisjuhlassa. Kuva: Matti Kaltokari



Erikoishammasteknikko valmistaa suoraan asiakkaille kokohammasproteesit ja huoltaa ne. Erikoishammastekniskoliiton jäsen on järjestäytynyt terveystalvelujen tuottaja. KELA korvaa hammashuollon kustannuksia Veteraaneille ja Miinanraivaajille edelleen.

Erikoishammastekniskoliiton jäsenet palveluksessasi:

HAAPAVESI

EHT Vesa Kuusirati

Urheilutie 49, 86600 Haapavesi
puh. 08-451 075

HELSINKI

EHT Merja Vesamäki

Helsinginkatu 9, 00500 Helsinki
puh. 09-716 151

EHT Elina Heinonen

Kontulan ostoskeskus, 00940 Helsinki
puh. 09-342 6264

HÄMEENLINNA

EHT P. Kari-Koskinen

Linnanniemenkatu 8, 13100 Hämeenlinna
puh. 03-616 9777, GSM 0500-486 831

JOENSUU

EHT Harri Hukka

Kirkkokatu 30 B katutaso
80100 Joensuu
Puh. 013-311 575

JÄMSÄ

EHT Terho Parikka

Koskentie 2, 42100 Jämsä
puh. 014-713 711

KEMI

EHT Veli-Matti Heikkilä

Sairaalakatu 2 C, 94100 Kemi
Puh. 016-255 944 ja 040-529 7348

KOTKA

Erikoishammasteknikko Erkki Hartikainen

Vesitorninkatu 2 C, 1 krs., 48600 Kotka
(linja-autoasemaa vastapäätä)
Puh. 05-266 214

LOIMAA

EHT Juha Nepponen

Väinämöisenkatu 6 B, 32200 Loimaa
puh. 02-762 2393

MIKKELI

EHT Kalervo Hynninen

Maaherrankatu 14 A 1, 50100 Mikkeli
puh. (015) 161 536

OULU

EHT Esa Ontero ja EHT Hannu Orell

Kirkkokatu 17 A 19, 90100 Oulu
Puh. 08-311 8252
vastaanotto myös Haukiputaalla sopimuksen mukaan

PORVOO

EHT Pekka Juurikko

Lundinkatu 10 B, 4 krs., 06100 Porvoo
puh. 019-524 4433

SODANKYLÄ

EHT Erkki Melamies

Jäämerentie 14, 99600 Sodankylä
puh. 016-612 280
gsm. 0400-396 662

TURKU

EHT Jaakko Laine

Kauppiaskatu 10 C, 20100 Turku
puh. 02-233 6018

VAASA

Alueen Hammas EHT Ilkka Garaisi

Kauppapuistikko 20 B, 65100 Vaasa
puh. 06-312 1233

VALKEAKOSKI

EHT Osmo Karvinen

Sääksmäentie 17-19 A, 37600 Valkeakoski
puh. 03-584 7044

VANTAA

Myyrinhammas EHT Into Anttila

Iskostie 4, Myyrmäki
Puh. 09-563 1500

YLISTARO

EHT Jaakko Korkeala

Sorvarinraitti 4, 61400 Ylistaro
Puh. 0400-564 765

Sotaveteraaniliiton golf-mestaruudet ratkottu

Liittomme golfmestaruudet ratkottiin elokuun 10. päivänä Kytäjän kauniissa maisemissa hienolla, mutta samalla haastavalla South East-kentällä. Kisaan osallistui 14 veteraania kahden piirin saadessa joukkueen kokoon. Nuorin veteraani oli 82-vuotias ja vanhin 90-vuotias. Kannattajajäseniä oli omassa sarjassa kaksi.

Uudenmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Heikki Talvela** toivotti pelaajat tervetulleeksi kisaamaan mestaruuksista. Kytjä-Golfin edustajan pidettyä kilpailupuhuttelun suoritettiin lipunnos-to.

Pistebogey-kilpailun parhaaksi ja mestariksi pelasi Jaakko Heikinheimo, joka löi toiseksi tulleen Olavi Määtän kahdella pisteellä. Olavi Ruotsalainen puolestaan pelasi itsensä kolmanneksi häviten yhdellä pisteellä hopeatilan. Kilpailun tasaisuudesta kertoo se, että seitsemän parhaan tulos oli viiden pisteen sisällä.

Lyöntipelin parhaana palkittiin bruttotuloksella 101 lyöntiä Niilo Niemi, joka löi Sulo Antikaisen kahdella lyönnillä kolmanneksi sijoittuneen Pentti Martosen puolestaan hävitessä hopean yhdellä lyönnillä. Kuuden pelaajan kärki kävi kovan kisan, mistä kertoo se, että he olivat kaikki kuuden lyönnin sisällä.

Joukkuemestaruuden vei Lahden Sotaveteraanipiirin joukkue Heikinheimo-Niemi-Antikainen tuloksella 73 bogey-pistettä. Toiseksi tulleen Suur-Helsingin Sotaveteraanipiirin joukkueen Määttä-Antikainen-Lehtiö tulos oli 61 bogey-pistettä.

Kannattajajäsenten kilpailussa Pentti Eskeli Lahdesta oli parempi piste-bogey pelissä, kun taas Finn-Göran Wennström Helsingistä voitti lyöntipelin. Kannattajajäsenet eivät kisailleet mestaruuksista.

Kilpailun jälkeen keskusteltiin tapahtuman jatkosta yleisellä tasolla. Kilpailun jatkamiseen myös ensi vuonna ilmeni selkeää halukkuutta. Pallo on nyt kilpailutoimikunnalla, joka saa selvittää, missä muodossa kilpailu tulisi järjestää ensi vuonna. Liiton hallitus tarkastelee asiaa tehdyn esityksen pohjalta. Jatkon puolesta puhuu ainakin se, että se motivoisi veteraanigolfareita jatkamaan tavoitteellisesti tätä erinomaista liikuntamuotoa.

Lämmin kiitos kilpailun hyvästä onnistumisesta kuuluu Kytjä-Golf Oy:lle, joka oli varannut kaikille pelaajille mm golf-autot käyttöön kilpailukierroksen ajaksi. Meistä pidettiin hyvää huolta.

Finn-Göran Wennström

Veteraanien MM-yleisurheilukisat Lahdessa 2009

Veteraaniurheilun suosio on kasvussa. Lah-ti ja lahtelaiset saivat nauttia kauniista kesäsäästä ja veteraanien MM-yleisurheilusta heinäkuun viimeisellä viikolla ja elokuun alkupäivinä. Osanottajia oli lähes sadasta eri maasta, kaukaisimmat osanottajat olivat Uudesta-Seelannista, Australiasta ja Argentiinasta. Vanhin oli 101-vuotias itävaltalainen Alfred Proksch, jonka lajeina olivat kiekonheitto ja kuulantöytä. Proksch oli ikäsarjassaan ainoa osanottaja, voitto oli varma omissa kilpailulajeissa. Kisojen kuopus oli 35-vuotias saksalainen Jutta Brod, joka osallistui maastajuoksuun sekä 5 000 ja 10 000 metrin juoksuun. Aikansa nimekkäimmät ja kansainvälistä menestystä saavuttaneet suomalaiset urheilijat, aitajuoksija Arto Bryggare ja seiväshyppääjä Antti Kalliomäki osallistuivat omiin perinteisiin aktiiviuran lajeihinsa. Veteraanikisaan osallistujat ilmaisivat lähes kauttaaltaan, että kilpaileminen ei ole tärkeintä vaan osallistuminen, täällä tapaa vanhoja hyviä kilpakavereita. Lahtelaisista sotaveteraaneista osallistui 80-vuotiaiden kahdeksan kilometrin maastajuoksuun Kalle Väänänen ollen omassa sarjassaan kolmas. Hän oli myös voittamassa joukkuekultaa yhdessä Pentti Saukko-



Yrjö Torikka juoksee toisena 1500 m:n matkalla Lahden urheilukeskuksessa.

saaren ja Eemeli Nisulan kanssa. Metsäneuvos Yrjö Torikka osallistui veteraanikisojen 800 ja 1500 metrin juoksuun, Yrjö oli kummallakin matkalla pronssisijalla. Kilpaileminen Yrjölle ei ole vierasta, hän saavutti v. 2008 sotaveteraanien SM-yleisurheilukilpailuissa kahdeksan kultaista mitalia.

Veteraanien MM-kisat huipentuivat kahteen massatapah-tumaan. Perjantaina oli Sibelius-talossa taiteilija Laura Voutilaisen konsertti. Lauantaina juostiin täyspitkä maraton, johon osallistui yli tuhat juoksijaa.

Ikäihmisten liikkeelle saamiseksi ja kunnon kohentamiseksi etsitään uusia keinoja. Ikäinstituutilla on mm. Voi-

maa vanhuuteen -ohjelma. Eri puolilla Suomea on koulutettu 300 ammattilaista, jotka le-vittävät tietoa vanhusten voima- ja tasapainoharjoittelusta. Valtio tukee ikäihmisten kuntoutusta urheiluseurojen kautta 2,2 miljoonalla eurolla 2009. Valtion uuden seuratuksen yksi peruste on ikäihmisten kuntoutus. Vuodelle 2010 on valtion budjettiin esitetty 3,7 miljoonaa suuruista määrärahaa, kertoi kulttuuriasianneuvos Raija Mattila opetusministeriöstä. Avoin haaste on meille kaikille jätetty valtion taholta, ”VANHENE VIISAASTI”.

Tauno Strengell

Golf-tulokset

Lyöntipeli		Pistebogey	
Niemi Niilo	101	Heikinheimo Jaakko	27
Antikainen Sulo	103	Määttä Olavi	25
Martonen Pentti	104	Ruotsalainen Tenho	24
Ruotsalainen Tenho	104	Niemi Niilo	23
Rekonen Matti	105	Antikainen Sulo	23
Määttä Olavi	106	Rekonen Matti	22
Heikinheimo Jaakko	111	Kemppainen Pertti	22
Raatikainen Kalevi	116	Martonen Pentti	20
Wallin Erik	117	Wallin Erik	20
Lösönen Olavi	120	Raatikainen Kalevi	17
Kemppainen Pertti	120	Lösönen Olavi	14
Wahlberg Olof	125	Lehtiö Tauno	14
Sulkanen Olavi	127	Wahlberg Olof	12
Lehtiö Tauno	130	Sulkanen Olavi	11

Kannattajajäsenet		Wennström Finn-Göran	30
Wennström Finn-Göran	92		
Eskeli Pentti	100		

Joukkuemestaruudet
Lahti; Heikinheimo-Niemi-Antikainen 73 bogey-pistettä
Suur-Helsinki; Määttä-Antikainen-Lehtiö 61 bogey-pistettä



KILPAILUKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliiton 18. shakkimestaruuskilpailut järjestetään Tuusulan varuskunnassa 9-11.11.2009.

Mikäli osanottajia on korkeintaan 10, pelataan täydellinen turnaus, muutoin 7- tai 5-kierroksen vajaakierros-kilpailu osanottajamäärästä riippuen.

Mestaruuskilpailuun voivat osallistua Sotaveteraaniliiton sääntöjen mukaan yhdistysten varsinaiset jäsenet. Ilmoittautumiset tulee lähettää 26.10.2009 mennessä osoitteella Helsingin Sotaveteraanipiiri ry, Mannerheimintie 93 A, 00270 Helsinki, tai sähköpostilla toiminnanjohtaja.hssvp@kolumbus.fi. Ilmoittautumisen yhteydessä on mainittava nimi, osoite, henkilötunnus, yhdistys, jonka jäsen on sekä auton rekisterinumero, jos tulee omalla autolla.

Osanottajamaksu: Jokaiselle ilmoittautuneelle lähetetään tarkempi ohjelma erikseen, jossa on tiedot osanottomaksusta sekä tarvittavat tilitiedot.

Saapuminen Tuusulan varuskuntaan ja ilmoittautuminen kello 12.00 mennessä, jonka jälkeen majoittautuminen ja lounas.

Avajaiset ovat varuskunnassa kello 13.00.

Osanottajille varataan majoitus sekä ruokailu. Majoitus ja ruokailu ovat omakustanteiset ja ne maksetaan ilmoittautumisen yhteydessä.

Sotaveteraaniliiton shakkimestaruuskilpailuja ei järjestetä enää liiton hallituksen päätöksellä vuonna 2010.

Kirjat

Kaarle Ojanen – Elämä ja pelit

**Harri Hurme- Ilkka Kanko
- Joose Norri- Petri Saha-
rinen, Shakkikustannus
Helsinki 2009**

Kaarle Ojanen 4.12.1918 – 9.1.2009 oli sananmukaisesti it-senäisen Suomen ikäinen shakkimestari. Kirjan kirjoittajat yhdistävät hienolla tavalla Ojasen elämäntarinan ja shakkiuran it-senäisen Suomen vaiheisiin. Ojanen kokee matkansa varrella niin 30-luvun laman, sotavuodet, jälleenrakennuksen ajan, kuin Suomen muuttumisen teolliseksi yhteiskunnaksi.

Suomen johtavana shakinpelaajana Ojanen pääsee myös osaksi sodanjälkeistä liennytyspolitiikkaa, näkee maailmanpolitiikan vastakkainasettelun ja shakin käyttämisen yhtenä osana ideologisten blokkien välisessä taistelussa. Shakissa menestyminen avaa Ojaselle mahdollisuuksia tutustua moniin maihin ja hän tapaa henkilökohtaisesti

maailmanjohtajia mm. Josip Broz Titon ja Fidel Castron sekä Neuvostoliiton johtajia.

Ojanen tutustuu myös moniin ulkomaisiin shakinpelaajiin ja saa heistä ystäviä.

Läheisimmäksi tulee saksalainen huippusuurmestari ja Suomen ystävä Robert Hubner, joka on analysoinut teokseen viisi Ojasen pelaamaa peliä.

Työssään Ojanen on uranuurtajia työn tuottavuuden kehittämisessä suomalaisessa teollisuudessa. Kirja kertoo myös nämä vaiheet, kuten Kallen siviilielämän onnet ja surut. Kaarlen elämänvaiheita seurataan 30-luvun norssilaisesta koulupojasta aina Itä-Helsingin vanhuuden kotiin asti.

Kirjassa ovat vahvasti esillä sotavuodet. Ojanen ilmoittautui varusmiespalvelukseen 2.9.1939 ja kuului siihen ikäryhmään, jonka sotareissu kesti sekä talvi- että jatkosodan. Kaarlen vaiheet taistelulähettinä Krooninkukkulalla talvisodassa, toimiminen konekiväärikouluttajana ja osastonjohtajana Viipurin viimeisissä taisteluissa käydään kirjassa perusteellisesti läpi.

Shakinpelaajana Kaarle Ojanen oli vuosia Suomen paras. Hänen lisänimensä Kaarle kolmastoista kertoo hänen voittamiensa Suomen mestaruuksien määräästä. Viimeisen mestaruutensa Kaarle voitti 64-vuotiaana vuonna 1983. Tämä todennäköisesti ainutkertaiseksi jäävä tapahtuma Suomen shakkihistoriassa on kirjassa hyvin kuvattu turnaukseen valmistautumisesta lähtien.

Kirjan lopussa on 92 Kaarle Ojasen pelaamaan peliä. Mukana suomalaisen shakkihistorian helmiä, kuten Kaarlen voitto virolaisesta MM-ehdokasottelijasta Paul Keresistä v.1960 ja tasapeli maailmanmestariksikin ylittänyt Vasili Smyslovia vastaan Helsingin shakkiolympialaisissa v. 1952. Pelien suurin anti shakkihistoriasta kiinnostuneelle on kuitenkin pelien johdanto, jossa kerrotaan lyhyesti Kaarlen vastustajien henkilöhistoria. Tämä on ainutlaatuinen galleria Suomen parhaista pelaajista Kaarlen aktiivivuosilta.

Yksi Kaarle Ojasen viimeisistä peleistä oli kohtaaminen puhemies Sauli Niinistön kanssa

eduskunnassa Kaarlen 90-vuotispäivänä 4.12.2008. Pikapeli- en päättyessä 1-1 puhemies totesi Ojasen olleen kovin huomaavainen häntä kohtaan.

Herrasmiespelaajana ja herrasmiehenä Kaarlen muistavat häntä kaipaamaan jääneet läheiset, shakkikaverit ja ystävät. Kaarlen aika päättyi 9.1.2009,

mutta hänen muistonsa elää. Kirjan tekijöille kuuluu suuri ansio siitä, että suuren suomalaisen shakkimestarin vaiheet on niin tarkasti taltioitu ja elävästi kirjoitettu, että hänet tulevat tuntemaan vielä monet sukupolvet.

Arto Satonen

kansanedustaja, shakinpelaaja

Korpisodasta perinnetyöhön

**Venttiprikaati sodan ja
rauhan päivinä
Päätoimittaja Osmo Suo-
minen, 21. Prikaatin Perin-
neyhdistys ry. 112 sivua.**

Sodanaikainen 21. prikaati järjestäytyi 1989, joten yhdistys on toiminut 20 vuoden ajan. Kirjaan on koottu runsaasti tietoa yhdistyksen järjestämistä tapahtumista, juhlissa pidettyjä puheita, yhdistyksen kattava hallintohistoria, jakso veteraanien muistelmia, tietoa oman lipun hankkimisesta ja yhteistyöstä muiden

toimijoiden kanssa.

Ilomantsin Möhköön hankittiin yhdistyksen toimesta vuonna 1989 muistomerkki. Tällöin sodan päättymisestä oli kulunut 45 vuotta. Siitä lähtien yhdistys on ollut yhtenä toimijana, kun Ilo matsin torjuntavoittojuhlia on viiden vuoden välein järjestetty.

Päätoimekseen Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtajana toimivan Osmo Suomisen johdolla on koottu viereen 21. prikaatin perinneyhdistyksen toimista varsin kattava kokonaisuus, jolloin ulkopuolisenkin on helppo päästä selville yhdistyksen vaiheista.

Markku Seppä

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

TAMPERE

Hammaslääkäriasema Dentapex Oy

Enqvistinkatu 7, puh. 03-345 3372,
Sammon Valtatie 7, puh. 03-255 4519, TAMPERE

PIRKANMAAN HAMMASLÄÄKÄRIASEMA

Aleksis Kiven katu 10 E, 33210 Tampere

Marja Heinonen
puh. 03-212 3584

Hanna-Mari Kairtamo
puh. 03-214 7480

Anne Latvanne
puh. 03-212 3340

Sami Kangas
puh. 03-214 6396

TAMPERE

HAKEUDU HOITOON ENNEN KUIN
HAMPAASI IRTOAVAT!

lenssairauksien ja hampaiden tukikudossairauksien
erikoishoitoa ja ennaltaehkäisyä.

Myöskin muuta hammashoitoa

Erikoishammaslääkäri HLT, FK HILKKA HELOVUO

Tullintorilla, Hammareinkatu 2 A, Tampere
Puh: (03) 212 7129

TURKU

Turun Hammaslääkärikeskus

Hämeenkatu 2, 20500 Turku
(esteetön kulku liikuntarajoitteisille)
Puh. 02-2333 778

Reijo Kari

kliinisen hammashoidon
erikoislääkäri

Ajanvaraus klo 11-12 ja 16-17

hammaskari oy

Hämeenkatu 16 A 1, TURKU, puh. (02) 231 1710

TURKU

Hammaspulssi

Humalistonkatu 11 , 20100 Turku
Puh. 02-277 7000

Hyvältä tuntuva hymy

Puutarhakatu 12, 4 krs.
20100 Turku
Puh. 02-2333 222



TUUSULA

Hyrylän hammas

Hammaslääkärit :
Keloharju Arto
Kuusikoski Rami
Läärä Matti, HLT
Hälonen Katri, EHL (oikomishoito)
Lehto Anneli, EHL (parodontologi)
Lindholm Tom, Dos., HLT, EHL (suukirurgia)

Suuhygienistit :
Hiltunen Mirva
Lindén Janica
Tiainen Miia

Os. Nahkurintie 2 A 04300 Tuusula
Puhelin (09) 275 5655
Faksi (09) 273 3122
info@hyrylanhammas.fi

VAASA

AJAN HAMMAS TIDENS TAND

Hietasaarenkatu 24, Sandögatan 24
65100 VAASA-VAASA
Puh. 06-320 2700



Puh. 03-214 8648, e-mail. paivi.virtanen@gmail.com
Hämeenkatu 14 C, 3. krs, Tampere

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

FORSSA



Hammaslääkärit: Pertti Sillankorva, Timo Pursiainen
Pekolanraitti 8 (katutaso), 30100 Forssa
Puh. (03) 422 4066

HELSINKI

Hammaslääkäri Esko Liukkonen

Malminraitti 16 D 16, 00700 Helsinki
Puh. 09-7001 8270

Hammaslääkäriasema Deltadent

Hämeentie 29, 5 krs. Sörnäisten metroasema
00500 Helsinki, puh. 09-565 8850

Hammaslääkärit ARTO & RIITTA SNÄLL

Hämeentie 97-99 A, Hki 55, puh. 09-765 735
Kiikkaistenkuja 1, 01800 Klaukkala, puh. 09-879 9003

IISALMI

Hammaslääkäri Juha Sirviö

Kirkkopuistonkatu 15 A, 74100 Iisalmi
puh. 017-825 002

JOENSUU

Teräskulman Hammaslääkäriasema

Siltakatu 14 B 25 A, 80100 Joensuu
Puh. 013-224 200

JYVÄSKYLÄ

Hammaslääkäriasema Densens Oy

Kansakoulunkatu 1, 40100 Jyväskylä
puh. 014-214 219

Vastaanotto Jämsässä:

Hammaskulma

Talvialantie 4, 42100 Jämsä, puh. 014-716 641

KUOPIO

Erikoishammasteknikko Esa-Matti Koponen

Puijonkatu 26 B 23, 3 krs., 70110 Kuopio
Puh. 017-261 3370

KUOPIO



DENTAALIPALVELU OY
HAMMASLÄÄKÄREIDEN
YHTEISVASTAANOTTO

Puijonkatu 23, 70100 Kuopio
Puh. (017) 262 4443

Hammaslääkäri- ja erikoishammaslääkäripalvelut

suun terveydeksi

Ari-Pekka Parviainen
Markku Qvarnström
-suukirurgia



Sari Vuorenmies
-ehkäisevä hammashoito
-palkkaushoito

HammasAsema

Haapaniemenkatu 38 B III krs KUOPIO
Puh. (017) 261 6535

LAHTI

Hammas-Tiimi Oy EHT Timo Vuori

Rautatienkatu 21 B, 15100 Lahti
Puh. 03-752 7577

PlusTerveys Siltapuisto

Aleksanterinkatu 25 a B, 15140 Lahti
Puh. 03-877 377
www.siltapuisto.com
siltapuisto@phnet.fi

LEPPÄVIRTA

Erikoishammasteknikko Soili Hyvönen

Kievarinkatu 4, 79100 Leppävirta
Puh. 017-554 2350

MIKKELI

Mikkelin Hammaslääkärikeskus

Mikonkatu 3, 50100 Mikkeli, puh. 015-761 0100

NURMIJÄRVI

Uudenmaan Hammaspalvelu

Keskustie 5, 01900 Nurmijärvi
Puh. 0207 411 420

OULU



Isokatu 32 B, 3 krs
90100 Oulu

Puh. (08) 374 444
Fax (08) 377 096

Plus Terveys Oy Erikoishammaslääkäri Kalevi Mähönen

Kirkkokatu 10, 2 krs., 90100 Oulu
Puh. 08 - 311 3845

ROVANIEMI

NAPAPIIRIN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS

Valtakatu 16, 96200 Rovaniemi
Puh. 016-333 1444, fax 016-333 1455

Hammaslääkäreiden yhteisvastaanotto, hammas- ja digitaalinen leukaröntgen sekä hammaslaboratorio
Särky- ja muut äkilliset tapaukset sopimuksen mukaan
Kelan SV-korvaukset veteraaneille suoraan

Dentia Hammaslääkärit

Rovakatu 18, 96200 Rovaniemi
puh. 016-311 855 ja 016-344 656

SALO

Salon Hammaslääkärikeskus Oy

Turuntie 8, 24100 Salo
Puh. 02-727 6600

SALON HAMMASLÄÄKÄRIPALVELU OY

Vilhonkatu 11-13, II-kerros, 24240 Salo
puh. 02-733 2211

SAVONLINNA



HAMMASHOITOLA WIISAUDENHAMMAS

Kauppakeskus Kastelli
Olavinkatu 53 (2.krs), 57100 Savonlinna
Puh. 015-511 60
Ukkoherrantie 15, 96100 Rovaniemi
Puh. 016-334 0400

SANAKILPA

Lehdessä 3/2009 kilpailusanamme oli ”PATTERIS-TO”. Seuraavassa hyväksytyt sanat (123 kpl):

airo, apis, apotti, aresti, arpi, asetti, aspi, aste, asteri (9)

esto (1)

itse (1)

oire, opas, opaste, oras, orsi, osteri, otsa (7)

paise, paiste, paisto, pari, paristo, parsi, partio, pastori, patio, pato, patteri, patti, peitta, peitto, peso, pesti, pesto, petari, peti, peto, petos, petsi, pirta, piste, pisto, pita, pito, pitsa, pora, pore, porsta, portti, posteri, posti, potretti, potta, potti, protesti (38)

rapsi, rasi, rasite, raspi, rasti, ratti, ratto, repo, reti,
riesa, ripa, ripe, risa, rita, ritsa, ropse, rosetti, rosti,
rotta (19)

sari, sarpio, sato, seita, seta, setri, setti, siera, sieto, sirote, sitra, sopa, sora , sortti, sota, spotti, startti (17)

taisto, taite, taito, taitos, taitto, taos, tapetti, tapsi,
taro, tarpeisto, tase, tasetti, taso, tasoite, tatti, teoria,
teos, testi, tetra, tierä, tietö, tora, tori, torstai, tosi, tosi-
te, toti, trap, trapetsi, tratti, trio (31)

Kaikkien osallistujien kesken arvoimme kolme DVD-levyä ”Isänmaa, suomalaisen sisun sankaritarinoita”. Palkinnon saavat **Valto Alanko**, Helsinki,

Hanna-Liisa Saari, Ylistaro ja Alpo Salminen,
Lempäälä, onnittelut voittajille!

Seuraava kilpailusanamme on ”KOMISSIO”. Lähettäkää vastauksenne 25.9. mennessä kirjeessä tai postikortilla: PL 600, 00521 HELSINKI, faksilla numeroon (09) 6126 2020 tai sähköpostitse osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi ”SANAKILPA”. Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme Bengt Fagerlundin ja Pentti Laamasen toimittamaa kirjaa ”Mannerheim-ristin ritarit – miehet ja aseet”.

Virkistä muistiasi

1. Eräessä maassa myytiin talvisodan aikana kirje-merkkejä ”Finlandia in victa” (= Voittamaton Suomi) varojen keräämiseksi Suomelle. Missä?

1. USA:ssa
2. Ranskassa
3. Britannianssa

2. Väli­rauhansopimuksessa v. 1944 määrät­tiin joukko suoma­laisia jär­jestöjä lopetettavaksi ”hitleriläis­mielisinä”. Kuinka monta?

1. 77 järjestöä ja yhdistystä
2. 100 järjestöä ja yhdistystä
3. 210 järjestöä ja yhdistystä
4. 400 järjestöä ja yhdistystä

3. Lapin sodan loppuvaihetta saksalaisia vastaan 1944–45 kutsuttiin lasten ristiretkeksi. Miksi?

1. Suomen joukot olivat vain asevelvollisuusikäisiä.
2. Vanhan asevelitoveruuden vuoksi.
3. Sodan näennäisluonteen vuoksi.

4. Vuonna 1943 kotiutettiin Saksasta siellä vapaaehtoisena sotinut suomalaisjoukko, ”Panttipataljoona”. Missä se taisteli sen jälkeen?

1. Lapissa
2. Syvärillä
3. Kannaksella
4. Pataljoona lopetettiin

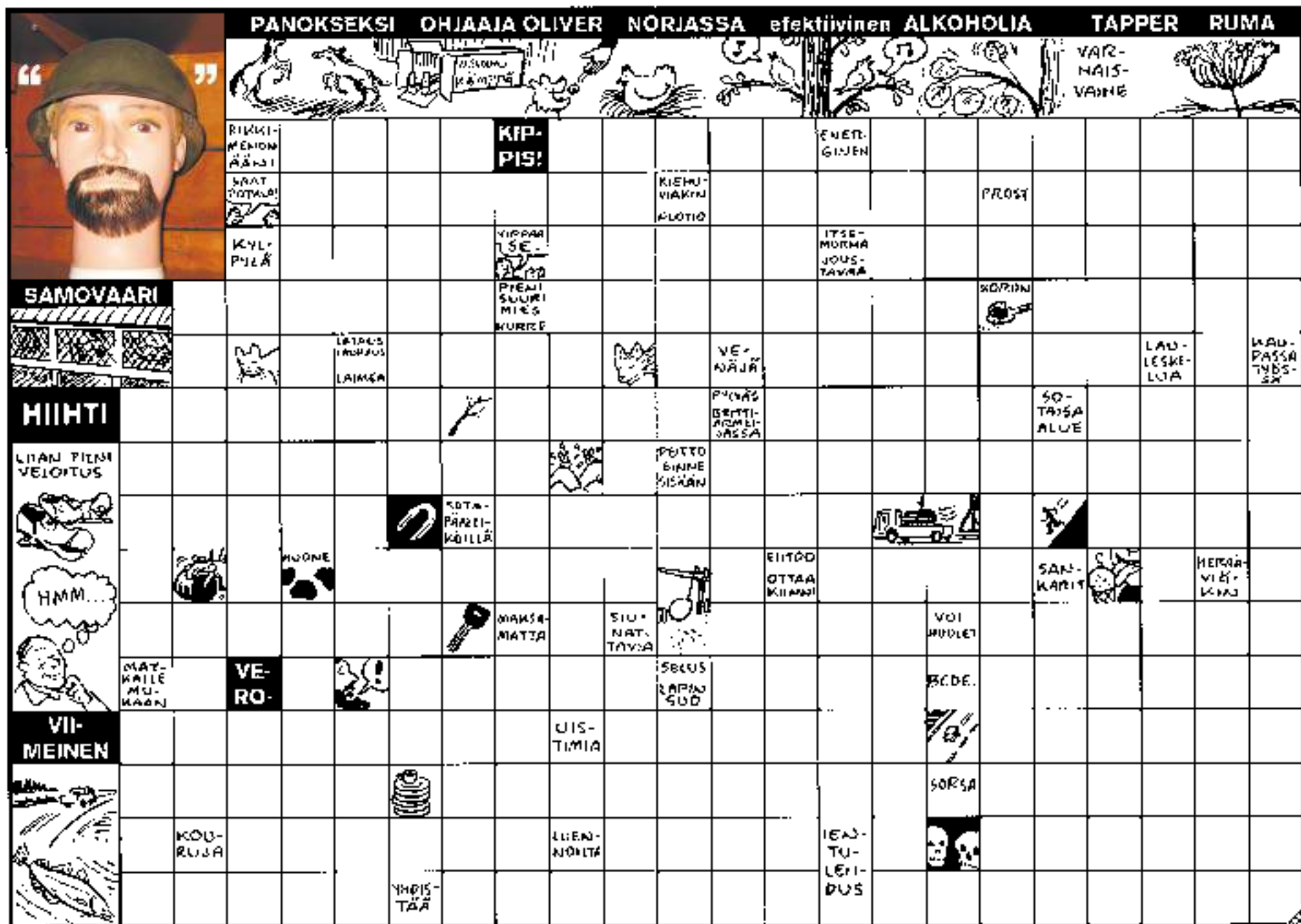
5. Mitkä seuraavista tehtävistä eivät kuuluneet Lot- tien toimintaan?

1. muonitus
2. ilmavalvonta
3. huoltotyö
4. toimistotyöt
5. valistustyö
6. taistelutehtävät
7. viestintätehtävät
8. pesulatyöt
9. kartoitustyöt
10. valonheittätehtävät

6. Kuinka monta kilometriä pitkän ”junan” olisi saanut niistä rautatievaunuista, joilla sotakorvaustavaroita kuljetettiin Neuvostoliittoon?

1. 9.740 kilometriä
2. 13.400 kilometriä
3. 19.100 kilometriä

Syyskuun ristikko



Fysioterapiapalveluja Sotaveteraaneille

ESPOO



Rakentajainrinne 3 B
02330 Espoo
Puh. 0500-7300 77

Fysioterapeutti
Tarja Leppänen

**FYSIKAALINEN HOITOLAITOS
NASSINELLA OY**

Fysioterapia Ann-Britt Rajala

Espoonlahdenkuja 4 ,
(Espoonlahden Uimahalli)
Puh. 09 - 802 2083

Espoon Fysiokaalinen Hoitolaitos Ky

Tapiolan Keskustorni 5 krs.
puh. 09-466 019

HAAPAJÄRVI

Haapajärven Lääkäritalo Oy / Fysiokolmio

Kauppakatu 9, puh. 08-763 575

HAUHO

Hauhon Lääkintävoimistelu Oy

Tiina Sissala & Antti Huikkonen
Sullituntie 5, Virastotalo, 14700 Hauho
puh. 03-675 1808

HEINOLA

Heinolan Fysito Ky Aalto

Virtakatu 4, puh. 03-714 2041

HELSINKI



FYSIOTERAPIAN JA LIIKUNNAN ASIAANTUNTIJA
SPECIALISTEN INDIVIIDUALISUUS MOTTO

• ESPOO • KAUNIAINEN • HELSINKI • VANTAA

CALL CENTER (09) 540 4340

www.fysiosporttis.fi

TERVETULOA! VALKOMMEN!



Perämiehenkatu 5
00510 HELSINKI

(09) 633 474

fysioterapeutit
TARJA JA MARIKA

**FYSIKAALINEN HOITOLAITOS
NASSINELLA OY**

Lauttasaaren Fysiokaalinen Hoitolaitos

Raija Kaila
Pohjoiskaari 9 A, 00200 Helsinki
Puh. 09-6820 201
- myös kotikäyntejä

Erikoisosaamistamme: Ikäihmisten, veteraanien ja
dementoituneiden kuntoutus.
Myös kodeissa ja hoito-laitoksissa.
Geriatrinen Fysioterapia

HELSINKI

Malmin Fysioterapia Ky

Kirkonkyläntie 8, 00700 Helsinki
Puh. 09-345 1551
e-mail: malminfysioterapia@kolumbus.fi

Pukinmäen Fysiopalvelu Ky

Säterintie 3 00720 Helsinki
Puh. 09-345 1609
www.pukinmaenfysiopalvelu.fi

Ikäihmisten, veteraanien ja dementoituneiden kuntoutus
Kotona ja hoivakodeissa



ESPOO, HELSINKI, VANTAA
Puh: 09-3922 302, 0400-552 492
Kyläkirkontie 6-10 E, 00370 HELSINKI

Käpylän Fysiokaalinen Hoitolaitos Ky

Juhana-Herttuatie 9, 00600 Helsinki
Puh. 09-799 082

HÄMEENLINNA

Hätilän Fysiokaalinen Hoitolaitos Ky

Viipurintie 36, puh. 03-674 1237

IMATRA

FysioNiska

Vuoksenniskantie 54, 55800 Imatra
puh. 05-433 3211

JUUKA

Juuan Fysiokaalinen Hoitolaitos

Juuantie 9 B, puh. 013-472 005

JUVA



Lea Hyötyläinen
Juvantie 5, 51900 Juva
puh.015-651 551JUVA

JÄRVENPÄÄ

Järvenpään Fysiokaalinen Hoitokeidas Oy

Fysioterapeutit:Ari Lähteenmäki, Riikka Matikainen
ja Tiina Savusalo-Forsander
Sibeliuksenkatu 1, Järvenpää
Puh. 09-271 2966
- teemme SIDAS ja FINSOLE tukipohjallisia

KAJAANI

Teppanan Fysiokaalinen Hoitolaitos

Rekitie 1, 87250 Kajaani
Puh. 0440-629 290

KANGASALA

**Kangasalan
Lääkintävoimistelu Ky**
Torikatu 1, 36200 Kangasala
Puh. 03-377 0297

KOKEMÄKI

Fysiokaalinen Hoitolaitos Huhtala-Palmu

Tulkkilantie 27, 32800 Kokemäki
Puh. 02-546 1631

KOUVOLA

Myllykosken Fysiokaalinen Hoitolaitos

Seurantalo
Puh. 05-325 5911
Inkeröisten palvelukeskus
Valtatie 10, 46900 Inkeroinen
Puh. 05-367 4916

KUUSANKOSKI

Fysiokaalinen Hoitolaitos Kuusaan Kuntoutus

Fysioterapeutti Marjo Lakka
Valtakatu 53-55, 45700 Kuusankoski
puh. 05-379 2492

LAPINLAHTI

Fysioterapiakeskus Tupuna

Juhani Ahontie 4, puh. 0207 981 451

LOIMAA

Kanta-Loimaan Fysioterapia

Hirvikoskentie 221, Loimaa
puh. 02-762 7187

Mellilän Fysioterapia

Sahantie 3, Mellilä
puh. 02-767 1424

LOVIISA

Fysioterapeutti Susanne Skogberg

Kuningattarenkatu 16, 07900 Loviisa
Puh. 019-533 753

MYNÄMÄKI

Mynämäen Kuntoutus Ky

Virastotie 2, puh. 02-430 6077

MYRSKYLÄ

Fysiokaalinen Hoitolaitos Hele-Fysio

Keskustie 12, puh. 019-677 0720

Fysioterapiapalveluja Sotaveteraaneille

NIVALA Nivalan Fysioterapia Oy Fysioterapeutit: Esa Laakkonen, Jenny Hilonen, Jenni Mäntylä, Pirjo Väättäjä ja Timo Kaltiainen Toripiha 1, 85500 Nivala Puh. 08-440 733, GSM 044-296 4042 www.nivalanfysioterapia.fi	REISJÄRVI Fysiokolmio Anjalantie 9, puh. 08-776 770 RIIHIMÄKI Riihimäen Fysioterapia Fysikaalinen hoitolaitos OMT-FYSIOTERAPIA Hämeenkatu 25-27 (Majakka) 11100 RIIHIMÄKI Puh. (019) 736 663 GSM 050 585 0045 SIEVI Sievin Fysikaalinen Hoitolaitos Matinpolku 12, 85410 Sievi puh. 08-480 348 www.sievinfysikaalinen.fi SILTAKYLÄ Fysikaalinen Hoitolaitos Pyhtään Kuntokeskus Motellikuja 1, puh. 05-343 1020 TAMPERE Tampereen Kuntouttamislaitos Oy (Polioinvalidit ry) - yli 50 vuotta palvelua - Kyttälänkatu 5 (katutaso), 33100 Tampere puh. 03-3142 5800 www.tampereenkuntouttamislaitos.fi Fysioterapeutti Virpi Reijonen - Kotikäyntejä - Hoitosarjoja laituskuntoutuksen sijaan - Omaishoitajille ohjausta avustamiseen Puh. 040-514 8860	TUUSNIEMI Tuusniemen Kuntoutus Ky Poikkitie 2, 71200 Tuusniemi puh. 040-545 5788 ja 040-535 7544 VILPPULA Vilppulan Fysio Oy Kaarikatu 5, puh. 03-471 3288 VIROLAHTI Fysikaalinen Hoitolaitos Kaakon Kuntohoito Oy Virojoki, puh. 05-347 1630, 040-596 4203 Klamila, puh. 040-7717 468 www.kaakonkuntohoito.fi YLÄNE Yläneen Kuntoutus OMT-fysioterapeutti ARTO JOKELA • akupunktiot Vodder-lymfaterapeutti/työfysioterapeutti SATU HEIKKINEN Koulutie, Palvelutalo, 21900 Yläne puh. 02-256 3875 ÄÄNEKOSKI FYSIO kanervo Torikatu 5, 44100 Äänekoski puh. 014-520 580 e-mail: fysiokanervo@co.inet.fi
---	---	---

Rakennus-Saneeraus Järvi Oy Vihti	Skog Racing Service Oy Vihti	Hyvää Syksyä
Memar Oy Virrat www.memar.fi	Kuljetusliike Lasse Ruohonen Oy Ylöjärvi	Rautalaaki Oy Ylöjärvi
Boxia Oy Ylöjärvi Puh. 03 - 235 5500, www.boxia.fi	Suomen Säiliöpääty Oy Ylöjärvi	S-K Autofix Äänekoski

Powernet Oy Äänekoski	Työkaluvalmistamo Pentti Paananen Ky Äänekoski
---------------------------------	--

Suomussalmi ja Raate

Talvisodan muistot elävät Suomussalmella ja Raatteen tiellä, jossa käytiin merkittävät taistelut 1939-1940.



Nautinnollisia kylpyläelämyksiä Kiannon Kuohuissa, puh. (08) 6155 5777

Majoitu mukavasti Scandic Kiannon Kuohuissa, puh. (08) 710 770

www.scandichotels.fi/kiannonkuohut

Käytettävissä myös kuntoutusosaston palvelut.



Talvisota Suomussalmella-näyttely Raatteen Portissa ja Talvisodan Monumentti Puh. 040 534 7677

www.raatteenportti.fi

Raatteen Vartiomuseo

Lukuisia muistomerkkejä eri puolilla kuntaa

Opastetut kiertoajelut Raatteeseen (3-4 tuntia)

Suomussalmen Matkailutoimisto, puh. (08) 6155 5545, tourist.office@suomussalmi.fi
www.suomussalmi.fi



**PALVELUALOJEN
TOIMIALALIITTO**



*Hammas-, suu- ja
leukasairauksien
tutkimus- ja
hoitokeskus
Tullintorilla*

**Oletko kyllästynyt
irtoaviin proteeseihin?**
Jo kahdella keinojuurella löysät
alaproteesit pysyviksi.
Kysy lisää implanttihoidoista!

- Nukutushammashoito
- Pelkopotilaiden hoito
- Yleishammashoito
- Oikomishoito
- Suuhygienistipalvelut
- Hammaskiven poisto
- Purentahäiriöiden hoito

- Protetiikka
- Implantit
- lenssiraudet
- Hammaskirurgia
- Röntgentutkimukset
- Valkaisuhoitot
- Viisaudenhampaiden leikkaukset

(03) 3124 6600 www.tullinsuu.fi

Hammareninkatu 2 B, 33100 Tampere tullinsuu@tullinsuu.com

Sotaveteraaniliiton uudet joulukortit jo myynnissä



1. Jouluaamu
(Martta Wendelin)



4. Jouluaatto



3. Jouluinen pihapiiri, hopeafoliolla



5. Tähdet, hopeafoliolla



2. Taikametsä, kultafoliolla

Taittokortit kuorineen hinta 1.10 euroa/kpl

Korttien toivotusvaihtoehdot:

- A. Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta
- B. Hyvästä yhteistyöstä kiittäen toivotamme Rauhallista Joulua ja Menestyksellistä Uutta Vuotta
- C. Blanco

Puh. (09) 6126 2014
www.sotaveteraaniliitto.fi

Ystävällistä PALVELUA ja edullisia hintoja joka päivä

SUOMEN SUURIN APTEEKKI

**YA[®] Yliopiston
Apteekki**

Helsinki • Joensuu • Jyväskylä • Kemi • Lahti • Lappeenranta
• Oulu • Pori • Salo • Savonlinna • Tampere • Turku

www.yliopistonapteekki.fi



Juhlavuoden huipputarjous:
Kuntoloma Harjulla
alk. 399 €/hlö/2hh/5vrk (norm. 445,50 €)

Kysy tarjousta myös avustettaville.

- hotellimajoitus 2hh täysihoidolla
- kolme puolihierontaa
- liikuntaryhmän päivittäin
- fysioterapeutin alkutapaamisen

Kuntoutus- ja hyvinvointikeskus Kruunupuisto Punkaharjulla on erinomainen paikka hoitaa kuntoa tai viettää lomaa. Ainutlaatuisessa järviympäristössä loma on elinvoimaa kattavien palveluidemme ja hoitojen parissa.

Varaukset ja lisätiedot myyntipalvelustamme: puh (015) 775 091, myyntipalvelu@kruunupuisto.fi tai asiakassihteeri Leena Nykänen puh (015) 7750 332, leena.nykanen@kruunupuisto.fi

varaustunnus: *kuntoloma_sv*

Kosmetologi- ja kampaamopalveluja varattavissa etukäteen lisämaksusta.
Tarjous voimassa 3.8.-12.12.2009



Vaahersalontie 44, Punkaharju
www.kruunupuisto.fi

Kokoonnutaan

Raskas Psto 41:n veteraanit
Kokoonnumme 14.10. kello 13.00 veljestapaami-
sen ja ruokailun merkeissä ravintola Fez:ssä (ent.
Motti), Töölöntorinkatu 2, Helsinki. Tervetuloa
vaimon tai seuralaisen kanssa. Ilmoitathan tulos-
tasi ennakkoon: Jaakko Kasurinen, puh. (09) 854
7211, 040 725 0450 tai Esa Pirtinheimo, puh. (09)
724 4132, 041 548 6225.

Haetaan yhteyttä

”Kuvan lähettäjän isoisän veli palveli jatkosodas-
sa Jääkäripataljoona 1:n ensimmäisessä jääkäri-
komppaniassa ryhmänjohtajana ja joukkuealiup-
seerina. Mannerheim lahjoitti JP 1:lle kymmenen
hopealaatalla varustettua Suomi-konepistoolia
tunnustuksena menestyksekkäistä taisteluista
Talvisodan aikana. Konepistoolit jaettiin mahdol-
lisesti siten, että 1., 2., ja 3. komppania saivat ku-
kin kolme, ja konekiväärikomppania yhden kone-
pistoolin annettavaksi parhaimmille taistelijoille.
Kuvan henkilö on mahdollisesti 1 JK:n kunniako-
nepistoolimies, mutta kuka?”
Yhteydenotot: toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

**Jatkosodan KTR 8:n ja muutkin Tammitykistön
aseveljet!**
Veljeslounas on 14.9. kello 12.00 ”Tekniskalla”, Ee-
rikinkatu 2, Helsinki. Ilmoittautuminen Erkki Sil-
lanpäälle, puh. 040 578 7257. Olen luvannut jatkaa
kokoonntumisten järjestelyjä. Antakaa sanan kier-
tää, rohkaiskaa aseveljiä saapumaan ja tarvittaessa
auttakaa. Teemana veljeä ei jätetä.



Ristikko ratkaisu

		P	O	K	S		S	K	O	O	L		T	E	R	H	A	K	K	A		
		E	R	O	T	T	A	A		S	A	P	E	T		A	L	A	I	N		
		L	I	D	O		A	N	E	L	U		H	A	R	A	K	I	R	I		
	K	E	I	T	I	N		N	A	P	O	L	E	O	N		P	U	N	O	S	
	A	R	T	E	O	T		P		U	L	K	O	M	A	A		S				
T	A	K	A	L	O		R	I	S	U		P	A	A	L	U		I	R	A	K	
A	L	I	H	I	N	T	A		U		P	U	S	S	I	L	A	K	A	N	A	
R	I	S	A	T		V	A	S	T	U	U	T		T		A	L	A	S			
H	S		K	A	M	A	R	I		N		I	L	T	A		L		S			
A	J	A	T	U	S		A			A	N	S	A		P	U	N	A	T	A		
Y	Ä	P	A	R	T	A				T	A	U	S		A	L	U	T	O	N		
E	R	A	P	A	I	V	Ä		V	A	A	P	U	T		A	J	O	T	I	E	
V	A	Y	L	Ä		A	S	T	I	A	K	A	S	A		K	A	L	E	V	I	
Ä		R	Ä	N	N	I	T		O	P	I	T			U		K	A	L	L	O	T
S	E	I	T	I		N	I	I	T	A	T	A			S	U	U	T	A	U	T	I

Virkistä muistiasi, oikeat vastaukset

- Oikea vastaus:** Britanniassa. Lontoossa oli perustettu 40 henkeä käsittävä Suomen toimisto, joka monin tavoin toimi Suomen hyväksi talvisodan aikana.
- Oikea vastaus:** Noin 400 järjestöä ja yhdistystä, kuten suo-
jeluskunta- ja Lotta Svärd -järjestöt ja Suomen Aseveljien Liit-
to. Mm. Reserviläisupseeriliitto ja Sotilaskotisisaret saivat jat-
kaa toimintaansa.
- Oikea vastaus:** Suomen joukot olivat asevelvollisia. Van-
hemmat ikäluokat oli kotiutettu aseleposopimuksen mukai-
sesti. Sodassa kaatui n. 1.000 suomalaista.
- Oikea vastaus:** Pataljoona lopetettiin Hangossa.
- Oikea vastaus:** taistelutehtävät
- Oikea vastaus:** 13.400 kilometriä. Rautateitse jouduttiin
mm. kuljettamaan rannikolle laivoja Saimaan kanavan sul-
keutumisen vuoksi. Jättiläiskuormien edestä purettiin siltoja,
asemalaitureita, sähkölinjoja jne.

Berner Oy

Helsinki

KTA-Yhtiöt Oy

Espoo



SOTAVETERAANI
RIIGSVETERANIN

Julkaisija
Suomen Sotaveteraaniliitto ry–Finlands
Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus
Kellosilta 4 C
00520 Helsinki
puh. päätoimittaja (09) 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi
tai toimitus@sotaveteraaniliitto.fi
faksi (09) 6126 2020
internet www.sotaveteraaniliitto.fi

Osoitteen muutokset
Sotaveteraaniliiton jäsenet ilmoittavat osoitteen muutoksista omaan
yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
PL 600
00521 Helsinki
puh. (09) 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat
Sotaveteraaniliittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden
liiton toimistosta puh. (09) 6126 2015 /Riina Lillfors. Lehden vuosikerran
hinta on 15 euroa.
Irttonumero maksaa 4 euroa.

Toimitusneuvosto
Puheenjohtaja Finn-Göran Wennström
Starrbackvägen 37 A 2
00670 Helsingfors
puh.040 593 0521
sähköposti wennstrom@saunalahti.fi
Jäsenet: Anni Grundström, Antti Henttonen, Olavi Karttunen,
Pirkko Kuorehjärvi, Matti Lukkari, Pertti Nieminen,
Markku Seppä, Aarno Strömmer, Jyrki Vesikansa, sihteeri Marja Riukka

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2009
1/09: 18. helmikuuta, 2/09: 22. huhtikuuta,
3/09: 17. kesäkuuta, 4/09: 9. syyskuuta,
5/09: 28. lokakuuta, 6/09: 16. joulukuuta.

Ilmoitushinnat
1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista
sovitaan erikseen.

Äänikasetit lehdestä
Sotaveteraani-lehden pääsisällön saa myös äänikasetteina, joiden vuosi-
kerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Äänikasetit voi
tilata Sotaveteraaniliiton myyntitoimistosta PL 600, 00521 Helsinki
puh. (09) 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoitusmyynti
Media-ammattilainen Adspace Oy
Mikkolantie 20
00640 Helsinki
puh. (09) 877 6136, 040 735 7531
faksi (09) 726 1306
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571

Taitto
Taittotalo PrintOne
PL 23 (Mikkolantie 20)
00661 Helsinki
puh. ja faksi (09) 711 100
sähköposti printone@printone.fi

Painopaikka
Suomen Lehtiyhtymä Oy, Tuusula 2009
ISSN 0782-8543

Sotaveteraaniliiton myymälä palvelee

Käy talossa tai soita Helenalle puh. (09) 6126 2014. Myymälä on avoinna ma-pe klo 8.30–16.00

Sähköposti: helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi



1 Sotaveteraanimitali

Myös kannattajajäsenille.
Hinta 15 euroa.



2 Jäsenmerkki

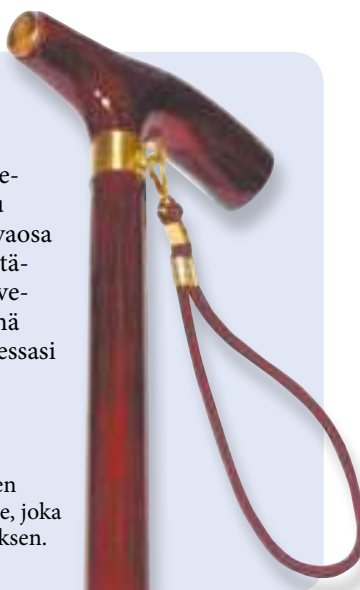
Myös kannattajajäsenille.
10 euroa.

29 Kävelykeppi

Jääpiikillä ja ranne-
lenkillä varustettu
kävelykeppi. Kahvaosa
pyökkiä, varsi kestä-
vää raminia. Sotave-
teraanien käsityönä
valmistama. Tilatessasi
ilmoita pituutesi.

Hinta 50 euroa

Liitto välittää keppien
tilaukset toimittajalle, joka
myös laskuttaa tilauksen.



26 Kynttilänjalka

Kultakeskuksen
perinteinen malli
vuodelta 1918.
Korkeus 77 mm.
Varustettu liiton
tunnuksella.
Hopeaa.

Hinta 125 euroa



Liitto välittää kynttilänjalkatilaukset
toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.



4 Liiton standaari

Hinta 30 euroa

6 Suomen lippu

Hinta 25 euroa



5 Isännänviiri

Kotipihalle tai mökille. Sini-
valkoisen viirin pituus neljä
tai viisi metriä.

Hinnat 55 ja 65 euroa.



Liiton tunnuksin varustetut solmiot

15 Tummansininen,
raidalliseen kuosiin
kudottu malli.

16 Tummansininen
solmio, jossa tunnuksen
ylä- ja alapuolella
punainen, sininen ja
harmaa vinoraita.

Hinta 15 euroa

Saatavana myös kumi-
nauhakiinnityksellä.

Liitto välittää solmiotilaukset
toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.

25 Veteraanivyö

Laadukas kotimainen
kääntövyö, nahkaa väri
musta/viininpunainen.
Myös tummansinisenä
Soljessa liiton tunnus.

Hinta 23 euroa



Liitto välittää veteraanivyötilaukset
toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.

22 Yrjö Jylhä: Kiirastuli

Runokokoelma

Talvisodan runoutta
vuodelta 1941. Kuvitettu.

Hinta 25 euroa.



21 Sama kaiku on askelten tupla-Cd-levy



38 laulua sotaveteraani-
kuorojen esittämänä.

Mukana myös
VETERAANIN
ILTAHUUTO – laulu.

Hinta 20 euroa.

8 Liiton virallinen hautakivimerkki

Halkaisija 60 mm.
Myös uurnamerkinä.

Hinta 12 euroa



9 Tammenlehvä- hautakivimerkki

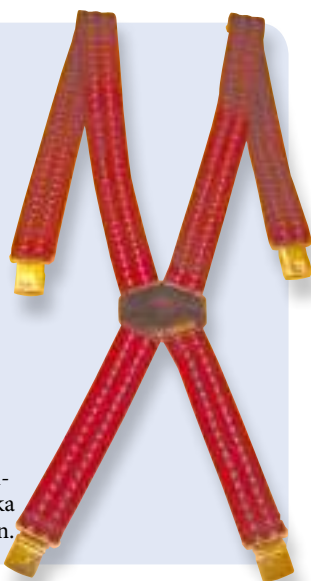
Korkeus 90 mm
Hinta 20 euroa.



20 Henkselit

Kotimaiset,
veteraani-
tunnuksella.
Saatavana on
viininpunaista,
mustaa, harmaata
ja tummansinistä.

Hinta 23 euroa



Liitto välittää henkseliti-
laukset toimittajalle, joka
myös laskuttaa tilauksen.

KÄYNTIOSOITE: Kellosilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunu 7 B kulkee Kellosillan pysäkillä.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600
00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

